

קונטרס

הבינוני

**פרשת
ויצא
תשפ"ו**

שנה ח'
חוברת ח'
גליון 391

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

לתרומות וחכיות בהפצת הגליון
ושיעורי הבניני, צרו קשר עם 'מכון
הבניני': 718.387.1122 או במייל:
info@machonhavineini.com

לקבלת הגליון וקונטרס הבניני המלא,
או לקבלת השיעורים, שלחו מייל:
info@machonhavineini.com

קו עדכונים לשיעורים, פארברענג
ליל שישי, ומעמדים מיוחדים בא"י.
073-347-8404

072.257.7726 א"י

718.686.8300 ארה"ב

0333.070.6585 בריטניה

0480.20.16 בלגיה

קול הבניני

עימוד
נחמן אייזנבאך
(+972) 053-3153-305

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ש"ט

יום שלישי פרשת תולדות כ"ז חשון תשפ"ו

ה הצלחת האדם נמדדת רק בבחירתו בחיים

ושננתם שיהיו מחודדין בפיך | השכר והעונש תלויים בבחירה | בחירה ללא תוצאה שווה הצלחה | הצלחות בעיני בני אנוש | הגמר אינו הצלחת האדם | תוצאות מרנינות אינן מעידות | הזדמנויות לבחור בחיים | הצלחת האברך שנאלץ לצאת לפרנסתו | הירידות הן לצורך העליות | החיים הם כמו רכבת הרים | הזדמנויות לבחירה גם ביום בהיר | הודאה על ההצלחות | מתן שכרה של מצוה קלה | כשהאדם צריך מבחן חדש | מתכוננים מראש שכך העולם פועל | בנו בתים ולא חינוכם | ההזדמנויות של צער גידול בנים | טיפול בילד עם פיגור שכלי | חבל לאבד הזדמנויות בידיים | כל החיים בוחרים בחיים | איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק | לווה כסף שלא להפסיד טעם הצדקה | כשהעץ נגדע באיבו

יום רביעי פרשת תולדות כ"ח חשון תשפ"ו

יח לנצל את הבעיות במקום לברוח מהן

כי עתה הרחיב ה' לנו | זה הזמן לקום וללכת | היפך דעת בעלי בתים | לא בורחים באמצע שיחה | האדם מחפש חיים נוחים | עולמו של הקב"ה מושלם | מן השמים השמייעך את קולו | כשהסדר משתבש נשארים להקשיב | הקב"ה קובע את היעד | נהג מונית עם תכנית גאונית | לכל נסיון יש הגיון | מזיז את הגדר כאילו מיותר | משנה מקום משנה מזל | הוי גולה למקום תורה | האברך מתרגז כשאומרים לו די | האדם דוחה את הסימנים | הזעם והתסכול כשחייבים לעצור | ללמוד להקשיב לעצירות | חוסך שבטו שונא בנו | ההבדל מקבל ביטוי אחרי השואה

מדור שבת קודש שיעור פ"ד

יום חמישי פרשת תולדות כ"ט חשון תשפ"ו

כח השרשת האמונה שהקב"ה מבין ואוהב ללא תנאי

באהבה וברצון הנחלתנו | כשהאדם מרגיש באמת מובן | אהבת האדם למי שמבינו | אשר בחר בנו מכל העמים | כי הוא ידע יצרנו | מי שמכיר - מבין | ההנהגה הניסית בשביל ישראל | ההנהגה הניסית ביציאת מצרים | ההנהגה הניסית נפתחת בליל שבת | פתך פיך לאילם | השער נפתח בעת הקידוש | נסיקה למעלה בין רגע | חצי למוח וחצי ללב | העבודה לאחד את המוח עם הלב | של יד ושל ראש ושוב של יד | סדר בבית רק אחרי קידוש

יום ראשון פרשת ויצא ג' כסלו תשפ"ו

לח ישועות רק על-ידי יגיעה בנקודה הפנימית שבנפש

להודיעך קושט אמרי אמת | יגעתי ולא מצאתי - האמנם?! | אין ישועה בלי תיקון | ותקנא רחל באחותה - תיקון רחל | אשר היא טובה לך משבעה בנים | תעשי מה

שעשתה זקנתי | יגיעה שלא במקום הנכון | תיקון עוון הקנאה עד הקצה | מסירות
נפשה של רחל | כל התפילות והסגולות לא יועילו | תפילה שיש בה משום תיקון |
נחת מהילדים לשם מה? | בירור רצון האדם לילדים טובים | וטרא כי בנה אינו לבוש
ככל הבחורים | אהבה ללא תנאי בשביל התיקון | להשתחרר מהפחד מהבזיונות | אם
לא עכשיו אימתי | בן שמוכתר בכל המעלות | הרגשת דחייה - תיקון לאה | נטלה יותר
מחלקה | הקב"ה נותן לו מלוא עומסו | ילדים שנולדו אחרי תפילות רבות

יום שני פרשת ויצא ד' כסלו תשפ"ו

הקב"ה מכריח את האדם להגיע אל ההצלחה מט

מה לקנאה אצל רחל אמנו? | במדה שאדם מודד שם מקדמים אותו | איפכא מסתברא
| מצוה אחת היא מפתח לכל המצוות | חבל לעצור לפני הסוף | חוק ולא יעבור בבניית
בית כנסת | הקב"ה עובד רק עם מי שמבין | רק עם רחל אפשר היה לדבר | עוד קצת
מאמץ והגעת ליעד | שיהיה עם מה לבוא לשמים | מקור הרוגז כשהכסף מתחמק |
רצון ה' במקום הרצון העצמי | בפנים לא רואים את התכנית | הכל מסתבך בשביל
התכלית | אלה תולדות יעקב | מוצלח גדול בלי שטעלע | הצלחה נמדדת רק על פי
הלב | תמונה של הצלחה | העסקן עוזר רק למי שמוכן להיעזר | לא צריך להקל על
הקב"ה | לא להישבר מדלתות סגורות

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת ויצא ח' כסלו תש"פ

חובת הידיעה בעת הנסיון שאין הקב"ה בא לרחק אלא לקרב ס

ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה | זכור אזכרנו עוד | מעשה אבות ואמהות סימן
לבנים | הרגשת אשמה מפריע לבטחון | צדיקים חשוכי בנים | תולדותיהם של צדיקים
מעשים טובים | ויוסף אברהם ויקח אשה

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת ויצא י"ז כסלו תשפ"ד

תשלים עם זה שאחרים לא יעריכו את החלטותיך בעבודת ה' סד

הבנים בני והבנות בנותי | אין לך זכות קיום | הגוי לעולם לא יבין אותך | אין לצפות
למשוב חיובי | אין צורך לשכנע את הזולת | שום נזק לא ייצא מזה | האדם הזועף
במילוי תפקיד חשוב

ליל שישי פרשת ויצא י"ז כסלו תשפ"ד

הצלחת האדם תלויה במדת מסירותו ונאמנותו בעבודתו סח

ויפרוץ האיש מאוד מאוד | אנו חיים בדור שאוהב נוחות | מתחילים לשנות את התפיסה
| לבן ניסה להתחנף ליעקב | בפה חנף ישחית רעהו

מדור אמונה ובטחון

שיעור ש"ט

לע"נ

האה"ח גיטל ב"ר אהרן צבי ע"ה
נדבת בנה הר"ר שמעון שווארץ הי"ו

יום שלישי פרשת תולדות כ"ז חשוון תשפ"ו

הצלחת האדם נמדדת רק בבחירתו בחיים

הנכון, אך אינו יודע לכוון אל האמת. למדנו שככל שאדם מחפש באמת את הדרך הנכונה ומשתדל לכוון אליה - הרי הוא נחשב לבוחר בטוב. ומה לגבי שלב הגמר? על כך למדנו: הגמר איננו תלוי בכך. האם יגיע לידי גמר? ומה יהיה הגמר? כל זה אינו בידך כלל! רצון ה' ממך הוא שתעשה את הצעד מתוך רצון וכוונה לעשות את הדבר הנכון. וכאשר הוא רואה שיש לך מחשבה נכונה ואתה בוחר בחיים, כי אתה סבור שדרך זו שאתה בוחר בה היא דרך החיים, הוא יגמור את הדבר באופן הנכון והראוי, בין אם התוצאה תתאים למה שחשבת, ובין אם תהיה הפוכה, ככל הדוגמאות שהבאנו.

ושננתם שיהיו מחודדין בפך

למדנו את דברי רבינו המחבר בבטחון בה' בעיני רוחניות, וביאורו שיש לכך שלושה שלבים.

השלב הראשון הוא הרצון והמחשבה לקיים את המצוה, השלב השני - העיסוק במחשבה איך להוציא את הרצון אל הפועל. והשלב השלישי הוא שלב הגמר, שבו האדם מצליח לקיים את המצוה. רבינו המחבר קובע שבשני השלבים הראשונים יש לאדם בחירה ומצווה לבחור בהם, ואילו בשלב הגמר - עליו לבטוח בה' שיביא את התוצאה.

הרי כך אמרו חז"ל (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו. כשאתה בוחר בטוב כפי כוחך, אתה כבר נחשב כבא ליטהר, וממילא אתה יכול לבטוח שמסייעין אותך מן השמים. וכבר הבאנו כמה פעמים מהשל"ה הק' שכתב (מסכת יומא פרק נר מצוה): הבא ליטהר יבטח שמסייעין אותו.

בשיעור זה נעסוק בשני השלבים הראשונים, שבהם מוטל על האדם לבחור בטוב, אך קודם לכן נחזור בקצרה על מה שדיברנו בשיעור הקודם. עסקנו באדם הנתון בספק, ואינו יודע מה הדבר הנכון לעשות, כי לא מדובר בדבר המפורש בשולחן ערוך. הוא רוצה לעשות את הדבר

או לא? 'ובחרת בחיים' לפי רבינו יונה (שערי תשובה שער ג) היא מצות עשה דאורייתא. **כל מעם שהאדם בחר לעשות את הדבר הנכון, הוא קיים מצות עשה דאורייתא, גם אם בסוף הדבר לא עלה בידו.** הוא החליט להתקשר לפלוני לפייסו, הוא החליט להתקשר לפלוני ולשאול אם הוא זקוק לעזרה, הוא החליט להתקשר לפלוני לאחל לו ברכת מזל טוב, ובסוף הלה לא ענה בטלפון, **כיון שבחר בחיים, הוא קיים מצות עשה דאורייתא.**

נוסיף ונאמר: גם אם אתה שמח שפלוני לא ענה ואתה מודה על כך לה', כיון שבתחילה לקחת את הסיכון והתקשרת - בחרת בחיים. **ההחלטה לקום ולעשות, אע"פ שלא הניבה שום תוצאה, היא העיקר, עליה בלבד האדם עומד למבחן בשמים, ועליה נמדדת דרגת הצלחתו בעודו בחיים.**

עלינו להשריש זאת בלבנו כי אנו כל-כך רחוקים מזה. אנו רחוקים מזה על אף שזה לא דבר מורכב ולא דבר עמוק. **אנו פשוט צריכים ליישר את התפיסה שלנו.**

הצלחות בעיני בני אנוש

הבה נראה איך אנשים מסתכלים על אחרים ואח"כ איך הם מסתכלים על עצמם. כשבאים לבדוק את מי אנשים מעריכים ומעריצים או במי הם מקנאים, זה מתחלק לכמה דרגות. הדרגה הנמוכה ביותר היא של אותם אנשים שמקנאים באנשים שיש להם כבוד מהצלחותיהם הגשמיות. הם מעריכים את פלוני שהתפרסם בזכות הכסף הרב שיש לו או בזכות היכולת שיש לו לפרסם את עצמו. דרגה זו היא סתם טיפשית.

הדרגה שמעליה היא של אלו שמקנאים במי שבאמת יש לו הצלחות גשמיות, למרות שאין לו כבוד מהן. הם אומרים

השכר והעונש תלויים בבחירה

אך האמת היא, שיש דבר יותר פשוט מזה, כלומר, יותר פשוט להבנה, אך לא כל-כך קל לחיות אתו. ידוע שהשכר והעונש שהאדם מקבל בעולם הבא, והפירות שהאדם אוכל בעוה"ז (כמבואר במשנה ריש פאה), תלויים בבחירת האדם. זה הרי מיסודי היהדות. הקב"ה אומר בפרשת 'והיה אם שמוע': **אם תבחר בטוב - תקבל שכר, אם לאו - תקבל עונש.**

לפי מה שאנו לומדים עכשיו בדברי רבינו המחבר **שהבחירה היא רק ברצון והחלטת הלב, בעוד התוצאה אינה תלויה כלל בבחירת האדם.** פעמים שהתוצאה נעשית כפי בחירתו, ופעמים לא, כמו שהדבר מצוי שהאדם בוחר ברע, ומן השמים מונעים אותו מלבצע את זממו... **נמצא שהשכר והעונש תלויים רק בשלבים הראשונים.** אמור מעתה: השכר המופיע בפרשת והיה אם שמוע ובפרשת בחקותי, **אינו תלוי במספר המצוות שהאדם עושה, אלא במספר הפעמים שהוא מחליט לבחור בטוב.**

בחירה ללא תוצאה שווה הצלחה

נחדד זאת: **ההצלחה ברוחניות אינה תלויה בתוצאות, אלא בבחירה בטוב,** ולכן אם יש לאדם כל מיני מצבים ונסיונות ומחליט לבחור בהם בטוב, יש לו הצלחה גדולה מאוד, ומובטח לו כל השכר בעוה"ב ועל חלקם גם לאכול פירותיהם בעוה"ז, כגון כל מה שנוגע לבין אדם לחבירו. סוף דבר, **כדי לבדוק את האדם אם הוא מוצלח או לא, צריך לבדוק כמה פעמים בחר בטוב.** אם נבדוק במבחן התוצאה כמה דברים הצליח להביא לידי גמר, יתכן שנקבל תשובה אחרת לגמרי. השאלה היא אחת: האם הוא קיים מצות 'ובחרת בחיים'

החסידות ומספרי הראשונים מה נקראת הצלחה ברוחניות.

הגמר אינו הצלחת האדם

בא רבינו המחבר ואומר: אף זו טעות היא. **אתה מקנא בפלוני, משום שאתה מסתכל בכל עת על הגמור שלו.** אתה רואה שהוא לומד בהתמדה שעות ארוכות, אתה רואה שהוא מגיע לחיבור פנימי לתורה ומצוות ויש לו דביקות. איך שיהיה, אתה רואה גמר, ואתה מקנא. פעמים שזה יתכן גם לגבי צדקה וחסד. אתה רואה שפלוני פעל גדולות ונצורות. הוא הקים ישיבות, הוא הקים ארגון, הוא משתמש בכשרונו, בחכמתו ובעתותיו, ומחולל מהפכות.

אומר לנו רבינו המחבר: כל הדברים שאתה רואה שהגיעו אצלו לידי גמר ואתה קורא להם הצלחות ברוחניות, **דע לך שהקב"ה הוא זה שעשה אותם.** יתכן שהסיבה שעשה אותם היא שידע מה קורה אצלו בלב, והחליט להביא את הדברים לידי גמר משום שזה מגיע לו בשכרו. מאחר שהיו לו הכוונות הנכונות, הקב"ה אמר: אביא את הדברים לידי גמר. זה בהחלט יכול להיות. זה יכול להיות גם תוצאה מתפילות אבותיו. יתכן גם לדאבון לב שזה מגיע מהצד השני, כאשר מתקיים בו **הפטוק** (ואתחנן ז, י) משלם לשונאיו אל פניו להאבידו.

אכן כן, הדבר קיים גם אם מדובר כביכול בהצלחה רוחנית, ועל זה בכו הצדיקים באמרם: מי יודע מהיכן מגיעות כל אותן הצלחות. על זה הם הצטערו כל הזמן. הם חששו מקליפת נוגה. צדיקי בית זידיטשויב-קאמארנא יראו מזה ביותר, אבל אפילו שאר הצדיקים חששו לכך.

איך שיהיה, אתה רואה גמר אצל פלוני, הצלחות אמיתיות ברוחניות, ואתה מקנא

לעצמם: פלוני מצליח. הוא מסודר בחיים. הוא עובד, הוא חוסך כסף. הם רואים אותו כאדם מוצלח.

למרות שיש יותר הגיון בדרגה זו, כי האדם אומר: אני לא יכול להסתדר בחיים. כל הזמן אני עובר מסוג עבודה אחד לסוג עבודה אחר, וסדר היום שלי משובש לגמרי. הוא רואה את פלוני כמוצלח בגלל שהוא יותר נורמלי. בסדר, אבל גם זה הבלים, כי אין זו תכלית החיים.

כעת נעבור לעסוק בעניני רוחניות. אף כאן יש את האנשים שמקנאים בפלוני בגלל הכבוד שיש לו מהצלחתו הרוחנית. יש לו 'שטעלע' [משרה תורנית]. הוא מפורסם. כשצריך לכתוב את שמו, אפשר לרשום משהו תחתיו - רב דקהל... אף זה טפשי.

אכן אחרי שלוש הדרגות האלה, כבוד מהצלחה גשמית, הצלחה גשמית עצמה, וכבוד מהצלחה רוחנית, באה הדרגה הרביעית שבה אנו טועים. לגבי שלוש הדרגות הראשונות לא קשה להבין שהן הבל וטיפשות. אך בדרגה הרביעית, בה אנו טועים.

הדרגה הרביעית היא זו שמקנאים במי שבאמת מצליח ברוחניות. לא בכבוד. נניח שאף אחד לא מכיר את פלוני. אני מכיר אותו, כי הוא גסי, או ידידי מנוער, ולבי יוצא מקנאה, לא בגלל שכולם מכירים בגדלותו, אלא להיפך, כי יש לי קצת חוש להריח גדלות והצלחה ברוחניות, ואני רואה איך הוא מוסר עצמו ללימוד התורה. הוא לומד ולומד ללא הרף. הוא אוהב ללמוד. הוא מרגיש טעם ברוחניות. תראה איך הוא מתפלל, תראה את השבת שלו. זה שמקנא בו, יש לו מושגים נכונים. הוא אפילו לא מקנא ברוחניות החיצונית שלו. הוא מקנא בהצלחתו הרוחנית לפי מה שהבין מספרי

נפש מיוחדת שגרמה לכך. אך באותה מידה אפשר גם שציבור שלם החליט לבחור בטוב וזוהי סיבת ההצלחה הגדולה, ורק נראה שהיא תלויה בפלוגי.

מכאן מתבאר עניין המנהיגות. יש שמתפלאים: האם המנהיג אכן בדרגה כה גבוהה עד שזוכה להצלחות רבות כל-כך? אכן, צדיקים בעלי רוח הקודש הסבירו: **פעמים רבות ההצלחה תלויה בתלמידים.** אם יש שם אמת, יראת שמים, מחשבים שם את הקב"ה, יש למנהיג סייעתא דשמיא. זה חלק מהסיבה שיש שם ברכה ויש שם גמר. ויש עוד חשבונות לכך, כמובן.

ישאל השואל: אם ההצלחה נובעת מדמעות הסבתא - האם זה חסרון? בוודאי שלא! חס ושלום! אין זה חסרון. **החסרון אינו אצל המוצלח, אלא אצל המקנא.** הרי איננו דנים עכשיו בחשבונותיו של מקום, אלא באדם העומד מן הצד ועיניו יוצאות מקנאה. וכמו כן אין אנו מדברים עכשיו על המוצלח. הוא גם צריך לשמוע זאת, כדי שלא יתגאה כל-כך. אך זה שעומד מן הצד ועיניו יוצאות מרוב קנאה, למה הוא מקנא? כי הוא איומר לעצמו: הסתכל עלי והסתכל עליו. למדתי אתו באותה כיתה, ועכשיו, תראה היכן אני עומד והיכן הוא עומד.

הזדמנויות לבחור בחיים

ננתח מעט את הנושא. רבים נוטים לחשוב כי רק למעלה בשמים מתקיים 'עליונים למטה ותחתונים למעלה' (ב"ב י, ב), כי כאן אף אחד אינו יכול לדעת. אך האמת היא שיש דברים שאפשר לדעת אותם. הם אינם מסובכים כל-כך: **נסינותיו של אדם ובחירתו בטוב - כלומר, ההחלטות שהוא מקבל - הם ורק הם קובעים את מדת הצלחתו של האדם.**

בו. ולמען האמת, אין זה קשור לפלוגי, כך שאינך רואה שם את הצלחתו של פלוגי, אלא את הצלחתו של הקב"ה. אתה רואה גמר שהקב"ה עשה ואינך יודע למה. אולי אתה רואה עכשיו את הצלחתה של זקנתו של פלוגי. הדמעות שהיא הוזילה, לא היו לריק, והנה עכשיו הן הצמיחו פירות. עכ"פ אינך רואה עכשיו הצלחה בחייו של פלוגי.

תוצאות מרנינות אינן מעידות

אנו כל-כך רגילים לומר על אדם: "פלוגי? בלי עין הרע. הוא אדם שעושה את שליחותו". מי אמר לך? וכי שליחותו היא להצליח?! להקב"ה יש מספיק דרכים להביא הצלחה לעולם. אומר האדם: כן, אבל התפוח לא נופל רחוק מהעץ. הוא נותן פירוש חדש לפתגם זה - במקום שיש הצלחה, בוודאי יש אלוקות. למה? כי הוא זוכר את הפסוק (יתרו כ, כא) 'ובכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך'. אם יש שם ברכה, מן הסתם יש שם סייעתא דשמיא.

זה לא מופרך. המהלך אינו עקום. אך צריך לדייק בכמה נקודות: ראשית, זה לא מוכרח במאה אחוז. כפי שאמרנו, **הצלחה יכולה להגיע גם מהצד השני.** אך יותר מזה, **אינך יודע את דרגת הבחירה של פלוגי,** וממילא **אינך יודע מה באמת חלקו בהצלחה וכמה מזה הוא הצלחת זקנתו.** נניח שההצלחה אכן באה מסטרא דקדושה, עדיין אין זה מורה על ההצלחה הגדולה ביותר, כי אפילו נניח שהיתה לו בחירה ובחר בטוב ובזכות זה הוא רואה הצלחה כזו, עדיין זה שהצלחתו כל-כך גדולה אינו דווקא בגלל בחירתו, אלא **יש לו סייעתא דשמיא גם בגלל בחירתם של אנשים אחרים,** אשר זו תמיד המציאות כשיש הצלחה עצומה. ההצלחות הגדולות נובעת מאיזה חשבון. **יתכן שהייתה לו מסירות**

עשירות ובנים, לא חסר לו דבר, 'וה' ברך את אברהם בכל' (חיי שרה כד, א). אבל לא שם היתה הצלחתו. **הצלחתו היתה בבחירותיו, כשהאמין בה' - 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה' (לך לך טו, ו), 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' (נחמיה ט, ח).**

הצלחת האברך שנאלץ לצאת לפרנסתו

כשאנו מתרגמים זאת לחיינו, מתקבלת תמונה שונה לגמרי מזו שהרגלנו אליה - ותמונה זו מפחידה מאוד. גם ברוחניות עצמה. הנה אדם המצליח בתורה, הוא נבחן על דפי גמרא, לומד בכוונה הנכונה. הוא באמת מצליח. הוא משמח את קונו. איננו מדברים על מי שלומד לתועלת עצמו, אלא על מי שלומד את התורה הקדושה לשמה, ותורתו מביאה שפע לעולם. קדוש, קדוש, קדוש. השאלה היא דבר אחד בלבד: לעומתו יש אברך שכל-כך רצה להישאר בכולל - ולא יכול. כך תכנן לו הקב"ה את חייו. הוא יודע מהי תורה, מהו לימוד בקדושה וטהרה. הוא הצליח בתורה, ופתאום נאלץ לעזוב את הכל. הוא מתמודד. הוא מתמודד עם הפרנסה. עזב הכל, ולאחר שנים מגלה שלא הרוויח הרבה. אין לו לא כסף ולא את הכולל. הוא גם איננו יכול לחזור לכולל, מפני שאינו יכול לצבור עוד חובות. ובנוסף לכך, עליו להתמודד עם עניינים שונים בביתו. סיפור מן ההפטר.

הנה **לאברך זה יש עתה בחירה חדשה. כן, עכשיו, כשהוא שבור ורצוצ'. בחירתו היא: האם להמשיך להיות שבור ורצוצ', או לקום ולחיות עם האמת.** וכל פעם שהוא מחליט לחיות עם האמת - היינו, שאומר לעצמו: **אחד מכללי הבחירה הוא לפום צערא אגרא; ואם קשה לי עד מאוד לעשות משהו, או להימנע ממהו, ואני**

יהודי זה שבחר בטוב שוב ושוב, הוא מוצלח מאוד. הוא גם זוכה לסייעתא דשמיא. הוא יגיע לכך, כי **הקב"ה מאיר פנים לאדם כזה.** אבל **לפעמים זה לוקח זמן.** הסיבה לכך היא **שהקב"ה רוצה לתת לו לאדם עוד ועוד הזדמנויות לבחור בחיים,** ואילו היה האדם זוכה להצלחה נפלאה בכל התחומים לו ולכל הדורות הבאים רק בגלל בחירתו הראשונה בטוב (שבעקרון היה יכול להיות כן, שכן בחירה אחת בטוב יש בה כח להביא לו לאדם שפע רב של סייעתא דשמיא), **היה נבצר ממנו לבחור שוב בחיים.**

אכן פעמים רבות הקב"ה מעכב את השכר כדי לראות אם האדם יבחר שוב בטוב. אברהם אבינו הוא מורה דרכנו המובהק בענין זה. בכל אחד מנסיונותיו, היתה לו בחירה עצומה - לא להרהר אחר מדותיו של הקב"ה - ובכל זאת הוא התנסה שוב. לאחר שבחר בטוב והלך בעיניים עצומות אחרי הקב"ה, חזר הקב"ה וניסהו: עכשיו אין לך מה לאכול. הוא הלך מארצו וממולדתו לארץ לא נודעת, ציפה לסייעתא דשמיא - והנה יש רעב בארץ ואין מה לאכול.

אדם זה, שהוא הראשון שהכיר את בוראו וכל הימים מפרסם את שמו ברבים, אין לו עכשיו מה לאכול. כולם מסתכלים עליו וצוחקים, וכל בעלי האכסניות שהוא לוקח מהם בהקפה, שואלים אותו: איה אלווקיך? וכל זאת אחרי שבחר בטוב. **מציאות זו נותנת לו הזדמנות לבחירה שלא הייתה אפשרית קודם לכן.** כעת הוא עומד ושואל את עצמו: איך אני בוחר עכשיו אחרי שחשבתי שהכל יהיה נפלא, אחרי שכל-כך התמסרתי והקב"ה נתן לי סטירה?

אבל אחרי זה, יש לו לאברהם הכל,

הכריחו את עצמם לעמוד במצבים קשים. כל פעם שנפלו, חזרו וקמו. הלך רוח זה, הוא הלך רוח של בחירה. בחירה אחר בחירה ללא הפסק. וזה כל מה שנוגע לו לאדם בעוה"ז.

בדרך כלל מי שעבר עליו יום חלק בלי עליות וירידות, לא עשה בו בחירה משמעותית, כי לא היו לו הזדמנויות לבחור. אמנם תמיד אפשר להוסיף בלימוד לשמה או במעשים טובים אחרים. אך **כאשר לאדם אין עליות וירידות** במשך היום, והכל זורם לו על מי מנוחות – הן בתלמודו והן במלאכת כפיו – **הדבר גוזל ממנו את היכולת לבחור בטוב, כי הוא נשאב למסלול של 'מצות אנשים מלומדה'.**

החיים הם כמו רכבת הרים

מי הוא זה שאינו מייחל שכל ענייניו יתנהלו באופן חלק ורגוע? האדם אומר: אני יודע שצריך להילחם עם היצר הרע, אני צריך שצריך לעבוד קשה, אך הייתי רוצה שהכל יהיה מסודר. כלומר, כל יום אותו סדר היום, פחות או יותר. אם משהו מתקשר אלי, שלכל הפחות ירצה ממני משהו נורמלי. אינני מסוגל להתמודד עם אירועים בלתי שגרתיים חמש פעמים בשבוע. אני לא יכול להיות יהודי כך. יהודי צריך מנין קבוע, תפילות שחרית, מנחה, מעריב, חברותא קבועה. ניתן לראות לפעמים חברותא של שני אנשים בני שבעים שיושבים במקומם הקבוע בבית הכנסת ולומדים בנחת ושלווה, ונדמה שהם יושבים שם מאז היותם בני תשע. מעולם לא שבו לביתם. בכל יום, כשאתה נכנס למעריב, אתה רואה אותם יושבים בניחותא ולומדים. מדוע אינני יכול להיות כמותם? למה כל פעם צריך לקרות לי משהו שמקפיץ אותי?

בוחר לעשותו – פירוש הדבר שהרע כבר **השתלט על לבי**, והראיה, שתאוותי כבר היתה כל-כך חזקה, או העצבות כבר משכה אותי כלפי מטה, ואני אומר: לא! אינני מוכן לכך. **ברגע זה אני עומד בפני בחירה אם להישבר או לא, אם לזכור שהקב"ה מנהל את העולם, והוא שהביא אותי למצב זה, ובוודאי שזהו המצב הטוב ביותר עבורי, ואני בוחר שלא להישבר.** כל פעם שהוא עושה כן, הוא המוצלח הגדול ביותר.

וכיון שהוא עושה כן פעם אחר פעם, **הרי העולם הבא שלו מתרבה והולך**, – ולא רק העולם הבא, אלא גם **'עולמך תראה בחי'ך' הדביקות בה'**, התכלית האמיתית של הבריאה, מתקיימת באופן נפלא ביותר כשהאדם בוחר בחיים. ואם אתה רואה אדם שמקבל מכות ללא הרף – כך לפחות הן נראות בתחילה – ואחר כך הוא כבר קורא להן ליטופים. אך למעשה, שוב לא הצליח ושוב לא הצליח. **והוא חוזר כל פעם ואומר: אם כן, אני בוחר עכשיו בטוב – הרי הוא המוצלח שמוצלחים.** אף כשהאדם נמצא אחרי נפילה ואומר: לא אתיידא, אלא שוב אקח את עצמי בידים, **הרי זה בחירה נפלאה בטוב, ומתקיים בו 'לפום צערא אגרא', כי אינו עכשיו במצבו הטוב.**

הירידות הן לצורך העליות

רבינו המחבר מלמד אותנו כאן, **שעל פי בחירת האדם, הוא מובא לדין אחרי מאה ועשרים שנה; על פיה הוא זוכה לשכר ועונש בעוה"ז ובעוה"ב, ועל פיה נמדדת הצלחתו.**

ובכן, אתה מסתכל סביבך ורואה אנשים אחרים. על מי אתה מסתכל? ממי אתה למד? רבים מרבותינו שבכל הדורות, לא נחשבו לרבותינו בגלל שהיו להם כל-כך הרבה הצלחות, אלא **בגלל שבכל כוחם**

האדם יכול לדבר עם נוות ביתו בערב ולומר לה, או אפילו לומר לעצמו לפני ק"ש: **היה לי היום נסיון להשיב לפלוגי כגמולו, וברוך השם שלא עניתי לו כלום.** אבל הוא לא עושה את זה, כי הוא לא חושב שזה דבר מיוחד. בדרך כלל, אפילו אדם פיקח, כשמסתכל לאחור ואומר נס שלא עניתי לו, הוא חושב רק על החלק הפרקטי - ככה לא הסתבכתי. מה הייתי מרוויח מזה לו הייתי עונה לו? רק הייתי מסתבך. היתה לי סייעתא דשמיא.

אך זה אינו נכון. על האדם להבין שבאותו רגע, **כאשר יש לו נסיון לענות ואינו עונה, הוא נהפך לאיש מצליח.** למה? כי מצב זה הוא **מצב של רע הנלחם בטוב והטוב מתגבר - וזו תכלית הבריאה.** לגבי הגמרא? **הגמר תלוי בהקב"ה.** שוב ושוב האדם **מבקש מהקב"ה שיעזור לו לבחור בטוב.**

אתה חונן לאדם דעת, השיבנו אבינו לתורתך, סלח לנו אבינו, הוא יכול להוסיף תפילה בשומע תפילה, ואח"כ אלוקי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, ותן בלבי אמונה הכנעה וענוה. **הוא מתפלל ומתפלל וכשמוגיע עת נסיון, הוא זוכה ובוחר בטוב ונוחל הצלחה.**

וכאמור, **ככל שהנסיון קשה יותר, כך ההצלחה גדולה יותר, כי לפום צערא אנרא.** אם נדבר על הנסיון לענות למי שמחרפו, הרי ידוע שכל שהלה יותר רחוק ממנו, כך הנסיון קל יותר. יש מי שמבליג לחלוטין, ויש שמגיב במילה שמשתמעת לשני אופנים. אך אם האדם קרוב אליו מאוד, כגון בנו או נוות ביתו, והוא נמצא אתו לבד ואין איש שומע, ואין לו הרבה מה להפסיד מבחינת מעמדו (כי בלאו הכי הלה כבר מכירו לעומק ולרוחב), הרי שהנסיון גדול

יותר מזה, אנו רואים שכך הקב"ה קבע בסדרו של עולם שכאשר האדם מגיע לבן ארבעים לבינה, הוא נעשה עסוק עד למעלה ראש, מתרוצץ תמיד מטורדה לטורדה ומכבה דליקות ללא הרף, והקושיא גדולה: מדוע, כשהיה האדם צעיר וללא שכל, יומו היה פנוי ללימוד, ועכשיו שיש לו שכל, אינו יכול לרכז את מחשבתו, כי הוא כל-כך טרוד ומבולבל.

הזדמנות לבחירה גם ביום בהיר

יש כמה דרכים להסביר את התשובה, ואחת מהן היא **שהשינויים מכריחים את האדם לבחור.** האדם מרגיש שהיה לו יום נפלא ושואל: למה הייתי צריך להתקשר אלי עכשיו? מדוע זה היה כל-כך חשוב? היה לו יום כל-כך מרומם, והנה פלוגי מתקשר אליו בדרישה שיפרע לו חוב. איזה חוב? חוב ישן נושן... זהו זה, מעמסה חדשה. הוא שואל בלבו: למה היום? יש ימים שבהם אני בלאו הכי כועס על כל העולם, ולא היה אכפת לי אם הייתי מתקשר אלי באחד מאותם ימים. להיפך, ביום פקדי ופקדתי. כולם באים בצוררות. אך ביום כזה? הייתי חייב להרוס לי אותו?!

אכן, דברים כאלה קורים לכל הפחות פעם בשעה, וכל פעם בצורה אחרת, והתשובה היא: **זוהי בחירה.** עד כה דיברנו על **עיבוד פנימי** במוחו של האדם - כאן **האדם לומד להתבטל**, כאן הוא **מחזק את אמונתו**, כאן הוא **מתקן את מדותיו**. אך כעת אנו מסתכלים על זה מהצד השני ואומרים **שהשינויים מזמנים לאדם מצוה חדשה - מצות 'ובחרת בחיים', ובה תלויה כל הצלחתו.**

הודאה על ההצלחות

יש שהאדם כבר מבין את כל זאת, אך אינו נותן את דעתו **להודות על כך לה'.**

לבחור לקבל באהבה, וחוזר חלילה. עכשיו מתחיל השלב השני. פלוני טוען שהדבר לא הגיע, פלוני כועס עכשיו. האדם מרגיש: סך הכל רציתי לעזור, ועכשיו אני זה שמקבל על הראש. **כל המקומות שבהם הדברים אינם הולכים כפי שתכנן - אלו מתנות שהקב"ה נותן לו - הזדמנויות נוספות לבחור בחיים, ושם נמדדת הצלחתו האמיתית.**

כשהאדם צריך מבחן חדש

דבר זה יכול לענות לאדם על השאלה מדוע תפילותיו אינן נענות. האדם אומר בלבבו: רבונו של עולם! אני הרי רוצה סך הכל לעזור לפלוני. מה אני מבקש ממך? למה זה צריך להיות כל-כך מורכב? למה זה תמיד צריך להיות הפוך? יש בוודאי יותר מתשובה אחת. זאת לא התשובה היחידה. אבל **כל פעם שמגיע אליך משהו שעומד לך לרועץ, יש לך בחירה, אתה יכול לחשוב כיהודי** ויכול לחשוב כעובד ע"ז. חשבת בצורה של 'כוחי ועוצם ידי', או חשבת מחשבת יאוש, אשר אלה הם שני צדי המטבע של חוסר בטחון, **ועכשיו אינך רואה סייעתא דשמיא בענייך.**

אנחנו תמיד רגילים לומר: אתה יודע למה אין לך סייעתא דשמיא? כי הלכת עם 'כוחי ועוצם ידי'. אך יש לזה הסבר יותר עמוק. אותו הסבר אך יותר עשיר. **בגלל שפעלת מתוך 'כוחי ועוצם ידי', נותן לך הקב"ה הזדמנות נוספת לבחור בחיים ולחזור בתשובה על בחירתך הקודמת, על-ידי שאינו נותן לך סייעתא דשמיא.**

נמצא שאין זה עונש על שהאמנת בעצמך, אלא **כיון שהאמנת בעצמך, הקב"ה אומר: בא נעשה לך מבחן נוסף, ועכשיו יש לך את האפשרות להתעורר ולומר: הנה אני מבין שהלכתי עם 'כוחי**

מאוד, ואם הוא מתאפק ואינו עונה, **הצלחתו גדולה ביותר.** יש לו תשובה כל-כך קולעת שתקטול את הצד השני, והוא משאיר אותה לעצמו. **הנה הוא עושה עכשיו בחירה קשה, והיא נחשבת להצלחת חייו.**

זהו היסוד שאיננו חיים אתו ועלינו להתרגל לחיות עמו.

מתן שכרה של מצוה קלה

נוסיף ונתקדם. הזכרנו שלפעמים הקב"ה אינו מביא את הגמר עכשיו, כי אם היה מביאו, **האדם לא היה זוכה להמשיך לבחור בטוב** כי לא הייתה לו הזדמנות נוספת לכך. **דבר זה נוגע לו לאדם בכל עת שהוא עוסק בהשתדלות להגיע לגמרה של מצוה שלוקחת זמן רב.** דוגמא לכך: מעשה חסד מורכב מפרטים רבים - להתקשר, לחזור ולהתקשר, ללכת לקחת את הדבר המתבקש. הרבה פעמים המצב מצחיק - בבחינת אם זה לא היה כואב, זה היה מצחיק. מבקש הטובה היה בטוח שמדובר בטובה קטנה. הרי בלאו הכי אתה הולך לשם, תיקח את הדבר חיש מהר ותביאו אלי. המבקש מתכוון לומר: אני מבקש ממך, אל תקרא לזה שביקשתי ממך טובה - זה לא כלום. אתה בכל אופן ניגש לשם. אל תעשה מזה עסק. ולמעשה, כפי שקורה בחמישים אחוז מהמקרים, פלוני אינו נמצא שם, ועל האדם להמתין לו. הוא מפסיד את המניין לתפילת מעריב, והוא לא עונה בטלפון. בלבו הוא אומר: אילו הייתי יכול לומר למבקש טובתי: אתה יודע מה שעשית לי?

אכן בענין בינו לבין קונו, יש כאן דבר נפלא. **חוץ מהענין של 'לפום צערא אגרא', מצוה זו מזמנת לאדם כמה וכמה הזדמנויות לבחור.** לבחור להמשיך הלאה,

וכדומה, הוא עמל רבות לגייס את הכספים לכך, אך כשהגיע לשלב הגמר, הוא נפרד מן העולם. הכאב שבדבר הוא גדול מאוד, והתורה מכירה בכך בדברה על מי שבנה בית ולא חנכו שאינו יוצא למלחמה. האדם חיכה וחכה, ובסוף לא זכה לראות את הגמר.

אך יש בזה קצת הבנה. דוד המלך לא חנך את בית המקדש. שלמה בנו חנכו. הוי אומר: **עבודת האדם היא לבחור בטוב לבנות את הבנין. להיות שם בשעת הגמר - זה כבר החלק הפחות משמעותי.** הגמר אינו חייב להיות בעודו בחיים. ואף כי יהיה בעודו בחיים, זה לא יהיה קשור אליו. **אך ורק הבחירה קשורה אליו.** אם האדם מוסר את נפשו ועושה לשם שמים ומשקיע דמים תרתי משמע להמשיך אלוקות לזה העולם, הרי הוא ממלא תכלית חייו.

זה בדיוק הפוך ממה שאנו חושבים. אנחנו חושבים שהעיקר הוא להיכנס אל הבנין. אך הדבר אינו כך. זה היה מבטם של הצדיקים, כגון **הרה"ק מסקווירא** זיע"א ו**הרה"ק מסאטמאר** זיע"א כשבנו את השכונות שלהם. הם דיברו על כך שזהו העיקר. האם הם ראו את ההמשך בחייהם? אולי הרה"ק מסקווירא ראה קצת יותר.

הנקודה היא: **הבה נראה איך אתה מתמודד במשך כל התקופה, כל פעם שאתה צריך לעשות בחירה חדשה.** בחירה חדשה כשהכסף לא הגיע, בחירה חדשה כשלא הולך כמתוכנן. **עוד תפילה, עוד דמעות, עוד השתדלות, עוד יגיעה, עוד מעם לקום.** על זה הגיע האדם לעולם. **כיון שהאדם עשה את שלו, הוא הגיע לשלימותו.** מה הוא צריך סתם לסבול כאן בעולם? - אבל הוא לא זכה לקצור את פירותיו!!! אבל נקודת הדבר היא **שהאדם**

ועוצם ידי' ואני צריך לשנות את המהלך. **וכשתעשה כן, תתקן את את מה שפגמת בבחירתך הקודמת.** כך הם החיים שלנו. כך בדיוק.

מתכוננים מראש שכך העולם פועל

כדברי **הספר הישר** שאנו חוזרים עליהם תמיד, שעל האדם ללמוד כיצד העולם פועל וכך לא יישר ברוחו כשיראה מאורעות העולם. כשאדם נכנס לתוכנית של בנייה, אומרים לו: אח יקר! כמה אתה חושב שזה יעלה לך? הבה נשנן ביחד - זה יעלה לך לכל הפחות כפול. כן, שמעתי את כל תשובותיך, ועדיין אני אומר לך שזה יעלה לך הרבה יותר מכפי שאתה משער. זה דבר אחד. דבר נוסף, מתי אתה חושב שזה יהיה מוכן? ומה תעשה אם זה לא יהיה מוכן? - כן, הקבלן הבטיח לי שאם הדירה לא תהיה מוכנה עד אז, הוא יממן לי את השכירות. ומה תעשה אם לא יממן לך? - מה פירוש? הוא חייב לממן לי! זה כתוב בחוזה! - אז אספר לך מעשה במישהו שהבטיח לממן ולא מימן. והסיפור הזה יכול לחזור על עצמו, ומה תעשה אז?

תלמד כיצד דברים פועלים, ותבין מה הסיבה לכך. האדם אומר: זה קורה בגלל שכך אמרו **חז"ל** (סוטה יא, א) כל העוסק בבנין מתמסכן ובגלל שיש בירוקרטיה מטורפת ובגלל שתמיד כשחופרים מוצאים בעיות חדשות ואולי מוצאים גם קברים. אך למה? וכי אין דברים יכולים להתנהל נורמלי? הלא זה עולמו של הקב"ה! ובכן, **יש שמסבירים** שהסטרא אחרא מתגבר ויש מלחמה גדולה. אך ההסבר היותר עמוק לזה, הוא **שתכלית הבריאה היא לבחור בחיים.**

בנו בתים ולא חינוכים

בעבר היו כמה מקרים במי שעסק במשך שנים ארוכות לבנות בנין לישיבה

לעשות בו תחיית המתים. לך ללמוד, תשלם עם המצב, ולפחות אתה תחיה. בא תהיה קצת ריאלי. ובדרך כלל הם מוסיפים לזה הסבר: אני מכיר את פלוני כבר עשרים שנה. כל יום הוא מנסה דברים אחרים, כל פעם הוא משוכנע שהפעם זה יעזור, הוא מבזבז את כספו ואת זמנו ואת כל חייו, ואני אינני רואה את גודל הצלחתו. אם הוא צריך להקריב את עצמו כדי להגיע לאן שהגיע - אני שומע.

ויש מהם שמדברים בדיוק הפוך: היום יש טיפול חדש. מדברים עליו גדולות ונצורות. אין לך מושג. אני מכיר מישהו שמאז שהתחיל לקחת את הטיפול הזה, זה ממש הפך אותו לאיש אחר. אתה לא יכול לתאר לעצמך.

והקב"ה אומר: נדבר על מהלך שלישי. הגמר? **בין אם מצליחים בין אם לא מצליחים או מצליחים רק קצת, השאלה היא תמיד: מה אתה עושה עם הדבר שנתתי לך?** אם אתה עסוק כל הזמן בנסיון להגיע למקום מסוים, אני באמת מרחם עליך, כי **אייך זה בידיך**. אם אתה לחוץ שבנך יגדל למו"ץ או יקבל כל 'שטעלע' [משרה תורנית] אחרת, כי אתה אומר: אחרת, זה לא יעבוד. אתה צריך להכיר קצת את הסביבה ואת המשפחה. הוא חייב שיהיה לו איזה 'שטעלע'. וכיון שכן, אעשה הכל כדי שיגיע לשם. אזי אתה באמת מקריב את חיך לחינם. וגם אם תצליח להדביק לו תואר מזויף, **גמר אמיתי לא תצליח להביא**.

אבל אם אתה מבין שתפקידך הוא אך ורק **לבחור זה עתה בטוב**, וכששואלים אותך לאן אתה רוצה להגיע, אתה עונה: אינני רוצה להגיע לשום מקום, ואין לי

הגיע לעולם בשביל הבחירה בחיים ולא בשביל לקצור פירות. יראי שמים רצו תמיד לעשות ולפעול בשביל השראת השכינה. אני לא צריך להיות שם כשקוצרים את הפירות. **אני צריך להיות כשיש קשיים וצריך לבחור בטוב על כל צעד ושעל**.

ההזדמנויות של צער גידול בנים

כך הוא הדבר לגבי חינוך הילדים. האדם מנסה לעשות הכל כדי שבנו יבין את הגמרא. בודקים ורואים שיש לו קושי בקריאה, מנסים לעזור לו ומגלים שיש לו קושי בריכוז המוח. הוא מנסה לטפל בשיטה אחת, כמה חודשים זה עובד, ואז זה מפסיק, או זה גורם לבעיות אחרות, וצריך לשחק עם המינן⁸, להוריד ולהעלות. יש שהאדם מתייאש אחרי שהוא רואה שזה לא מביא את התוצאה הרצויה, ויש שהוא מגיע למחשבות של 'כוחי ועוצם ידי' - תראה, אני יודע היטב לטפל בילד מתקשה. שני צדדים לאותה מטבע, כאמור, וכך האדם מתמודד עם החבילה. פעמים שמדובר בעשרות שנים. לא משנה מה השם של הבעיה. האב מחתן אותו, וזה מלווה אותו גם אחרי החתונה. הוא מנסה להשיג לו עבודה והוא לא מרוויח מספיק. הוא מנסה לעזור לו. הבעיות החדשות מצטרפות לבעיות הישנות, ונוספות עליהן גם הבעיות של הנכדים. את הכל הוא סוחב. ופעמים שהוא לא מצליח להבין. נושא עוון. בנו עושה לו בזיונות, אבל הוא ממשיך לשאת אותו. למה? כי זה בנו. אך כעת נדבר על מבט קצת אחר.

טיפול בילד עם פיגור שכלי

כשאנשים רואים אב לילד עם פיגור שכלי וכד' אשר משקיע בו את נשמתו, יש מהם שאומרים: חבר יקר! לא תצליח

בנפשו: אם בכל אופן לא אוכל להביא את הגמר, למה לי לעשות את כל מה שאני עושה? הוא לא יוכל להתחתן. שיהיה ברור. אני אדם ריאלי. איך אומרים - אני יכול להיות עם זה.

אבל למה אתה מוותר על הבחירה? - על איזו בחירה אתה מדבר? האם על הבחירה לשנות את הטבע? - לא! על הבחירה לעזור לנשמה ולהיטיב לה, להעלות את מצב בריאותה ממספר אחת למספר אחד וחצי.

כל החיים בוחרים בחיים

בכל הסוגיות זה כך. אפילו בחסד. זה נוגע ביסודות של השתדלות ותוצאה וביסודות של הבא ליטהר מסייעין אותו. אבל כשה נוגע לרוחניות, זה הרבה יותר משמעותי, כי שם כל המצוה היא הבחירה. זו היתה מצוותך. לא יותר מזה. ובכן, אם מראש תיגש לזה באופן זה ותאמר לעצמך: מדי יום ויום יש לי מצוות. הרבה מהנסיגות שהקב"ה נותן לבני אדם, הם נסיגות המתמשכים. שני סוגי נסיגות יש. יש נסיון שהוא חד פעמי. ויש נסיון שהוא נמשך לאורך ימים ושנים. קמים אתו והולכים לישון אתו. פירושו של דבר שהקב"ה נותן לך אינספור הזדמנויות לבחור בחיים, ודבר בלתי קל הוא.

ילד שאינו בריא בשכלו. כל יום הוא מביא אתו פרשיות חדשות. גילו משתנה בכל עת, ופעמים שמה שעבד אתמול כבר לא עובד היום, ההורים כבר מזדקנים והם כבר לא בגיל של גידול ילדים. אפילו לגדל ילד בריא קשה להם, כל שכן ילד כזה. אבל הם מנסים להתחזק, להמשיך הלאה ולעשות כל מה שצריך.

הדבר נוגע בכלל לכך שהאדם עם הזדקנותו, כוחותיו הולכים ואוזלים, ואז

מושג לאן אני צריך להגיע. על מה ולמה אבזבז זמן יקר מחיי כדי לחשוב על מה שיהיה בסוף? חבל! אינני צריך את עגמת הנפש של זה, לא את השמחה של זה ולא הדמיון של זה. אני רוצה דבר אחד, לבחור בטוב ולעשות מה שנכון לעשות ברגע זה. ובכן, מה נכון עכשיו לעשות? 'כוחי ועוצם ידי' - לא; יאוש - ודאי שלא. מה כן? לברר אם הטיפול שמציעים לי יכול לעזור. זה יכול לעזור? יש עדויות של אנשים שזה עזר להם? אם יש, אני הולך לנסות אותו. למה? כי זה מה שנכון לעשות היום. לגבי ההמשך - נראה בהמשך. אינני נכבה באמצע.

חבל לאבד הזדמנויות בידיים

לפעמים האדם מתלונן: יש לך מושג כמה דברים כבר ניסית? והאנחה שבאה אחרי המשפט הזה, כבדה מאוד. יש לך מושג כמה כסף כבר בזבזתי על התכשיט שלי? הרבה מאוד כאב ומרירות.

זה באמת מובן. הצער הוא עמוק. אבל מה שורש הצער? השורש הוא שהאדם אומר: אין לי את הכסף, אף לא את הכח, אבל אם אוכל לבוא אתו לידי גמר ולמצוא לו שידוך טוב - זה כדאי לי. אתאמץ קצת. אשיג קצת כסף מכאן, אקדיש קצת זמן משם, העיקר לחסוך מעצמי קצת בושה. ולמעשה, לחובות נכנסתי, בושות היו לי, ומה התוצאה? אפס. לא נשאר כלום מדמיוני ומתקוותי. תקוותי לעשות גמר - התנפצה לי בפנים. יותר אינני רוצה לשמוע מאף אחד, לא עצות, לא הבטחות ולא סגולות. הסתלקו כולכם מכאן, ותהיו לי בריאים ושלמים.

אך אם אתה עושה כן, אתה מאבד בידיים הזדמנויות של בחירה. אין זה תפקידך להביא לידי גמר. האדם מחשב

באופן מעוות, אתה מסתכל גם על זולתך באופן מעוות. ומה יקרה אם תשנה את מבטך על עצמך? ממילא ישתנה מבטך גם על זולתך. מעתה כשתסתכל על פלוני, **אתה יודע שהוא בוחר בטוב בעיניים של בינו לבין קונו**, הגם שאף אחד אינו מכירו, תאמר: **פלוני הוא מוצלח גדול**.

לווה כסף שלא להפסיד טעם הצדקה

הגה"צ **רבי אביגדור מילר** זצ"ל סיפר שהגה"צ **רבי שמחה זיסל זיו** זצ"ל - **הסבא** [ה'אלטער'] **מקלם** - שיגר פעם מכתב לאחיו הסוחר, בו ביקש ממנו שילווח לו כסף, ואחיו מאוד התפלל, כי ידע שאצל רבי שמחה זיסל, אם אין כסף - לא קונים, כי חיים עם הקב"ה. אם הקב"ה ירצה - יהיה כסף. אין כזה דבר ללוות. הוא שאל אותו לפשר הדבר, ורבי שמחה זיסל השיב לו כדברים האלה: אינני יכול ליתן צדקה, כי אני עני, אך אני ירא שכתוצאה מכך, אאבד את הרצון ליתן צדקה. על כן גמרתי בלבי ללוות כסף ולפזרו לצדקה, וכך אחייה את הרצון.

ישאל השואל: מה יש לך מזה שאתה מעורר את הרצון? התשובה היא: **אני מקיים את תכלית החיים, כי זה מה שהקב"ה רוצה מן האדם, שיהיה לו רצון**. אין לך כסף? - אני שומע, אבל למה אינך רוצה ליתן צדקה?

פירוש חדש הוא במאמר **חז"ל** (ברכות ו, א) "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה". חייב להיות 'ונאנס'. ונאנס פירושו **שהכל קיים ורק העשייה חסרה**. מה אכפת לך שהעשייה חסרה? מה היא קשורה אליך? **אם זה המצב, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה**.

הכל חוזר לאותו יסוד שאם **השלב הראשון והשני של הבחירה קיימים, הגמר**

הוא אומר לעצמו: אני כבר לא יכול ללמוד כמו פעם, אני כבר לא יכול להתרכז בתפילה כמו פעם. אבל הבחירה לא השתנתה כלל, כי הבחירה היא תמיד בין שני הצדדים העומדים לפני האדם. אולי דווקא הבחירה השתנתה, אבל לטובה. היא נעשית יותר עמוקה. כיון שהקושי יותר גדול, הבחירה יותר משמעותית - לפום צערא אגרא. **תמיד יכול האדם לבחור בטוב ולחשוב שהקב"ה הוא טוב ומטיב, ולהתחזק לבל יפול. כשהאדם מתרגל בכך, חיוו נעשים לו הרבה יותר קלים**.

איש את רעהו יעוזרו ולאחיו יאמר חזק

זה נוגע גם לגבי חיזוק רוחם של הסובבים אותנו ושל התלויים בנו. פעמים שרואים בחור או אברך שמרגיש שאינו מצליח בכלום והוא מתחיל להתנדנד כספינה בלב הים הסוער. אפשר וצריך להסביר לו: **בחירה, אשר היא עיקר העיקרים, קיימת אצלך לא פחות משהיא קיימת אצל אחרים, ואולי אף יותר**, ואם כן, **התורה מתארת אותך כמוצלח גדול**. אתה קם בבוקר, אתה משתדל לעשות את המוטל עליך, כל זה גם אם אינך רואה מזה כבוד גדול. כוון אפוא שאתה מקיים מצות 'ובחרת בחיים'. צריך לכוון לזה.

אם מתחילים לשנות את המבט באחד מהתחומים, זה עוזר גם לשאר התחומים. הוי אומר: הסתכל על עצמך במבט זה, הסתכל על אחרים במבט זה, הסתכל על ילדיך במבט זה. תתחיל להסתכל על הכל במבט זה, ואז תראה שאחד משפיע על השני.

אם אתה חושב שרק אם יש לך לפחות תלמיד אחד שצמח לגדול הדור, זה נקרא שהצלחת, ואם לאו - זה נקרא שלא הצלחת. כיון שאתה מסתכל על עצמך

לדאבון לב. והאב אומר: איך יתכן? צדיק פלוני היה הסנדק שלו, ולמדתי אתו משניות כל שבוע. אין לכם מושג איזה ילד חמודות הוא היה.

הכל טוב ויפה, אבל הסתכל נכון על הדברים. האדם מרגיש כזה כשלון. לפי התורה, **אתה צריך להפנות את מבטך, אל הבחירה ואל ההשקעה בלבד. הגמר תלוי בהקב"ה.** בדרך כלל כשהאדם רואה שהגמר נפלא, הוא אומר בלבו: הודו לה' שגילה לי שאני מושלם. ואם הוא רואה שהגמר אינו כפי שייחל, הוא לוקח את זה כסימן שהוא לא הגון. הגיע הזמן להפסיק עם זה, להפסיק לחיות עם העיוות הזה.

אכן ככל שהאדם יחיה את האמת, ירגיש את המתיקות שבאמת, את החיים, את האור, את הדביקות בה', כי חותמו של הקב"ה אמת.

אינו נושא, כי הגמר תלוי אך ורק בהקב"ה. אנו צריכים להשריש זאת בלבנו ולהתחיל להחשיב יותר ויותר את הבחירה, וזה מה שיתן לנו מבט חדש על כל המציאות שאנו חיים בה.

כשהעץ נגדע באיבו

אדם גידל ילד, ורח"ל הילד נהרג ל"ע. האדם אומר: כל הימים חשבתי על עתידו של הילד. סוף סוף היה לי ילד מוצלח וירא שמים. הכאב כל-כך גדול. הוא יכול לקבל יסורים באהבה, אבל כואב לו בראותו שכל העתיד התנדף ברוח. הגמר נכחד ממנו. ובכן, איננו מדברים עכשיו על הגעגועים. אנו מדברים על התפיסה במוח. היתה כאן נטיעה מלבבלת שנקטעה.

ואם ההמשך הוא שמשוהו לא טוב קרה במצבו הרוחני של הילד - הילד כן חי

יום רביעי פרשת תולדות כ"ח חשוון תשפ"ו

לנצל את הבעיות במקום לברוח מהן

כי עתה הרחיב ה' לנו

בפרשת תולדות מסופר על המריבות שהיו לו ליצחק עם הפלשתים - "וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר". שוב ושוב. יצחק פותח והפלשתים סותמים. ונתנו לבארות שמות על שם המריבות שהיו שם. "ויירבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו, ויחפרו באר אחרת ויירבו גם עליה ויקרא שמה שטנה, ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ, ויעל משם באר שבע".

שאל הגאון מרן **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל (נדפס בספר דרש משה): מדוע דווקא עכשיו כשהרחיב לך ואין כבר מריבה, אתה אורז את חבילותיך ועובר למקום אחר? סוף סוף טוב לך, הישאר פה קצת! מבאר הגר"מ פיינשטיין: בתחילה כשרבו אתנו, היתה להם איזו טענה - התעשקו עמו. אך לאחר מכן, כדרךם של שונאים, רבו אתנו גם כשלא היתה להם שום טענה, למה? כי עכשיו אנחנו כבר שונאים. אין צורך לחזור אל ההתחלה ולראות מה היה החשבון ואולי הטענה כבר מזמן התבטלה. זהו החילוק בין שני השמות. בפעם הראשונה הם התעשקו עמו, היינו שבאו מחמת טענה, ואח"כ זה כבר היה שטנה - מריבה לשם מריבה.

הבין יצחק שהמקום הוא מקום שאין ראוי לגור בו. זוהי הסיבה שלאחר ששקטה המריבה, החליט לעקור למקום אחר, כי **הבין שהמקום הוא מקום סכנה מאחר**

שרבו אתנו לחינם. אכן כל עוד המריבה היתה עדיין באיבה, לא היה יכול לעזוב, כי הבין שמן השמים מדברים אתנו... איזה עונש, איזה מעבר, איזו עליית מדרגה... ואם כן, מה תעזור לי הבריחה? במקום השני שוב יריבו אתי. את התיקון שלי שאני צריך לעבור, אצטרך לעבור, יהיה מה שיהיה. מה, קמים והולכים?! לא, לא הולכים לשום מקום. נשארים כאן, מתפללים לה' וחוזרים בתשובה. כשרואים שהמריבה באה אל קיצה, כי הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ, או אז יכולים לעקור למקום אחר.

זה הזמן לקום וללכת

יסודו של הגר"מ פיינשטיין הוא שהיה לו חשבון לעקור למקום אחר כי אין זה מקום ראוי להיות בו. הבנה נפלאה. יש סיבה ללכת בגלל עצם המקום. אף כי נניח שלי לא מפריע שום דבר עכשיו, מכל מקום לא כדאי להיות פה. מקום סכנה הוא. אבל כל עוד הסכנה פוגשת אותי, אזי יש לי בעיה צדדית שבגללה אינני יכול ללכת מפה, כי עכשיו הקב"ה מדבר אתי, ומה אועיל בהליכתי? אי אפשר לברוח - 'אנה מפניך אברח'? רק כשהדבר מפסיק לפגוע בי, או אז אני חוזר אחורנית ואומר: מקום זה אינו מקום ראוי, עלי לקום וללכת.

קם יצחק ועלה לבאר שבע, באמרו: הקב"ה בוודאי יעזור לי. הרי אתה רואה שהוא עזר לי עכשיו והסיר ממני את שונאי, ובוודאי יעזור לי גם הלאה. והקב"ה הסכים לכך, כפי שאנו רואים ממה שהתגלה אליו דווקא בבואו לשם, כדברי הכתובים: "ויעל

אם אתה נמצא במקום שהוא נאה לך ונאה לעולם, אתה בוודאי יכול להישאר שם, אבל אם אתה נמצא במקום שלכאורה יש שתי סיבות לסור ממנה, סיבה אחת מצד המקום, סיבה שניה מצד הבעיות שיש לך כאן, דע לך שאין הדבר כן, אלא **זה שיש לך בעיות היא סיבה שתישאר כאן, כי אי אפשר לברוח מבעיות**, ואדרבא, **סיבה זו גוברת על הסיבה הראשונה להעתיק את מגורך.**

האדם בא למורה דרכו ואומר לו: לאאאא, אינני רוצה לעזוב בגלל שמענים אותי שם, אלא סתם כך אין המקום טוב. אתה יכול לשאול כל אחד אחר. תוציא אותי מהתמונה. המקום מצד עצמו הוא מקום סכנה. הוא אומר לו: שכחתי לומר לך. יש עוד חלק לסיפור. אומר הגר"מ פיינשטיין: בסדר, אבל זה שאתה מקבל סטירות, גובר על סיבה, **ולכן אתה צריך להישאר שם.**

לא בורחים באמצע שיחה

הדבר דומה לאותה הלצה שאומרים על מי שהתלבט אם להשתתף בחתונת שכינו, באמרו: בעצם הייתי צריך ללכת כי המחנות הוא שכני, אבל נזכרתי שאני גם בן דוד, ובדרך כלל אינני משתתף בחתונותיהם. התלבט והתלבט, עד שהחליט: דם אינו מים ואינני הולך.

אף כאן, האדם נמצא במקום ומתייסר שם, ויש את כל הסיבות שבעולם לעזוב. כולם עוזבים. מי שיש לו כמה ילדים נשואים בעיר אחרת ויש לו קצת כסף בצד - קם והולך. אך הוא **יש לו סיבה אחת להישאר - הבעיות שיש לו כאן.** לא בגלל שהוא הרב כאן ויש לו אחריות על המקום. ממש לא. יש לו אך ורק עגמת נפש, ובכן, הוא סיבה יש לו להישאר, בעוד כל

משם באר שבע, וירא אליו ה' בלילה ההוא ויאמר אנכי אלוקי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי".

היפך דעת בעלי בתים

יסוד זה הוא ההיפך הגמור ממה שאנשים רגילים, ולכן כל-כך קשה למוח לתפוס אותו. מוחו של אדם חושב ככה: יש שלוש דרגות. דרגה אחת היא שהמקום הוא מקום נפלא. הוא טוב מצד עצמו וטוב בשבילי. למשל, מקום קדוש שגרים בו יהודים יראים ושלמים, והוא מתאים הן מבחינה רוחנית הן מבחינה גשמית, מצד הפרנסה וכדומה. הדרגה השנייה היא מקום שיש בו בעיות. נניח שאינו טהור כל-כך, או שהשכנים לא כל-כך טובים, או שיש בו סכנה, אבל אליו אין זה נוגע. הוא דווקא מאוד מצליח. יש לו שם דירה נאה ופרנסה מכובדת, ומסתדר שם מאוד יפה. הדרגה השלישית היא שהמקום הוא מקום בעייתי, והוא זה שסובל מזה. הוא סובל מנחת זרועם של דרי המקום - אינשי דלא מעלי.

כשתשאל אדם איזו דרגה משלוש הדרגות צריכה לגרום לאדם לסור מן המקום ולעבור למקום אחר, יענה מיד: הדרגה השלישית. אתה סתם סובל כאן. אין לך כאן כלום חוץ מסבל. קום אפוא והסתלק, ואולי יתקיים בך 'משנה מקום משנה מזל' (ראה ר"ה טו, ב). לעומת כן, אם המקום הוא מקום שאין איש מפריע לך, הגם שהוא מקום בעייתי מצד עצמו, מה אכפת לך להישאר?

אומר הגר"מ פיינשטיין: זוהי אולי סברת עצמך, אבל היא דעת בעלי בתים. הדעת הנכונה המחושבת על פי סוגיית הרואה יסורים באים עליו יפשפש במעשיו ועל פי סוגיית ההשגחה הפרטית ועל פי הסוגיא של אין אדם נוקף אצבעו אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה - היא הפוכה לגמרי.

לסחוב את המשא? אבל אם האדם נזכר מי בעל הברירה, השאלה הראשונה שהוא שואל את עצמו היא: למה זה קורה שאני מתיישר? הקב"ה הוא טוב ומטיב וברא עולם השלם בכל מיני שלימות, ואם כן, אין בו מושג כזה שאני צריך להתיישר סתם.

עולמו של הקב"ה מושלם

לפני שאנו מתקדמים הלאה, עלינו לעצור ולהדגיש את הענין הזה. בדרך כלל אנו מסתכלים על זה ככה: תשמע, ככה זה העולם, אי אפשר להשיג כל מה שרוצים, או: ככה זה הולך, מנסים מה שיכולים, ומסתפקים ברע במיעוטו. אבל דבר זה מופרך מצד האמונה. **אנו מאמינים שבריאנו של הקב"ה שלימה בתכלית השלימות.** לא מזמן למדנו את דברי מהר"ל שמפני כך אוכלים סעודת השבת כי אף שאנו מכריזים בקידוש: א. שהקב"ה ברא את העולם. ב. שהקב"ה מנהל את העולם. ג. שהקב"ה הוא טוב ומטיב. זה עדיין לא מספיק. **אנו צריכים להביע באמצעות הסעודה ששום דבר אינו חסר בעולם ושום דבר אינו מיותר בו. הוא מדויק ושלם מכל צדדיו.**

אם אינך מעיד על כך שהעולם שלם, אתה כאילו אומר: העולם שהקב"ה ברא הוא די טוב. מאחת עד עשר, הוא בשבע פלוס. כן, יש הרבה דברים יפים בעולם, אי אפשר להתכחש לזה. הוא מדבר על העולם כפי שהוא מדבר על קהילתו: אני לא מרמה את עצמי, יש בעיות, לכל הקהילות יש בעיות, אבל תשמע, בהשוואה לקהילות אחרות, יש כאן תלמידי חכמים, יש כאן הרבה דברים יפים. באופן זה מסתכל האדם על העולם. ושקר גמור הוא. אלא שאנו כל-כך רגילים בכך שאי אפשר להשיג כל מה שרוצים, שאנו מסתכלים כאילו יש שני סוגי אנשים. יש את האיש הצעיר שעדיין משוכנע שיוכל להשיג כל תאוותו, ויש את

האחרים יכולים לקום וללכת. **הקב"ה מדבר אתו. אין כזה דבר לקום ולברוח באמצע.**

האדם מחפש חיים נוחים

ובכן, נרחיב בזה קצת. תחילה ננסה ללבן את הדבר עצמו, ואז נצטרך גם להבין מה עם משנה מקום משנה מזל. האם זה דבר בדוי? מתי משתמשים בזה? הן כולם מכירים מאמר חז"ל זה ולמדים אותו מאברהם אבינו שלא היה לו זרע ואחרי עשר שנים עלה לארץ ישראל ונתקיים בו משנה מקום משנה מזל.

הבה נתבונן. הנה טבעו של אדם להנעים ולעצמו, ואם הוא רואה שבמקומו אין נעים לו, הוא קם והולך למקום אחר. האדם יושב בבית הכנסת ומרגיש שחם לו מדי, הרי הוא מתחיל לחפש היכן נושב המזגן כראוי. הוא מסתובב הלך ושוב, והנה הוא רואה שבמקום שהמזגן נושב עליו, כבר יושב מישוה. בסדר, צריך לטפל באדם זה. אל המלאכה. הוא מתחיל להזיז ספסלים ולסחוב שולחנות. מה הסיפור כאן? לא נוח לי במקום מושבי ואני הולך לעשות לעצמי נוח. הוא מתיישב. פה אשב כי איתיה. עכשיו נוח לי.

זהו הלך רוחו של האדם, ואתה רואה זאת בדברים הקטנים ביותר. הדברים פשוטים. אינני הולך לשבת היכן שלא נוח לי. מה, יש מצוה לסבול? אם לא נוח לי, אלך לי למקום שבו נוח לי. כך זה בכל מקום שהאדם נמצא ואין נוח לו בו. פעמים שהאדם אפילו מתייעץ עם מישוה והלה אומר לו: הבה נדבר פרקטית - אתה נהנה שם? אם כן למה אתה צריך להישאר שם? קום ולך.

זוהי דעת בעלי בתים, זוהי חשיבה של עוה"ז, זוהי מחשבה שאומרת: כעת אני נמצא בעוה"ז ואני יכול ליהנות בו. למה אני צריך סתם לסבול? מה אני צריך סתם

רבות. התעלה בדעתך שזה לחינם?! ברור שזה לא לחינם. אל תשתטה. **לפי סדר הטבע, דברים צריכים לזרום. אם אתה רואה דבר שחרג מהסדר הרגיל, אתה רואה את הקב"ה, ואם אתה רואה את הקב"ה - דבר אתו.**

מן השמים השמייעך את קולו

סיפרתי כמה פעמים ואספר שוב מה ששח לי אברך אחד: שהייתי בארץ נכר והייתי עצוב ושבור בגלל תחושת בדידות נוראית. הרגשתי שאף אחד בעולם אינו מבין אותי, אף אחד אינו שומע לי ואף אחד לא מתעניין בי. באחד הבקרים ישבתי במכונית שלי בעודה חונה בחניון ליד הבית ומצאתי את עצמי מדבר עם הקב"ה - אנא ממך, הראה לי שאתה נמצא אתי... 'כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני'... תוך כדי התחלתי לצאת עם המכונית מהחניון, וכאילו שלא מרצוני הסתובב ההגה לצד, והמכונית נתקעה במכונית אחרת ושתי המכוניות נמחצו. אנשים באו מכל עבר להושיט לי עזרה ומצאו אותי עם חיוך גדול. כמה מהם שאלו אותי: היתכן?! הרי צריך היית להיות כעוס ועצוב, איך זה שאתה שמח כל-כך? סיפרתי להם: התרחש לי עכשיו נס שמעודי לא קרה לי. הקב"ה התגלה אלי.

האיש באמת התמלא שמחה, כי אמר: איזה יופי! אתה נמצא. לא ידעתי אם אתה נמצא, והנה אני רואה שכן. ראיתם פעם מישהו צועק מעבר לדלת: יש מישהו בחדר? והנה הוא שומע דפיקות בדלת. מיד הוא נסוג לאחור: אה, סליחה, רק רציתי לדעת אם מישהו נמצא כאן. אף כאן, האדם אומר: מה אכפת לי איך אני יודע שאתה פה? העיקר שאני יודע.

כשאתה רואה מציאות שהיא כביכול היפך השלימות, אתה רואה את הקב"ה.

האיש המבוגר שכבר הבין שזה לא עובד בדיוק כך. מספיק אנשים כבר השקיעו את כל כוחם ומרצם כשהיו בטוחים שהם יצליחו להשיג מה שאחרים לא השיגו ברוחניות או בגשמיות, וגילו שזה לא בדיוק כך. אנו ברואים קטנים ועלינו להודות על מה שיש לנו כי שום דבר אינו מובן מאליו.

אבל חסר לנו אותה הבנה האומרת: אבל רגע אחד! **הקב"ה הוא שלם מכל שלם ובריאתו שלימה מכל צדיה**, וכל הדברים שמפריעים לנו כי עומדים לנו לרועץ... כאן שכן שעושה צרות, כאן בעה"ב שמתנהג אלי בצורה בלתי הולמת... למה אני צריך להישאר כאן לחינם ולסבול?... כל המלמדים שעובדים כאן מתלוננים. מתלוננים על המנהל, מתלוננים על ההנהלה, מתלוננים על הוועד... כל מי שיש לו את היכולת לוקח את חבילותיו והולך, מדוע דווקא אני צריך להישאר כאן? במקרה אני ה'שלימזל' הגדול ביותר כאן ואין לי לאן ללכת. הייתי הולך. כבר החלטתי עשר פעמים שאני הולך, אלא שאינני רוצה להחמיר את מצבי, כי עדיין לא מצאתי עבודה אחרת, מה גם שנוות ביתי לא נותנת לי לעזוב. את סוג המחשבה הזו צריך לעקור.

על האדם לזכור שאם דבר מה אינו כשורה אצלו, הרי הוא רואה בזה את הקב"ה. זה גילוי אלוקות. אם הכל זורם על מי מנוחות, פירושו של דבר שהטבע התגבר. **אם משהו משונה ואינו כשורה ומפריע לי - הרי זה גילוי אלוקות.** פירושו של דבר שאין זה מצות אנשים מלומדה. אופ! משהו לא הולך.

האדם מנסה לתקן איזה דבר. יש לו נזילה בבית. הוא כבר הזמין אינסטלטור. הוא כבר שפך על זה הרבה כסף. וכיון שמגיע שוב החורף - עוד פעם. גילוי אלוקות הוא זה. כבר דיברנו על זה פעמים

שהקב"ה נתן הוראה ברורה: אפשר להתקדם הלאה. בסדר, עכשיו צריך לדון לגופו של דבר. מה היה החשבון לגופו של דבר? החשבון היה שזה מקום סכנה. טוב, אם זה מקום סכנה, הדבר הנכון הוא לקום וללכת למקום אחר.

הקב"ה קובע את היעד

שמעתי מיהודי שאמר וצריך לשנן אותו הרבה: **כשמשוה עומד לך בדרך, אל תאמר שהוא חוסם אותך; הוא עצמו הדרך שלך.** שום דבר אינו עומד בדרכך. זהו הדרך. **מן השמים נתנו לו לאדם את הקושי כדי לעבד אותו,** ובהרבה מן המקרים **זהו שליחותו בעולם,** לאן אם כן אתה הולך?

עד כאן דיברנו על חלק אחד, על כך שכאשר משהו יוצא מן השורה, זה גילוי אלוקות. יש לזה חלק נוסף. שכחת מהי תכלית העולם. הבנת שהגענו לעולם כדי לעשות לעצמנו חיים נוחים, ומתוך המקום הנוח והנעים, לומדים קצת נדרים עם ר"ן, ובלבד שמזג אויר נוח, ואני רענן ושבע ואין מי שיפריע. הוי אומר: המושג של להיות בנוחיות מגלם בתוכו בעיה גדולה, כי הבנת שדברים צריכים להתנהל ביעילות, ורק אז צריך לעבוד את ה', והסמכת זאת על מאמר **התנא** (אבות ג, יז) 'אם אין קמח אין תורה' בתוספת ביאור משלך. אבל זה לא נכון. **באת לעולם לתקן. להתקדם ממדרגה למדרגה, והקב"ה הוא שקובע לאן עליך להגיע.** ואם כן, אל תאמר לאן ללכת, הקב"ה הוא זה שאומר לך.

נהג מונית עם תכנית גאונית

תתארו לעצמכם אדם שצועד ברחוב ומנסה לעצור מונית. כעבור דקות אחדות עוצרת לידו מונית, הנהג מוריד את החלון ושואל: לאן אתה צריך להגיע? הוא נותן לו את הכתובת, והנהג מפטיר: לא, אינני מגיע

למה כי זה פחות סדר הטבע. אנשים חושבים שטבע הוא דבר כזה חתום - פעמים כן, פעמים לא. לא נכון. אין סיבה שהטבע יעבוד לאחד כן לאחד לא. אינך יכול להסביר זאת. הטבע היה צריך לעבוד לכולם במדה שווה, אך מה? **הקב"ה מתערב כל הזמן כדי שהכיסוי לא יהיה כזה חזק.**

על כן אומר האדם: **הקב"ה נמצא כאן ונגלה אלי.** זה נס. בדרך כלל זקוקים לזכות כדי שהקב"ה יתגלה. ובכן, **אם הקב"ה התגלה, הדבר הטיפשי ביותר הוא להתעלם מזה.** פעמים שאינך שם לב להשגחה הפרטית, מדוע? כי כל-כך התרגלת ואתה כבר לא מתפעל. נו, זו דרגה אחת של התעלמות מהנהגתו של הקב"ה את העולם. אבל **אם הקב"ה הפך דברים בשבילך, הלא הוא התגלה אליך, הוא הסיר את הכיסוי בשבילך, להתעלם מזה, הלא זה טיפשות ממדרגה ראשונה.**

כשהסדר משתבש נשארים להקשיב

על זה אמר הגר"מ פיינשטיין: כשראה יצחק שהפלשתיים סתמו את הבארות, הוא אמר לעבדיו: מה הבעיה? נחפור אותן שוב. הם חפרו אותן, ומיד התחילו טענות ומענות, מריבות וקטטות, וחזרו וסתמו אותן. הם עברו למקום אחר וחפרו בארות, ועכשיו כבר לא היו טענות, ובכל זאת באו וסתמו אותן. או אז הרים יצחק את עיניו לשמים ואמר: בסדר רבונו של עולם! הבנתי. עכשיו זה כבר לא סדר הטבע. תמיד זה היה הקב"ה, אבל עכשיו הוא גילה את עצמו, **ואם הוא התגלה, אני צריך להפעיל את כל היסודות של היהודי, ביטול, הכנעה, תשובה,** וכדומה. ואח"כ אני בודק את עצמי - עשיתי נכון? לא עשיתי נכון? האם אני כבר במצב יותר טוב?

אם הולכים וחופרים בארות והמצב השתנה לגמרי לטובה, פירושו של דבר

אומר שזה משוגע? כשאתה אומר כך, אתה מוכיח שתפיסתך היא שהגעת לעולם כדי לחיות חיים נוחים ונעימים, ואינך מבין איך יתכן שמישהו עומד לך לרועץ. למה אתה עומד לי בדרך? הסתלק מפה! וזו הצדה!

מזיז את הגדר כאילו מיותר

כשהייתי ילד, ראיתי שהעמידו גדר באמצע הכביש כדי למנוע מרכבים לעבור, משום סיבות שונות. והנה ראיתי שכל פעם שמגיעה מכונית, הנהג עוצר, יוצא מהמכונית, מזיז את הגדר הצדה, חוזר וממשיך בנסיעה. למה הוא עשה זאת? פשוט מאוד. זה כביש כאן. הלוי הגדר לא שייכת לכאן. אני לוקח אותה, מזיז אותה הצדה ונוסע הלאה. אכן האנשים הללו הסתכלו על זה כך. ואיך אלו שהעמידו את הגדר מסתכלים על זה? - בדיוק הפוך. האם עכשיו אמורים לנסוע כאן? מה פתאום?! אתה זה שעומד בדרך ומפריע, לא הגדר. לא נורמלי אתה שאתה נוסע פה.

אותו יוכיח קיים בין האדם והקב"ה. הקב"ה העמיד לאדם גדר, ומה האדם עושה? הוא עוצר את המכונית שלו, יוצא מזיז את הגדר הצדה, וממשיך בנסיעתו. ואז הוא מתקשר לכל חבריו ומקטר: איזה משוגע! אדם הניח פה גדר ללא שום סיבה. זה אותו דבר. אותו דבר ממש. **אתה רוצה להזיז את הגדר? דבר עם הקב"ה. התמלל אליו, תחזור בתשובה, תכניע את עצמך. עשה ככל מה שהאדם צריך לעשות.**

משנה מקום משנה מזל

כעת עלינו לעבור אל הסוגיא של משנה מקום משנה מזל. הרבה שומעים את המאמר הזה, אך אף פעם לא לומדים אותו. מאמר זה מופיע **במסכת ראש השנה** (סז, ב), שם איתא: "אמר רבי יצחק: **ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם**, אלו הן:

לשם ומסתלק משם. הלא זה מעורר תמיהה. מונית נועדה להסיע אנשים למחוז חפצם, לא למחוז חפצו של הנהג! אם הנהג יקח אנשים רק למחוז חפצו שלו, ייסע כל היום ריק ופרנסה בוודאי לא תהיה לו.

ובכן, יש אנשים שחיים כל חייהם באופן זה. היסוד הוא שאיננו קולטים מהי שליחותנו. כשהקב"ה אומר לו לאדם: לך עזור ליהודי פלוני - הוא עונה לו: רבונו של עולם! אינני הולך לשם היום. וסוגר את החלון. **הקב"ה שולח אותך לתקן עכשיו מדה מסוימת**, אולי לעבד את מדת הסבלנות, ואתה אומר לו: אינני הולך לשם היום. זה לא עובד ככה. **אתה זה שצריך לשאול מהקב"ה: לאן עלי לנסוע היום? והקב"ה יאמר לך לאן לנסוע, וכיון שתשמע ממנו לאן, תענה ותאמר: הנני.**

לכל נסיון יש הגיון

אתה שואל אדם: למה ברכת? והוא משיב: פעם היה לי מאוד לא נוח. מה פירוש? אינני מבין מה אתה שח. כיצד נעשה פתאום לא נוח? - לא יודע. אין לי שום הסבר. אם נשים לב לסגנון דיבורם של אנשים, נראה שהוא כזה: לקושי שאני מתמודד אתו, אין שום הגיון. אין לו שום פשט. זוהי עצמה הנקודה. מה פירוש אין לזה הגיון? הסבר נא בדיוק.

מלמד לילדים בני עשר נכנס אל המנהל ומתלונן: ילד פלוני אינו מקשיב. רואה אני עליו, הוא חולם כל הזמן. וילד אחר משתולל. ילדים שוטים נתתם לי! במילים אלו הוא מגלה שאינו מבין כלל מהי מלאכתו. הוא אינו קולט כיצד המציאות פועלת.

כאשר אדם מרגיש שלא בנוח, אם בגלל סיפור עם שכינו, אם בגלל סיפור של שלום בית, אם בגלל פרשה של בין אדם לחבירו, למה אתה אומר: אין לזה פשט? למה אתה

במילים אחרות: **המהות של משנה מקום היא לציית. לא שהאדם מבקש להשתמש.** בדיוק ההיפך מזה. זהו כל היסוד של משנה מקום משנה מזל.

ראיתי בספר **אורח ישרים** שכתב שם במסכת ר"ה **שיש שנגזר על האדם גלות, והגלות מכפרת עוון, ובוזה הוא כיפר על הגלות.** ומוסיף שם שיתכן שכך הוא גם **לגבי שינוי השם, כי כשהאדם משנה את שמו, הוא מראה שהוא רוצה להיות איש אחר.** הנה כי כן, ממש מיסודות התשובה. האדם כאילו אומר: אינני אותו אחד שחטא, נהפכתי לאיש אחר.

האברך מתרגז כשאומרים לו די

והנה בחיי האדם מצבים כאלה מצויים בכל עת. אחת הדוגמאות, שמזדמנת לא אחת אצל אברכים, היא זו: האברך מקים את ביתו, ונותן לעצמו דרור. הוא מקיים בעצמו 'שמח בחור בילדותך' עם כל המפרשים. חגיגות. וכעת מגיע הרגע שבו עליו לרשום את ילדיו למוסדות, והתשובה שהתקבלה היא שהמנהל רוצה לפגוש אותו ואת נוות ביתו. הוא רוצה לשבת עם שניהם גם יחד. הפגישה מתקיימת, והמנהל מציג בפניהם שאלה חדה: מה הסיפור שלכם? האם אתה רוצה לפנות לימין או לשמאל? אינני בטוח שבית כזה מתאים למוסדות שלנו. אולי עדיף שתמצאו מקום אחר.

ולמען האמת – גם פגישה זו נוצרה רק לאחר שאביו של האברך התחנן אצל המנהל. היסטוריה שלימה. המנהל מצדו היה משלח אותם מיד בתופים ובמחולות, אלא שהאב ביקש מאוד, והאברך עדיין שייך לקהילה, ולכן הסכים לשבת איתם. וכעת הוא מציב בפניהם רשימת דרישות. הוא צריך לשנות, היא צריכה לשנות – בחיצוניות, בפנימיות, בקיצור: הרבה עבודה.

צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה (ששב מרעתו - רש"י). צדקה - דכתיב 'וצדקה תציל ממות', צעקה - דכתיב 'ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם', שינוי השם - דכתיב 'שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה', וכתוב 'וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן', שינוי מעשה - דכתיב (גבי אנשי נינוה) 'וירא האלוקים את מעשיהם', וכתוב 'וינחם האלוקים על הרעה אשר דיבר לעשות להם ולא עשה'. ויש אומרים: **אף שינוי מקום, דכתיב 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך, והדר 'ואעשך לגוי גדול'. ואידך - ההוא זכותא דארץ ישראל הוא דאהניא ליה.**

והנה צריך להבין מאיזו סיבה שינוי מקום יקרע גזר דינו של אדם. תינח צדקה, צעקה ותשובה, שהם באמת דברים המעוררים זכות, כפי שאומרים בימים נוראים: ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה (לגבי שינוי השם נראה בהמשך). אבל שינוי מקום מאיזה טעם יקרע את גזר הדין? מבאר הריטב"א, וכן הוא בר"ן, **שכיון שהאדם גולה ממקומו, לבו נכנע והרי הוא חוזר בתשובה, וכפי שהיה אצל אברהם שהלך מארצו וממולדתו אל ארץ לא נודעה מתוך ביטול גמור לציווי ה'.**

הוי גולה למקום תורה

הא לך דברים מפורשים שכל המושג של משנה מקום משנה מזל בנוי על כך שאם האדם צריך שייקרע גזר דינו והוא מחפש לזה עצות ומהלכים, כפי שיש תשובה, כפי שיש תפילה, כפי שיש צדקה, כך יש מושג של הוי גולה למקום תורה. **האדם עוזב את נוחיותו. יש הכנעה שבאה כתוצאה מן הגלות, יש תשובה שבאה כתוצאה מן הגלות.** והרי זה יכול להועיל. **האדם עובד את ה' עם התחדשות, ב'פרישקייט'. הוא מתחיל מחדש. הוא מציית להקב"ה באופן יותר נאמן.**

מתרגל במחשבתו להתמודד עם קושי מסויים בצורה מסוימת, ואם הדבר הצליח לו פעם אחת, כל שכן אם הצליח פעם שניה, נקבע במוחו שזוהי הדרך הנכונה להתמודד, ומאז הוא תמיד אומר לעצמו: מקסימום, אם יקרה כך וכך, תמיד יש את הדלת אחורית שממנה אפשר להימלט.

כלומר: **האדם התרגל לדחות מעליו כל דבר שיכול לעורר אותו,** באמרו: אפשר לדחות את זה לעת אחרת, אפשר לומר לו כך וכך. **מדוע הוא התרגל בכך? כי הוא לא רצה לעצור בשעת מעשה.**

הזעם והתסכול כשחייבים לעצור

משל למה הדבר דומה? לאדם המבקש לעלות ברכבו להר מירון בל"ג בעומר, ואינו רוצה לעצור בחניון מרוחק ככל עמך בית ישראל. הוא חבר'מן גדול, מסדר לעצמו תעודה כלשהי, ויוצא לדרך. כשהוא מגיע למחסום משטרה, הוא מיד מוציא את התעודה ומשכנע את השוטרים שלו מותר לעבור כי הוא גר בכפר מירון. כך הוא עובר מחסום אחד, מחסום שני, שלישי ואף רביעי, וכשהוא מגיע אל המחסום האחרון, הוא פוגש שם שוטר אחד, רשע ואכזר, ציוני ואנטישמי, ולא נותן לו לעבור בשום פנים ואופן. השוטר עומד שם בחרב ובחנית ומלמד אותו לרקוד.

הנה מדוע כעסו של האיש כל-כך גדול? כי הוא אומר: כבר הגעתי עד הנה, למה אתה חייב לעצור אותי? אתה כזה רשע!!! מה אכפת לך שאעבור? בין כה וכה כבר הגעתי הנה. אני עומד כבר מטרים ספורים להר מירון.

הנמשל הוא שכל פעם שהקב"ה שולח משהו לעצור את האדם והאדם מצליח לעבור את המכשול, הוא מרגיש כל-כך מאושר. הוא אומר למי שעומד לו בדרך:

ועכשיו האברך ברוגז, למה הוא ברוגז? משום שעצרו אותו. אם הוא לא יעשה שינוי, ילדיו לא יתקבלו. אומרים לו: אם אתה רוצה, אתה יכול לקום וללכת. אתה יכול לשלוח את ילדיך למוסדות אחרים, אתה יכול לעבור לגור בעיר אחרת, אתה יכול להכריז שהמנהל הוא מושחת ואכזר ולהביא ראיות והוכחות. אבל אם קורה ויש לך כמה רגעים של ישוב הדעת, כדאי לך לעצור ולומר: **מה משמעותה של מציאות זו שנקלעתי אליה? משמעותה היא שלא היה לי עד כה מה שיעורר אותי ויאמר לי עד כאן, והנה עכשיו זה הגיע,** והפעם בדרך זו.

זוהי המציאות שעליה דיבר הגר"מ פיינשטיין. הוא אומר: מי הוא זה שתוקע לך את המקלות באמצע הדרך? אופ! אני לא מרשה לך להמשיך בדרכך. אתה יודע מי זה? **זה הקב"ה בעצמו שמתכוון לטובתך.** יש לו לאדם הלוואות על גבי הלוואות. הוא מגלגל ומתגלגל, ששון ושמחה. הוא מומחה עצום במלאכת הגלגול. עד שמגיע יום אחד והכל נעצר באחת. בבנק לא מאשרים לו יותר שום הלוואה, במוסדות לא דוחים לו יותר את תשלום שכר הלימוד, וכן הלאה.

האדם דוחה את הסימנים

צריך להבין שמעבר לכך שיש בנו תכונה טבעית לעשות הכל כדי לחיות בנוחות ולסלק כל מה שמפריע לנו להגיע אליה, **אנו גם דוחים מאתנו כל הסימנים שהקב"ה שולח לנו לעורר אותנו.** הוי אומר: אדם זה שאתה ברוגז עליו, איננו הראשון שנשלח אליו. **הוא הראשון שהצליח להעמיד אותך במקום. לכן אתה כל-כך בטרוניה עליו.**

רב הונא הרי אומר עבר ושנה נעשית לו כהיתר (קידושין מ, א). אף כאן, **כשהאדם**

במצוות התורה. כשהתורה אוסרת עליך להונות את חברך, כשהיא אוסרת עליך לשקר, כשהיא אוסרת עליך ללוות מבלי יכולת לשלם, זה לא רק בגלל שאתה צריך להיות מתוקן בעניינים של בין אדם לחבירו, אלא גם בגלל שהמוח שלך צריך לפעול בצורה נכונה, כי מי שמרגיל את עצמו לחשוב: פלוני צועק, אז מה? - ברור שאין צורך להתפעל כשפלוני צועק, אם פלוני אינו צודק, אך אנו מדברים על מי שמרגיל את עצמו להתעלם כשפלוני צודק - בסדר, קרה כך וכך, אז מה? בסופו של דבר, כשהקב"ה מציב אותו במציאות שבה אי אפשר לעקוף את הכללים (והקב"ה הרי תמיד עושה את זה), הוא נהפך לאש להבה - מי בונה כאן קירות שאין דרך לפרוץ אותם? מי שם מנעולים שלא ניתן לפתוח אותם מהצד השני? משוגעים!

רואים זאת הרבה גם אצל ילדים. ילד שאף פעם לא שמע 'לא', בפעם הראשונה שמישהו אומר לו 'לא', הוא לא יכול לתפוס מה הוא רוצה ממנו. זה אותו דבר, אלא שלמבוגרים יש לזה גירסא אחרת, גירסא שבו האדם אומר: מה הרשעות הזאת? למה אתה לא נותן לי לעבור? למה???

אכן אם האדם ישיכיל, יאמר: אילו הייתי עוצר בתחילה, לא הייתי צריך להתרגז כל-כך עכשיו. צריך הייתי לעצור בתחילה ולומר: בא נראה אם זה הולך, בא נדבר אל הקב"ה, ואם זה לא הולך, אני צריך כפי הנראה לתקן משהו.

זוהי הטובה שהקב"ה עושה עם האדם שהוא עוזר לו בתחילת דרכו ללמוד שדברים לא צריכים להיות בדיק כפי שהוא רוצה. חסד עצום הוא. כי זה באמת כך. קודם כל האדם צריך ללמוד לבטל את רצונו מפני רצונו, וחוץ מזה, האדם צריך לתקן דברים. זהו תכליתו. אחרת, אינו עושה כלום בעולם.

הסתכל לשם, על העורב הפורח - וכיון שהלה מסובב את ראשו, מיד הוא עובר במרוצה, ואז משתרשת בלבו ההבנה שכל תכליתם של המעצורים היא לתת לו הזדמנות להתחכם עליהם, ועוד מתחזקת אצלו ההבנה שהוא יכול - אני יודע תמיד איך להתחכם ולעבור. ויש לו מזה טעם נפלא של מים גנובים ימתקו - הצלחתי להתחכם על המערכת. כל פעם שהאדם מצליח שוב, ההבנה מתחזקת במוחו עוד קצת, שכל המחסומים שבדרך מיועדים רק לאנשים התמימים - מסכנים, הם מצייתים.

על הקירות תלויות מודעות גדולות: לא יתאפשר להיכנס לבית הכנסת בלי כרטיס המעיד על רכישת מקום. והוא מתחכם. הוא רוצה להיכנס דווקא בלי כרטיס. או כעין זה, מודיעים שוב ושוב שחייבים להירשם עד יום שלישי, אח"כ לא תהיה אפשרות להירשם בשום פנים ואופן, והוא אומר לחבירו: אני דווקא הולך להירשם ביום רביעי. בוא אתי ותראה. מוחו פועל כבר באופן זה. עכשיו כשמגיע רשע אחד ואומר לו: עד כאן. שמעתי את כל מה שיש לך לומר, ואינני מאשר לך - כעסו עולה עד לשמים. הוא אומר לו: רשע מרושע! אתה זה שהמצאת שאסור לעבור כאן, ואין לזה שום הגיון. הוא באמת משוכנע כך.

וכך הוא לגבי עניני כספים, כפי שהזכרנו. הוא קונה כרטיסי לוטו, הוא לווה מזה כדי להחזיר לזה. כשמישהו בא ואומר לו: סטופ! אינני מאפשר לך יותר. אני מנתק לך את החשמל, אני מוציא אותך מהבית - הוא אומר בלבו: הוא סתם אדם אכזרי. הוא סתם מתאכזר עלי בלי שום סיבה. האדם משוכנע בזה, כי הוא התרגל לחיות באופן זה.

ללמוד להקשיב לעצירות

נושא זה נוגע מאוד למעשה כשמדובר

לי את חיי, מספיק לי מעתה אפילו פרוסת לחם. בשמחה גדולה היא אמרה זאת.

הוי אומר: כשקיבלת סטירה, אתה יכול להתרגז ולרצות לנקום ולסטור בפניהם של עשרה אנשים. ואתה יכול לומר: הגיעה לי סטירה, לא קרה כלום. ואז כשאינך מקבל סטירה, אתה מרים את הראש ואומר: רבונו של עולם! אין לי מילים. זה לא מגיע לי. ואז הוא מפסיק לטעות ונפגש עם הקב"ה בפעם בפעם.

על האדם לנצל את הדברים הבלתי נוחים שיש לו בחיים ולעבוד אתם במקום להתמרמר עליהם. דבר ראשון, אל תאמר שאין לזה הגיון. אל תסתכל על זה כאילו מישוהו השתגע. אף אחד לא השתגע, זה התיק שלך, וזה התיקון שלך. דבר שני, תראה מה אתה יכול לתקן בתוכך וזה מה שבאמת יוכל להקל מעליך את הדבר.

לסיום, לפי האמור יוצא שהיסוד של הוי גולה למקום תורה, הוא לא רק חוסר הנוחות, אלא גם ענין של ביטול. האדם כאילו אומר: לא עשיתי מספיק כדי לזכות לאור התורה. מדי נוח לי כאן. תן לי להגיע לדרגה יותר גדולה של ביטול, ואולי זה יעמוד לי לזכות שייפתח לבי בתורה. הוא לא עובר לשיבה אחרת משום שבה יש מג"ש יותר טוב. זהו סוגיא אחרת, לא הסוגיא של הוי גולה למקום תורה. הוי גולה למקום תורה פירושו: מדי נוח לי. יש לי את הסינר של אמא, יש לי מיטה נוחה, יש לי את כל האוכל שאני רוצה. בשביל השגה בתורה צריך להשקיע. והדבר נוגע גם לאנשים מבוגרים. תמיד אפשר לקיים הוי גולה למקום תורה. מדי נוח לי. תן לי לעשות משהו שקשה לי, אם בזמן, אם במקום, אם בלימוד, וזה יעמוד לי כזכות שאור התורה יוכל להאיר את נפשי.

אם האדם, כל פעם שלא הולך לו כרצונו, אומר: בסדר, אלך למקום אחר, מה הבעיה? - הרי הוא מתרגל להשיג כל מה שהוא רוצה, ואז כשמשוהו לא מסתדר לו חרף כל התחכמויותיו, הוא מתרגז על כל העולם, ולבסוף גם על הקב"ה ח"ו.

חוסך שבטו שונא בנו

חשוב לזכור יסוד זה גם כשמתעורר בנו רגש הרחמנות כלפי בנינו ותלמידנו. אמנם כן, פעמים רבות צריך להגביר את הרגש הזה, להרגיש יותר את הילדים ולהשתתף בצערם וכאבם, אבל יחד עם כן צריך לדעת גם את הצד השני, שכאשר אתה רואה את הילד מתמודד אם איזה ענין, כגון עם קימה בבוקר, זכור שזה הטבה מאין כמותה.

הדבר היחיד שמציל את האדם, הוא הדבר הזה, כי זה מביא לו הכנעה טבעית. אך האדם צריך להיות בר דעת ולהסכים לשותף פעולה עם הקב"ה, היינו לומר לעצמו: עכשיו הקב"ה מדבר אלי, וכיון שכן, אני עוצר. אינני מנסה לעקוף. אני מדבר עם הקב"ה, אני מהרהר בתשובה, ואני בודק לראות אם אני יכול להמשיך הלאה או לא. אם אני רואה שהקב"ה נותן אישור - אני מתקדם הלאה, אם לאו - לאו.

כשהאדם לומד שזה לא חייב להיות באופן הנוח ביותר, וזה לא חייב להיות בדיוק כפי שהוא מתכנן, ממילא אינו מתרגז כשהקב"ה אומר לו: זה כן, זה לא.

ההבדל מקבל ביטוי אחרי השואה

אחרי השואה היו שני סוגי אנשים. היה מי שאמר: אחרי כל הצרות האלה שעברתי, אני רוצה מעתה רק לפרוק עול. נפשי אינה יכולה יותר. אני כבר לא רוצה כלום. לעומת כן, הכרתי אשה יהודית שעברה את שבעת מדורי הגיהנום, שאמרה: אם הקב"ה הציל

מדור שבת קודש

שיעור פ"ד

לע"נ

הרה"ח ר' חיים שמואל ב"ר יעקב ז"ל
נדבת הר"ר אליעזר ציזנער הי"ו

יום חמישי פרשת תולדות כ"ט חשון תשפ"ו

השרשת האמונה שהקב"ה מבין ואוהב ללא תנאי

באהבה וברצון הנחלתנו

ממקום עמוק בלבו ובוודאות מוחלטת, ובשביל כך הוא בוודאי זקוק להכנה בלב כדי שיוכל להיות שם נוכח. הוא לומד בספר, הוא מספר סיפור, הוא מתבונן. זה מה שעוזר לו להוציא את המילים בתוקף ובבהירות. כמו כן האדם חוזר בתשובה כדי שיוכל להעיד כראוי. ולמעשה, כשאתה רואה את האדם אומר זאת באופן זה, הרי זה עדות ג"כ במה נקרא יהודי. כשאתה רואה איך הוא אומר זאת, אתה רואה את נשמתו מתגלית. האדם עצמו יש לו ראייה, ממה שהוא עצמו מרגיש.

נחזור בקצרה על מה שלמדנו עד כה בענין קידוש ליל השבת. היסוד הראשון הוא שהקב"ה נתן לנו מצות עשה דאורייתא לומר כפה שברא את העולם בששת ימים וביום השביעי שבת, ויש לדיבור זה כח להשריש בלבנו ובלבות השומעים, הן את האמונה שהקב"ה ברא את העולם ומנהל אותו בהשגחה פרטית בכל עת, והן את הנקודה שכל מה שנעשה הוא לטובה, וכל מה שקיים בעולם הוא בשלימות ללא חסר וללא יתר.

ואף שהרבה פעמים יש קשיים מהמחצב מסביב, והקב"ה הרי קבע כך שתמיד תהיה הסביבה סיבה לכל מה שהיפך התורה. אסור לכעוס כי זה כאילו עובד ע"ז, אבל הסביבה מטבעה מביאה את האדם לידי כעס. אכן זוהי העבודה, לזכור שכל מה שאני רואה וכל מה שמתרחש, הקב"ה עשה אותו ומנהלו, ועלי להודות על כך, ואז זה מביא אור גדול.

ראינו בענין זה מדברי ה'מאור ושמש' שזה כעין סיפור יציאת מצרים. האדם מספר שהקב"ה ברא את הבריאה, ואף אומר 'יָכַר לְיִצְחָק מִצְרַיִם', כי אז ראינו שהקב"ה שליט בכל. וכן למדנו שבזה האדם מגלה מדוע הוא שובת. הוא לא סתם שובת ממלאכה, אלא הוא מגלה שהוא שובת כדי להביע אמונה זו. וכן למדנו שהאמירה צריכה להיות בצורה של עדות, היינו שיאמר אותה

לא-יוצלח שבלא-יוצלחים. והוא שבור מאוד ברוחו. מישוהו יכול לתת לו כסף, מישוהו יכול לחזקו על-ידי מילים של תקוה, אך יש עוד סוג של חיזוק שהוא מהחיוזקים העמוקים ביותר, והוא **שהאדם אומר לו: אינני דן אותך, אינני מסתכל עליך בנחיתות, אני מבין מאין באת.**

והנה סתם לומר אני מבין אותך, עדיין לא נותן לו להרגיש שהוא באמת מובן, כי הוא אומר: אולי אתה סתם אומר? מי באמת אומר שאתה מבין אותי? אבל אם הוא נפתח בפניו ואומר לו: נדמה לך שאני מסתכל עליך בנחיתות?! אתה יודע איך אני הייתי נראה בתור בחור? אתה רוצה שאספר לך מה אני עברתי כבחור? אינני דן אותך. אינני יכול לתאר לך כמה אני מבין אותך. ואז הוא מתחיל לספר לו סיפורים על עצמו, סיפורים שהמסר שלהם הוא אחד: לבי יוצא אליך, ראשית, כי אני יכול להבין מדוע אתה מתנהג ככה, שנית, כי אני יודע שאף אחד אינו יכול להבין אותך. אני בעצמי יכול להעיד שצערך וכאבך הוא הרבה יותר מכפי שאנשים חושבים.

דבר זה מפח חיות חדשה באדם. הוא מרגיש ממש תחיית המתים. **סוף כל סוף יש מישוהו שיודע את האמת** שאינני משוגע. האדם כאילו אומר כך: אני בעצמי כבר השתכנעתי, עכ"פ בחמישים אחוז, שאינני נורמלי ושאיני רשע ופושע, והראיה, תראה איך היום שלי נראה, תראה כמה מכשולות יש לי. ואם זה בא ומבין אותי ומסביר לי בצורה כל-כך משכנעת שאינני משוגע ואינני רשע, ואדברא, תחת התנאים שבהם גדלתי ושבהם אני נמצא היום, אני נחשב לצדיק, שהרי אני מנסה ומחפש עצות ואינני מצליח, **אני מרגיש שהוא מכיר בערכי כאדם וזה מה שנותן לי חיות עצומה.**

כל זה הוא החלק הראשון - 'ויַבְּלֹ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם'. ואז מגיעים אל הברכה שהיא ברכת המצוות - 'אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ', ומצוה זו שנתן לנו, מורה על אהבה נפלאה, והערכה גדולה שיש לו אלינו, שהוא רוצה לשוחח אתנו - 'בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הִנְחַלְתָּנוּ'. הקב"ה נתן לנו מצוה שהיא מיוחדת רק לנו - 'ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות'. ולא משנה באיזו דרגה האדם נמצא. אפילו יהיה חלש ביותר, הקב"ה אוהב אותו יותר מהכל. בענין זה ראינו מה'בני יששכר' בדרך פיקודיך שהקב"ה נתן לנו את השבת לפני קבלת התורה, ואין זה פועל עם סדר של שכר ועונש, כפי שראינו במאור ושמש שיש מושג שהקב"ה פותח אוצר של מתנת חיים. יש אהבה שהקב"ה אוהב בה את האדם והיא מעבר להכל, והשבת שהקב"ה נתן לנו, באה ממקום זה, לפני הסדר של שכר ועונש. אומר הקב"ה: אני רוצה שתחדייר בעצמותיך בשבת קודש, שהקדושה שקיימת בך, היא קדושה שורשית וקודמת לכל.

כשהאדם מרגיש באמת מובן

והנה את הדבר הזה צריך יותר לקרב אל השכל, כדי שהאדם יוכל להרגישו, כי עד כה האדם מרגיש שהוא מלא בבעיות ובעבירות, וקשה לו להרגיש שהקב"ה באמת אוהב אותו. והנה הרבה יש בספרים על זה, אך יש גם מחשבה פרקטית, שלפי האמת היא משתלבת היטב עם דברי הספרים. נדבר בשפתינו.

יש שהאדם חווה כשלונות מרובים, אם בפרנסה, אם בהתנהלות בין אדם לחבירו, או בכל תחום אחר, והוא זקוק לחיזוק. מדוע הוא זקוק לחיזוק? כי הוא מרגיש מאוד מושפל. ערכו בעיני עצמו נמצא בשפל, כי הוא אומר: 'שלימזל' גדול אנכי -

קח בחשבון שהקב"ה מבין אותך. פשוט מאוד. **קח בחשבון שהקב"ה יודע מה שאתה עובר, והוא מבין מה המשמעות של יצר, והוא מסתכל עליך** ואומר: אין לך מושג כמה אני מחזיק ממך. זהו הפירוש של המילים. אחרת, חסר מקיום המצוה דאורייתא. זה לא סתם חיזוק המחמם את הלב לבחורים נכשלים. זה אמנם יכול לעזור גם למצב כזה, אבל אנחנו צריכים ללמוד את יסודות הדת. יסודות הדת הוא. בעל כשרון, עילוי ועובד, צריך ג"כ לשנן את המילים האלה. אל תחשוב שאתה טוב עם הקב"ה כי למדת ברציפות, או כי התאפקת מן החטא. הללו דברים מאוד חשובים. אבל אתה בתור יהודי, **עליך לדעת מה נקרא יהודי**. אח"כ נדבר על ההמשך. אי אפשר לבנות את ההמשך לפני היסוד. כך הקב"ה רצה שיהיה, כך הקב"ה כתב בתורה, פרשיות על פרשיות, להסביר את הדבר הזה.

אתה צריך שיהיו לך כלים להבין ראשית כל **את האהבה שיש לו להקב"ה אליך בתור יהודי**. ובגלל זה הוא נתן לך את התורה. זוהי הסיבה שהקב"ה מראש בחר בך. 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו'. למה? האם אתה רוצה לומר לי שהאהבה בנויה על כך שאתה שומר את התורה ומפרסם את שמו? הללו באו רק אח"כ. השאלה היא למה לכתחילה בחר בך? אכן התשובה לשאלה זו הרבה עומק יש לה - **בגלל שאתה מזרע אברהם יצחק ויעקב**, ועוד זאת **הרצון הזה הוא למעלה מן הטעם**. אבל אתה נברא קטן שאין לך עכשיו עמקות, ואין לך בכלל כלים לעמקות, אבל אתה בכל זאת רוצה שתהיה לך היכולת להיאחז בזה ולהתחבר להרגשה שהקב"ה אוהב אותך. אינך עסוק עכשיו בלפלפל למה, אבל אתה רוצה להתחבר למציאות. אתה רוצה למשש אותה.

אהבת האדם למי שמבינו

זה מה שגורם לכך שהוא מרגיש אהבה עזה לפלוני, כי הוא החייה את נפשו, פשוטו כמשמעו. הרבה פעמים אפשר לראות כשיש ויכוח. נניח שיש ועד שמתנהל שם ויכוח אם לסלק אחד מהמלמדים או לא, ומתגנבת הידיעה לאזני אותו מלמד שיש משהו מהוועד שמאוד נלחם לטובתו, הנה הוא מתחיל להרגיש אהבה עצומה אליו. מדוע? כי למה הוא נלחם למעני? כי הוא כן רואה את מעלותי, או כי הוא מבין שכל הטענות שיש להם עלי הן מחוסר הבנה שלהם. פירושו של דבר **שיש אדם אחד שכן מבין אותי, יש אדם אחד שמכיר באמת, יש אדם אחד שסבור שאני כן בן אדם, ואם כן אני מאוד אוהב אותו**.

הן הכלל של אהבה הוא תמיד ערב טוב ומועיל, כדברי ה'אור החיים' הק' בפרשת ואתחנן. ובכן, כשפלוגי מראה לי שהוא מחזיק ממני ונלחם למעני, הוא מגיש לי בכף דבר טוב, ומגיש לי בכף הרגשה של ערב, ונותן לי גם דבר המועיל, ולכן **אני מרגיש שחייתי באה ממנו, וממילא אני אוהב אותו ביותר**.

אשר בחר בנו מכל העמים

לענייננו, שנוכל לכוון פירוש המילות של קידוש. אם אתה רוצה לדעת להתחבר לפירוש המילים 'וְרָצָה בְּנוֹ', אשר ראינו מה'בני יששכר', ולהלן נראה כעין זה מהרה"ק **מראפשיץ זיע"א בורע קודש**, שהכוונה היא שהקב"ה **אוהב אותך בתוך המצב שבו אתה נמצא ובתשוקה גדולה 'יִכַּל'**. לשון תשוקה. **אהבתו של הקב"ה אליך היא עם השתוקקות**. חמדה. ואינך יכול לתפוס את זה. הנה יש מילים פשוטות שיכולות לקרב אותך לזה עם פשטות.

כי הוא ידע יצרנו

הנה אחת מהדרכים הקלות ביותר לממש אותה היא על-ידי **שתבין שהקב"ה הוא זה שהציב בפניך את כל הנסיונות והוא יודע היטב מה רצונך האמיתי, והקב"ה מחזיק בך יותר מכל אדם בעולם שמחזיק בך, כי הוא מכיר את פנימיותך יותר מכל אחד אחר.** הקב"ה אינך ברוגז עליך. הוא מרחם עליך, והוא מבין אותך למעלה מכל השגה שיש לך.

וזהו הא"ב של בטחון כפי שמתואר בפרק השני של **שער הבטחון בחובת הלבבות, שהאמון בהקב"ה נבנה**, כלומר, אני יכול להשליך את עצמי לגמרי על הקב"ה, לספר לו הכל ולהיות פתוח אתו בכל עת, **כי לעולם לא יטוש אותי**, אתה יודע למה? **כי הוא רוצה את הטוב ביותר בשבילי והוא מבין אותי עד הסוף.** הוא ברא אותי ויודע בדיוק מה קורה אתי והוא מעריך אותי.

האמת היא שהאהבה שהקב"ה אוהב את היהודי היא הרבה מעבר לכל השגה. אי אפשר להבין אותה. אבל לכל היותר אנו יכולים להמשילה לאהבת האב לבן אשר הוא עצם מעצמיו. אף כאן, היהודי הוא חלק אלוה-ממעל, ועל כן הקב"ה אוהב אותו כי הוא חלק ממנו. הנה מפני מה האדם אוהב את עצמו אע"פ שחטא? כי בתוך תוכו הוא יודע שהוא רוצה בטוב. אכן אחרי כשלונות רבים הוא מתחיל לפקפק בזה, אבל בתחילה כשהוא עומד על יסודות איתנים, הוא ממשיך לאהוב את עצמו, כי הוא מכיר ברצונו העמוק - וכי רצוני לחטוא?! זה קרה על אף שלא רציתי. התחננתי לה' שזה לא יקרה, ובכל זאת זה קרה. הוא יודע את האמת, הוא חי אתה, הוא רואה תמיד שהחטא הוא חוץ ממנו. החטא אינו אני. בסדר, קרה מה שקרה.

הרבה פעמים כשאתה שואל את האדם כמה שעות הוא לומד ביום, הוא זורק לך מספר שאתה יודע שאינו מתחיל להתאים עם המציאות, והתשובה היא כי הלה חי עם הרצון ללמוד כל-כך הרבה שעות ביום. בסדר, כאן היה לו יום קשה, וכאן הוא נסחף בשיחת חברים. זה לא שהוא כל-כך מרמה את עצמו. ברור שיש בזה קצת רמאות. אבל בעיקר הוא רואה את רצונו ואת מהותו יותר חזק מהמציאות. המציאות היא חוץ ממני. הוא מחשיב את עצמו כמתעסק, אף לא כשוגג. קרה מה שקרה. הוא חי את זה, ולכן אינו רואה את עצמו ככזה שפל.

ובכן, היות שהקב"ה מכיר אותך עוד יותר מזה, והוא מחובר להבנה זו מהי נשמתך ומה רצונך וכמה מדובר ביצר הרע הבא מבחוץ שמבלבל לך את הראש, לכן הוא בוודאי אוהב אותך באהבה עזה ומעריך אותך בהערכה שאין כמותה. אתה נברא קטן, עדיין אין לך מושג כמה גדולה אהבתו של הקב"ה אליך. אבל המעט שאתה יכול לעשות במעמדך הנמוך ביותר הוא לדעת שהקב"ה אינו חושד בך ואינו מסתכל עליך לפי מעשיך, כי ההבנה מהי מהותך, עולה על המקרה שקרה לרגע.

מי שמכיר - מבין

ככל שמוסיפים להכיר את האדם, כך הכשלון שיש לו תופס פחות מקום. כשלוננו אינו קובע שום דבר, כי אני מכיר אותו ואני יודע שאין זה הוא. נניח שיש לו לאדם 'קייטרינג' של אוכל ותמיד זה פועל בצורה יעילה. פעם אחת זה לא פעל כמו שצריך. מי שנפגש עם תבשיליו פעם ראשונה, מתרגז - פלוני אינו יודע לבשל. אך מי שמכיר אותו, אומר: אני מכיר אותו, זה לא הוא. משהו קרה פה. ויש בזה דרגות. זה לא ענין של הן ולאן. ידיעתו של הקב"ה

נאה. אחד מהכינויים של המקום הגבוה מן המדות הוא מזל, כמו הכל תלוי במזל, ומזל הוא מלשון נוזל, כי **כשמעוררים אותה מדה, נוזל לזה העולם השפעות ממקום זה.**

ההנהגה הניסית ביציאת מצרים

והנה יציאת מצרים היה זמן שבו הקב"ה המשיך הנהגה זו, שהרי הכל נעשה בניסים גדולים ועצומים למעלה מדרך הטבע. אך היה אז עוד ענין והוא זה שכל-כך נוגע אלינו. **הדבר שהתעורר אז, היה למעלה מדרך הטבע גם בסוגיית אהבתו של הקב"ה לישראל.** הם הלא היו שקועים במ"ט שערי טומאה, מדוע אפוא הגיע אליהם שהקב"ה יעשה להם ניסים כאלה? אך התשובה היא שכאשר נפתח אותו שער של ההנהגה הניסית, נפתח להם האוצר מתנת חינוך. זה אותו שער, כפי שדיברנו בשבוע הקודם, **שאהבתו של הקב"ה לישראל היא אהבה עמוקה ביותר ואינה תלויה בחשבונות,** וכשדבר זה מתעורר, **הקב"ה לוקח אותם ועוזר להם ומרומם אותם, גם אם מצדם אינם ראויים כלל.**

כשאנו אומרים שהמצב של יציאת מצרים, היה מצב שבו הקב"ה התנהג עם העוה"ז למעלה מדרך הטבע, פירושו בין למעלה מהטבע הגשמי שבו ארץ הוא ארץ ומים הוא מים, ובין למעלה מסדר הטבע של שחר ועונש, כי אף בזה הוא התנהג עמם באתערותא דלעילא. הוא לקח אותם באהבה עצומה והעלה אותם עד לדרגת 'זה א-לי ואנוהו'.

ההנהגה הניסית נפתחת בליל שבת

ממשיך הרה"ק מראפשיץ: **בכל שבת קודש, הגם שהיה האדם משוקע קודם בטומאה, נפתח שער של אהבה ללא שום קשר לחשבונות.** היכן רואים שיש לשבת

במהות היהודי, חוקה כל-כך, כי הוא וידיעתו חד הם, שהפועלות שהאדם עשה אינן קובעות שום דבר.

ובגלל זה גם כשבני ישראל היו במ"ט שערי טומאה, הקב"ה הוציאם באתערותא דלעילא. למה? - מה השאלה למה? כי זה הסתבך, וכי אתן לזה להמשיך, ליפול לתוך השער החמישים? הן אני יודע בדיוק מי הם. וזה מה שקרה ביציאת מצרים.

ההנהגה הניסית בשביל ישראל

הבה נלמד את זה באופן יותר עמוק, על דברי ספה"ק **זרע קודש** (פרשת בא). הוא מדבר שם על **הפסוק** "ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים", ומעמיד כמה יסודות חזקים. היסוד הראשון שיש להקב"ה סדר של נס בדיוק כמו שיש סדר של טבע. הנהגה הוא של נס אשר הקב"ה קבע לטובת ישראל, כי טובתם היא לשנות את סדר הטבע, ומחמת אהבתו הוא משנה את הטבע בהנהגה שלמעלה מטבע לנס. שתי הנהגות הן, ובעיקר זה נוגע לבני ישראל, כי פעמים שהם זקוקים להנהגה של נס. או אז נפתח שער ומגיעה השפעה לעולם משלוש המדות הראשונות, ואז נעשים להם ניסים.

מבאר הרה"ק מראפשיץ **שכל פעם שבני ישראל רוצים להמשיך הנהגה של נס,** אחת מהדרכים היא להיזכר איך הקב"ה כבר הנהיג פעם את העולם באופן זה ולדבר על כך. **מודים ומהללים ועל-ידי זה מתעוררת אותה בחינה ומגיעה לעולם שוב אותה הנהגה.** בספרים כתוב שזהו באמת אחד מהדברים שאנו פועלים בליל הסדר. אנו מספרים את הניסים, מהללים את הקב"ה עליהם, וכך יורדת מן העולם השפעה גדולה מן השמים.

הרה"ק מראפשיץ מוסיף על זה הוספה

רוצים אותו, ולא מסתכלים על קריאתו כקריאה בלתי נכונה, יוכל לפתוח את פיו שוב. אם מישוהו יצליח לשכנע אותו בכך, אם מישוהו יסביר לו שהוא בכלל לא טעה, ורק היה איזה 'נודניק' אחד אשר כולם סובלים ממנו ששיגע אותו, הוא יהיה לו אסיר תודה, וכה יאמר לו: נתתי לי את הכח לפתוח את פי. הייתי בטוח שכולם רואים אותי כפושע נאלח והייתי מלא בושה וכלימה. הצלתי.

תחשבו על בחור שאינו מצליח. מדי פעם תופסים אותו באיזו עוולה, והוא מרגיש שתמיד מאשימים אותו. יום אחד המשגיח קורא לו החדרה, מוציא לו מזונות וכוס סודה ואומר לו: אמור לי, מה כואב לך? - הוא לא מעוניין לדבר. אני יודע איך אתה מסתכל עלי, בסדר? הייתי בישיבה גם אתמול. לא יודע אם המשגיח זוכר מה שהיה כאן אתמול ביני לבינך. אתה רוצה שאדבר? אין לי מה לדבר. לא-לא! אמור לי, אמור לי, אדרבא, אני רוצה לעזור לך. והבחור חושב בלבו: מתי הגיהנום הזה הולך להיגמר? אתה יכול להסתלק מפה? שחרר אותי כבר. אתה יודע מדוע? כי אינך מחזיק ממני. אתה רוצה לקבור אותי באדמה. מצאת אותי עשר פעמים בקלקלתי, מה אתה רוצה שאומר לך? מה אתה רוצה עכשיו ממני? שוב פעם לענות אותי?

מדוע אותו בחור, כשהוא נפגש עם האברך שעוזר לו, הוא מספר לו בדיוק מה כואב לו? התשובה היא, כי אינני יכול לפתוח את פי כשאני מרגיש שאתה מסתכל עלי כעל אדם נחות ואתה כל הזמן שופט אותי. זה כואב אותי, זה גורם לי להרגיש טעם מיתה.

כשהאדם יקלוט שהקב"ה רואה אותו כאילו אין כלום והאהבה עמוקה ויש בה רק אור בלי חושך... יש אמנם סדר אחר,

כח זה? כי כך היה אצל אדם הראשון. הוא חטא בערב שבת, ונתגרש בו ביום, בא שבת ולימד עליו זכות, ונעשה השבת סניגור כפי שמובא ב**ספריים**, וכיון שראה אדם הראשון שהשבת ראתה אותו שהוא טוב ואינו מתכוון להרע, פתח ואמר 'מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה'.

יש בזה כזו פשטות. האדם עומד לפני 'מזמור שיר ליום השבת' והוא שבור. כל-כך שבור, כל-כך כבוי. למה? כי הסתכל על עצמך. שוב ושוב, שוב ושוב. אבל כשהוא קולט נקודה זו **שכאשר השבת נכנסת, נפתח השער והקב"ה אומר: אני מכירך מצד מהותך, לא מעניין אותי שום דבר, אני אוהב אותך כי אני יודע שכל הכשלונות והנפילות הם מחוץ לך, ואני לגמרי מתעלם מהם**. הם לא קיימים עכשיו. זה לא שאני מבקש ממך שלא לדבר עליהם עכשיו, אלא הם אינם קיימים עכשיו.

האדם אינו יודע להאמין לזה בכלל, אבל אם הוא קולט זאת, מיד הוא פוצח בשירת 'מזמור שיר ליום השבת'. עכשיו הוא יכול לומר 'מזמור שיר ליום השבת'. קודם לכן לא הייתי יכול לדבר. מה אני יכול לומר? אני כלי מלא בושה, זהו זה. אבל עכשיו נתתי לי את הכח שאוכל לפתוח את פי.

פתח פיך לאילם

הדבר דומה לבחור שהכין את הקריאה. הוא הכין והכין, ולמעשה, הוא קורא ופעם אחר פעם מתקנים אותו. כשהוא מגיע לרביעי, הוא לא יכול יותר לסבול - לוקח ידיים ורגליים ובורח. הוא אומר: אינני יכול לשאת יותר, כל ההסברים שלך לא עוזרים לי, אני לא יכול לעמוד בזה שאני הכשלון של העיר ועומד כאן על הבימה, אני לא יכול לפתוח יותר את פי. אילו יקלוט כמה הקהל נהנה ממנו וכמה מבינים אותו וכמה

מזכיר את השבת ומזכיר יציאת מצרים, אתה מעורר את פתיחתו פעמיים, כי אתה מזכיר שבשבת הראשונה היה כך. השבת באה ולימדה זכות על אדם הראשון. **הקב"ה אמר: אני מכירך, אני יודע מיהו היצר. וזה מה שגרם לו שיוכל לפתוח את פיו להודות ולשבח.** ואתה מזכיר יציאת מצרים שגם אז היה כך.

נסיקה למעלה בין רגע

הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זיע"א עמד פעם בליל שבת לפני קידוש והחזיק את הגביע בידו. קרא אליו את החסיד ר' ישכר דוב לעמבערגער שעמד בסוף השולחן, ואמר לו: בא ואומר לך מה שהרה"ק מראפשיץ אומר. בכל שבת בקידוש, יכול האדם לעלות במדרגות הקודש עד למעלה ברגע אחד. והוסיף: אם כן אפשר להתחיל להיקרא קדוש - **יְכָר לַיְצִיאַת מִצְרַיִם**. והתחיל לקדש.

אנו מבינים מזה גם שזהו המפתח לאדם שיוכל לשיר. האדם צריך להיות במצב הנכון שיוכל לשיר. אמנם תמיד יכול האדם לשיר באופן חיצוני. אך אנו מדברים על שירה הבאה ממקום פנימי, שיתכוון להודאתו, שיבין **'כי כבר רצן'** - אתה מרוצה. האדם אינו יודע אם הוא מרוצה. אינני יכול לפתוח את פי. מי אומר שאני מרוצה? אכן אחרי קידוש אתה יכול לשיר. **אם אתה קולט זאת, אתה יכול לשיר עכשיו להקב"ה.**

אכן בשביל זה צריך התבוננות. על האדם לעצור ולומר לעצמו: **הקב"ה מכיר אותי עוד בטרם באתי לעולם, והוא רואה ויודע שהחטאים הם מסביבי ואינם אני בעצמי, וכעת הקב"ה אומר שכל הדברים אחרים אינם קיימים, והוא רוצה בי. הוא מרוצה ממני ורוצה לשהות אתי.**

סדר של טבע, של ימות החול, אבל בשבת נפתח השער והקב"ה אומר: עכשיו כל הדברים אינם קיימים, ואני מכיר אותך ואוהב אותך מצד נשמתך. אתה יודע כמה גבוהה נשמתך? אין שום דבר אחר חוץ מנשמתך... כשאדם הראשון הבין זאת, הוא חזר לתחייה, ואמר 'מזמור שיר ליום השבת'.

השער נפתח בעת הקידוש

אומר הרה"ק מראפשיץ: **בליל שבת בעת הקידוש, אז נפתח השער.** נפתח אז שער ופתח והתחלה שמכאן ואילך הוא נקרא קדוש הגם שהיה משוקע מקודם בעבירות, ואף שלפי השכל והטבע אין דבר זה אפשרי, על כן אומרים בקידוש **יְכָר לַיְצִיאַת מִצְרַיִם**. הן אז ג"כ היינו משוקעים במ"ט שערי טומאה, וכמעט שקענו בשער החמישים, והקב"ה עשה לנו נס, מה היה אותו נס? שהקב"ה אמר: אין כלום. אני מושך אתכם עד למעלה. **הנס הזה הוא שער הנפתח בכל עת שנצרכים לו.** הקב"ה אומר: **אתה אמור קידוש, תזכיר יציאת מצרים, ובוזה תעורר לפתוח את השער.**

יש לנו אם כן הרחבה נפלאה במילים **'וְרָצָה בְּנו'.** בשבוע הקודם למדנו את המושג שהקב"ה אוהב מעבר לכל החשבונות, והראיה, שמצות השבת ניתנה לפני קבלת התורה, והראיה, שהנוסח של קידוש אינו כמו ביו"ט, ובנו בחרת מכל העמים, כי שבת היא לפני קבלת התורה. וזהו **'וְרָצָה בְּנו'.** כעת אנו רואים שהרה"ק מראפשיץ מרחיב זאת ואומר כך: **יְכָר לַיְצִיאַת מִצְרַיִם** בא לשכנע אותך איך להרגיש אותה אמת, איך לקלוט שאין זה איזו בחינה שאינה שייכת אליך. השער קיים, וכפי שכאשר מזכירים ניסים, זה מעורר את פתיחת השער, כך כשאתה

וכך אתה מקיים את המצוה. כזה חבל שהאדם יתן לקידוש להתבזבז. הן אז אתה יכול להרגיש את השבת. **אחד מהזמנים הנפלאים ביותר הוא שבהם האדם יכול להרגיש את השבת, אם הוא נותן לעצמו להיכנס בעולם זה.**

העבודה לאחד את המוח עם הלב

נקודה נוספת: יש שעלולים לחשוב שהמוח והלב, של ראש ושל יד, הם שני דברים נפרדים. אך ידוע שאסור להפסיק בשיחה בין של ראש לשל יד. הסבר הדבר הוא כי אינם שתי סוגיות נפרדות. **הן מתחילות כסוגיות נפרדות, אך עבודת האדם היא לאחד אותן.** ביאור הדבר הוא כך: כשהאדם עומד עדיין בדרגה הראשונה. הוא מתמודד עם מצבים. אין הוא רואה שהכל שלימות, אבל הוא אומר זאת בפיו. **אי אפשר לומר שהאמונה כובשת את כל כולו.** הוא לא נמצא עדיין במצב של 'לבי חלל בקרבי'. כואב לו, אבל הוא עושה מה שיהודי צריך לעשות כשהוא מוציא דיבורים של אמונה מפיו. **הנה בשלב זה עדיין קשה לו להרגיש קרבה ואהבה ולדבר עכשיו עם זה שעושה לו דברים שהוא צריך להאמין שהם טובים.**

נחזור אל המשל עם הבחור, כי במדה מסוימת אנו נשארים כל החיים כאותו בחור. הבחור הוא כעת בן שש עשרה וחצי והמשגיח הודיע לו שלא יוכל להצטרף לטיול השנתי של הישיבה בגלל שעשה כך וכך. נניח שאינו לוחם גדול, והוא יכול לשמוע שמדובר בטובה הגדולה ביותר שהמשגיח עושה לו. הוא בחור תמים. הוא מאמין לזה אפילו. אך האם המשגיח יכול עכשיו לשבת ולשוחח אתו בנועם? לא, זה כבר סיפור אחר. פלוני עשה לי משהו, נניח שזה טוב, אבל אין זה מכריח שאני נהנה עכשיו.

חצי למוח וחצי ללב

כשנכתבון קצת, נראה דבר מעניין בשני חלקי החידוש. החלק הראשון שייך יותר למוח והשני שייך יותר ללב. **החלק הראשון הוא האמונה בבריאת העולם ובהשגחה הפרטית, להעיד על כך ולהשריש את היסודות. החלק השני הוא חמימות. הקב"ה אוהב אותי. אהבה. רצון.**

והנה ידוע לן שמפני כך איננו מניחים תפילין בשבת, כי השבת עצמה היא אות ואינני זקוקים לאות נוספת. והנה בתפילין יש תפילין של ראש שהם לשעבד מחשבות לבנו, ויש תפילין של יד שהן לשעבד תאוות לבנו, יש את הנשמה שבמוחי, ויש את החמימות שבלב - 'וארימקייט'. כשהאדם קושר על עצמו את התפילין בימות החול, הוא קושר את מוחו ולבו אל הקב"ה, ובה הוא נעשה קרוב אל ה' ומתדבק אליו.

ובכן, שבת קודש שהיא במקום תפילין, יש לה של ראש ויש לה של יד. זהו הקידוש. יש את החלק של שעבוד המוח ויש את החלק של שעבוד הלב. אומרים לו לאדם: קח את לבך ועבוד אתו. אל תעבוד עם המוח בלבד. **עבוד עם לבך להגיע אל 'אשר קדשנו במצוותיו ורצה בננו'. תתרגש ותתפעל.** לא יתכן שתאמר את הקידוש ותעבור לשיחת חולין. באופן כזה אינך מקשר את הלב. **לקידוש יש את הכח לקשר הן את המוח והן את הלב.**

הנה כי כן, מה כתוב בתפיליו של הקב"ה? זה מה שכתוב שם. 'מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ'. אותו 'ורצה בננו', אותו ביאור של הרה"ק מראפשיץ, זה מה שכתוב שם. הקב"ה מניח תפילין. הקב"ה אומר עכשיו: 'מי כעמך ישראל', 'כי מי גוי גדול'. ובכן, אף אתה הנח את התפילין האלה. אמור זאת, תבין זאת, תרגיש זאת,

זה יותר קל כי אין שם חשבונות, תחזור על כך ואמור שאותו א-ל שאהבתו אליך כה גדולה, כל מה שהוא עושה אתך הוא בגלל אותה אהבה. עכשיו זה כבר יותר קל.

של יד ושל ראש ושוב של יד

הן אף כשמניחים את התפילין, מניחים של יד תחילה, אח"כ של ראש, ואז חוזרים לשל יד ואומרים 'וארשת' לי לעולם'. גם כאן עושים כעין זה. אחרי 'וּרְצָה בָּנוּ', אומרים 'בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֹת' וזה עולה על הכל, גם על החלק הראשון. הנה גם בחלק השני אתה אומר 'זָכֹר לְמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית', לא רק בחלק הראשון, כי ככה זה נבנה. בתחילה אתה אומר מה שאתה צריך לומר, 'יש בורא ויש בריאה', ואז אתה עובר לברכת המצוות, אבל **אחרי שברכת המצוות חודרת לך ללב, היא מפעילה אותך, ועליך להגיע למקום כזה ששני החלקים יתאחדו.**

קצת עבודה היא, אבל **במשך כל השבת צריך האדם לשתף פעולה עם מה שנגע בתחילה.** כל זה נותן לנו להבין שקידוש במקום סעודה הוא לא ענין טכני בלבד, כפי שהזכרנו לעיל, זה ההסבר לקידוש, ההסבר למה שמתחילים עכשיו לעשות. ובכן, באופן ממילא **כל מה שהוא עושה מעתה, צריך להיות תחת הרושם של מה שהבין עכשיו.**

סדר בבית רק אחרי קידוש

דרך אגב, אם הקב"ה עוזר לו לאדם והוא מתפעל בקידוש, מוחו נעשה פרה ורבה והוא יכול לטפל אז באיזה ענין טכני העומד על הפרק בצורה אחרת לגמרי, ועצה טובה קמ"ל שהקב"ה נתן לנו בני משפחה ודברים רבים קורים כל הזמן. אחד ברוגז, השני נושף, השלישי זועם, ויש שהאדם עומד לפני קידוש ואומר בלבד: כל

דוגמא יותר קרובה: מישוהו עשה לך עוול בכסף, הוא עשק אותך, ואתה שאתה קצת בעל מדרגה, מסתובב ואומר לעצמך: זה הדבר הטוב ביותר, זה נגזר עלי מלמעלה, זה מזכך אותי, זה מקדם אותי. אתה נלחם עם עצמך, ויעיד עליך יודע תעלומות שאינך מרמה את עצמך לגמרי. אתה מזיע בשביל זה, ובשמים יש נחת רוח מעבודתך. הכל טוב ויפה, אבל האם תבחר מעתה באותו אחד שעשק אותך לשבת אתו בליל שבת אחרי הסעודה?

אם כן, בחלק הראשון של קידוש, האדם אומר: **הקב"ה ברא את העולם, הקב"ה מנהיג את העולם, הכל מושלם, הכל לטובה. אמונתו איתנה מאוד,** אבל עדיין אינה עד הסוף, כי הוא בשר ודם ויש לו עדיין רצונות והוא חותר להגיע לבטל רצונך. אדרבא, אדם נפעל לפי פעולותיו. בגלל שהוא אומר את דיבורי האמונה, הם יחלחלו בו יותר. עכשיו הוא עובר לחלק השני, ברכת הקידוש, ובו הוא עובר לנושא אחר. הוא אומר כך: אני לא רוצה לדבר עכשיו על כל מה שאני מתמודד, אני הולך לדבר עכשיו על השגחה פרטית, **אני אומר דבר אחד - שהקב"ה אוהב אותי.** סתם. הוא מתלהב בזה ומתחיל לקלוט את הענין. על אף כל הפרשיות והבעיות שלי, הקב"ה אוהב אותי עד הסוף. הן כאילו לא קיימות. והוא מתחיל להרגיש. **אכן כאן אני יכול להרגיש את האהבה.** בחלק הראשון לא יכולתי להרגיש את האהבה. אמרתי בפי מה שיהודי אומר. עכשיו כשעברתי לדבר על מי אני, זה מאוד חמים. זהו השל יד.

אכן אחרי שהאדם מרגיש אותה אהבה, אומרים לו: נו, אתה רואה שהקב"ה באמת אוהב אותך? אתה מרגיש זאת? בסדר, עכשיו בא נחזור. אחרי שהצלחת כבר להרגיש את הקרבה מהצד האחר אשר שם

כי כך הוא לפחות יהיה לו קידוש, **וכשלו יהיה קידוש, יראה שיש עוד דרכים, שעד כה לא עלו בדעתו, איך לשאוב את בני הבית אל האוירה.** כשהאדם שמח, למשל, בפורים אחר הצהריים בסעודה, לאו דוקא שכל אחד יושב על מקומו כחייל בלי לנוע, אבל אין הוא מעלה בדעתו לחלק פקודות כל הזמן - שב פה, אמרתי לך, אל תזוז. האוירה שמחה. כשהאדם עליז ושמח, מוחו פועל יותר טוב, והוא מקרין מתוכו שמחה, חמימות ועליזות. אם אתה דואג על אחריותך, תבין שדרך זו יעילה פי אלף, ובכן, אף שזה ידרוש ממך מחיר לפני קידוש, אל תדאג, מי שלא ייצא ידי חובה עם הקידוש שלך, יוכל לקדש אח"כ בעצמו. ברור שאיננו מתכוונים להסיר את האחריות באופן קיצוני. אנו מתכוונים אל הרעיון. מאוד מאוד חשוב שלא תתבזבז, כי אז גם אתה וגם הם יסבלו.

המדרגות והחמימות שמדברים עליהן חשובות מאוד, אבל יש גם אחריות להיות כאן אבא. ואז הוא מתחיל לחלק פקודות - עמוד כאן, הסתכל בתוך הסינדרו. והבעיה היא בתרתי, אחת שאין לך עדיין את המוחין לחשוב על דרך מחודשת איך להביע את הנקודה, השניה, כי חלוקת התפקידים תמנע אותך מלקבל את המוחין, כי עוד לפני קידוש הצלחת להיות בעולם אחר.

על כן זה פועל יותר טוב כשהאדם אומר: אני יודע שיש לי אחריות, אני יודע שצריך לנסות כמה שיותר להעמיד את הילדים על מקומם ולעזור להם להרגיש ג"כ טעם בשבת, אבל **אצליח לעשות זאת כשהיה לי יותר נפש...**

וכך יעשה הכנה קודם קידוש, אך לא יעשה אז עסק גדול ממה שקורה מסביב,

יום ראשון פרשת ויצא ג' כסלו תשפ"ו

ישועות רק על-ידי יגיעה בנקודה הפנימית שבנפש

בעינינו שלא התייגע ובכל זאת מצא. ובכן, ידוע תדע שחסר לך חלק גדול מהתמונה ולכן הגעת למסקנא בלתי נכונה.

אין ישועה בלי תיקון

מבאר הרבי מאיזביצא שעומק הענין מבואר בסיפור רחל ולאח. לאה, בלי עין הרע... אחד אחרי השני... שמחות, שלום זכר'ס... ראובן, שמעון, לוי, יהודה... 'הפעם אודה את ה'" על שנטלתי יותר מחלקי... וזה ממשיך הלאה. ששון ושמחה. ברוך השם. 'אידישע קינדער', בלי עין הרע... כל זה אצל לאה, אך אצל רחל - לא הולך. אפילו לא אחד. איזה כאב. היא רואה את אחותה יולדת בזה אחר זה, והיא אפילו אחד אין לה. היא שופכת את לבה בפני בעלה - אני מרגישה שאני לא שווה כלום. אין לי שום ערך. ומה היא מקבלת ממנו? - מנה אחת אפיים. 'ויחר אף יעקב ברחל'. מה אתה רוצה ממני? 'התחת אלוקים אנכי'!

מה קורה פה? האם רחל התפללה לילדים? מה נראה לכם? האם היא הלכה לפינה והתפללה כפי שעשתה רבקה? ברור שהתפללה היטב בכל מיני האופנים באיכות ובכמות. מדוע אפוא לא נענתה? מבאר הרבי מאיזביצא: הסתכלו בפסוקים ותראו את התשובה. מדובר ביסוד נוקב. **אם הסיבה שחסר לו לאדם שפע באיזה ענין, כגון בבנים, בפרנסה, בבריאות, בנחת הילדים, וכן הלאה, היא מפני שיש לו חסרון מסוים שעוצר את השפע, לא יועילו לו כל תפילותיו.** הוא יכול לצעוק, לבעוט, לבכות, שום דבר לא יעזור. למה? **כי הדבר צריך להתקן.**

להודיעך קושט אמרי אמת

שאלה: מה עדיף? האם עדיף לומר את האמת והיא כואבת או שמא עדיף ללכת סחור סחור בצורה נעימה ומלטפת אך יותר רחוקה מן האמת? תשובה: תלוי אם מחפשים את התכלית. **אם מחפשים את התכלית, צריך לדבר על האמת כמו שהיא, כי אז אפשר להגיע אל התכלית.** אמנם יתכן שתחילתו של דיבור זה מר, אבל סופו מתוק. אם רוצים שכבר עכשיו יהיה מתוק, מתרחקים לפעמים מן האמת כדי להנעים כאן ועכשיו.

נלמד אפוא קצת מדברי תורתנו של **הרה"ק מאיזביצא זיע"א** בספרו **מי השילוח** פרשה זו, אשר מציב בפנינו את האמת הנוקבת, וכשקולטים לכמה ישועות יכולים לזכות כשמבינים כיצד העולם פועל על פי אמיתות התורה, נעשה מתוק ונעים.

יגעת ואל מצאתי - האמנם!?

במסכת מגילה (ו, א) שנינו: "אמר רבי יצחק: אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי - אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי - אל תאמן, יגעתי ומצאתי - תאמן".

שואל הרבי מאיזביצא: הן זה ברור שלא בשוטים עוסקים כאן. הוי אומר: זה שאומר יגעתי ולא מצאתי, אם הוא לא היה מתייגע באמת, לא היה טוען יגעתי ולא מצאתי. אין זה אלא שבאמת התייגע הרבה, ואף אנו ראינו בעינינו שהתייגע הרבה, ובכל זאת הוא טוען לא מצאתי, ועל זה אומרים: אל תאמין. חסר לך חלק מהסיפור. וכן בענין לא יגעתי ומצאתי, פירושו בהכרח שראינו

והנה כשאומרים שהמדה צריכה להתברר, יש שיפרש האדם כביכול אין ברור בשמים, אם הוא לכאן או לכאן וצריך לברר האמת. אך לא זהו הפירוש האמיתי, הפירוש הוא שהמדה קיימת, חלקה הגון וחלק בלתי הגון, ועדיין צריך להשתמש בה במלאכת מברר. זהו הפירוש תיקון מדה.

כשהתורה אומרת ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים (בוודאי עלינו לרעוד מגודל הפחד בדברנו כך על האמהות הקדושות, אבל אנו צריכים ללמוד מה שהתורה רוצה ללמד אותנו), היא מלמדת אותנו שהיה חסר לה בשלימות הכוונה אשר בגללה רצתה בנים. מדוע את רוצה בנים? האם בגלל שללאה יש? אני רוצה לקרוב אלי יותר, אומר הקב"ה. אני רוצה לעזור לך. כל אחד הרי הגיע לעולם בשביל תכלית.

אשר היא טובה לך משבעה בנים

נסביר יותר כדי לקרבו יותר אל דרגתנו. הנה מה רחל רוצה? יש לה רצון טבעי - ללדת בנים. זה שוויתרה לאחותה כאשר אביה החליף ביניהן ומסרה לה את הסימנים כדי שלא תתבייש, וזה שעכשיו אחותה מצליחה בעוד היא עומדת בודדה ובתחושת כשלון, הוא צער גדול מאוד. לא זו השאלה. והאם הקב"ה מבין את הצער, אף זו אינה השאלה. כמה הקב"ה בוכה עם רחל. אתה יודע איזה צער עמוק הוא כשלא זוכים לילדים? ועוד לחיות לצד האחות שיולדת בזה אחר זה, בלי עין הרע, מוצלחים שבמוצלחים, ואילו היא עומדת בושה ונכלמת.

ברור שהקב"ה בוכה אתה. ברור שהוא מצטער אתה בצערה. אבל הוא אומר לה: יש לי משהו יותר טוב בשבילך, ואז גם תיוושעי בילדים. יוסף הרי זכה להיות יוסף

נוסיף תיכף ומיד שלא נשבר ברוחנו, שהאדם יכול להמתיק את הענין כשהוא מתפלל ואומר: רבנו של עולם! עזור לי להבין מה אני צריך לתקן. אני רוצה לתקן. תראה לי מה. כי אז הקב"ה בוודאי יעזור לו. וכי ספק יש בדבר? רחל אמנו הלא נושעה לבסוף, אבל זה היה צריך לבוא על-ידי עיקול כזה, כדי שהתפילות תעזורנה לה לתקן את מה שהיא צריכה לתקן.

אבל אם אין האדם קולט את הנקודה, והוא דוהר קדימה עם המהלך של תפילה, מבלי להסתובב אף פעם ולחשוב: אולי יש איזו סיבה לחסרון זה? אולי צריכה איזו מדה להתברר אצלי? אולי הקב"ה רוצה שאני ילמד איזה ענין? - אזי התפילות לא יועילו לו.

ותקנא רחל באחותה - תיקון רחל

מבאר הרבי מאיזביצא: בפסוק נאמר: 'ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה, ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי'. הנה הפסוק מגלה לנו שמה שכל-כך הכאים לרחל שלא היה לה בנים, היה הקנאה. ועל זה חרה אף יעקב ברחל. יעקב אבינו אמר: יש כאן דבר שצריך להתברר אצלך, ואם כן, מה רצונך ממני?

הוא כותב בלשונו: "והנה התנהגות השי"ת עם האדם אשר באותה הטובה שנתן בהמדה, בהמדה הזאת עצמה, ברא בו חסרון. על כן לא יוכל הטובה לצאת לפועל קודם שיתרפא חסרונו, וקודם שיתרפא החסרון לא יועיל כמה תפילות וסיגופים להאדם, עד שיתרפא חסרונו ואז יושע". על פי זה הוא מבאר שקנאתה של רחל הוצרכה להתברר האם היא קנאת סופרים שהיא לשם שמים או קנאה בעלמא כדרך הטבע ח"ו.

תעשי מה שעשתה זקנתי

הרבי מאיזביצא מסביר שעל זה חרה אפו של יעקב. היא באה להתלונן על יעקב. אומר לה יעקב: הן באת אלי כי ראית את אחותך, אם כן, מה יהיה כאן?

במדרש (ילקוט שמעוני) מבואר יותר בהרחבה מה היה המשא ומתן בין יעקב לרחל. זה לשון **המדרש**: "אמר לה: יכולה את לעשות מה שעשתה זקנתי. אמרה לו: ומה עשתה? אמר לה: הכניסה צרתה לביתה. אמרה לו: אם הדבר הזה מעכב, 'הנה אמתי בלהה בא אליה'."

אכן זהו המשך הפסוק. לא תמיד אנו קולטים את העומק. שלושה פסוקים הם הבאים אחד אחרי השני. "ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן, ותאמר הנה אמתי בלהה בא אליה ותלד על ברכי ואבנה גם אנכי ממנה". מלשון הכתוב נראה כאילו רחל בעצמה הציעה זאת. אולי תקח את בלהה. אך במדרש אנו רואים שזו היתה עצתו של יעקב.

מבאר הרבי מאיזביצא **שהעומק בעצתו של יעקב היה לבחון את כוונתה**, כי להכניס את השפחה במקומה הוא הדבר הקשה ביותר. אמר לה יעקב: האם כוונתך להעמיד בנים למקום? הבה נראה, הבה נברר זאת. את אומרת שאת מתכוונת אל התכלית. קחי אפוא את שפחתך ותני אותה לי, שעוד אחת תהיה לך לצרה ותביא ילדים לעולם, ואם מדברים על הקנאה הטבעית, היא תחמיר שבעתיים, אבל **אם מדברים על הברור בשביל לזכות להביא נשמות לעולם, אף זה יהיה ברור חזק בהרבה**.

אמר לה יעקב: את בוכה, את מתפללת, את שרויה בצער, הבה נעשה תכלית. אני

הצדיק, והוא היחיד מבין כל האחים שנמנה על האושפיזין, והוא נתייחד להיות מדת היסוד, כאשר כל האחרים זקוקים לו ובאים להשתחוות לו. יוסף הוא המיוחד שבמיוחדים. הוא ההמשך של יעקב והשלימות של יעקב - ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ביחד עם יוסף. אבל הקב"ה אומר: עכשיו אני יכול ליתן לך את יוסף. יוסף הוא תולדה של אמא **כל-כך מזוקקת שהתשוקה ללדת בנים באה מהמקום הנקי ביותר**, מהרצון להעמיד חיילים לעבודתו יתברך. יש לי בשבילך את יוסף, ואני בוכה אתך בצערך, קלני מראשי קלני מזרועי, אבל את חייבת לעבור את התהליך הזה כדי שתוכלי לקבל את יוסף.

יותר מזה, אלמלא זה שיש ללאה בנים, אין יוסף יכול להיוולד, כי אז אין מדה זו יכולה להתעורר אצל רחל, כי היא מעולם לא עברה מצב כזה שבו הצער הוא עד לשמים וצריך לנשוך את השפתיים **ולהתרגל לחשוב נכון ולברר את ההרגשים הנכונים מתוך ההרגשים הבלתי נכונים**. ללא ברור זה, אין רחל יכולה להביא את תולדתה לעולם.

חייבים לציין זאת. אחרת, זה עלול להראות כאילו באים לומר לאשה שאין לה ילדים והיא רואה את צרתה שהיא אחותה יולדת בזו אחר זו: הלו! מה זה פה? למה את צריכה ילדים? רצונך בא ממקום נקי ואמיתי? ואז אנו עלולים לחשוב כאילו אין הקב"ה מבין אותנו.

אך לא! הקב"ה מבין אותנו היטב. אין שום שאלה. זו הרי הנקודה, שהקב"ה הוא מלך עוזר ומושיע ומגן וסומך נופלים. **הקב"ה נכנס לכל אחד בשפל מדרגתו. הוא זה שברא את היכולת לחשוב כפי שחושב, ואומר לו: תן לי לעזור לך משם, לרומם אותך ולהביאך לאן שאתה צריך להגיע**.

שמעתה הוא מוריד גם את הדקות הספורות שבהן היה נמצא בבית. והשכינה רואה ובוכה ואומרת: למה לא מצאת? לאן הלכת?

הרבי מאיזביצא נותן לזה משל: "כאדם הרוצה לכנוס לבית ודופק שלא במקום הפתח, אפילו ידפוק כל היום, לא יועיל לו, אבל כשיבוא למקום הפתח וידפוק אז מיד יפתח לו". זהו יגעיני ולא מצאתי. הוא באמת יגע. לא סתם יגע. הוא יגע בדברים אמיתיים. אבל למה שם? למה אתה דופק שמה? דפוק במקום הנכון. כשתדפוק במקום הנכון, מיד יפתחו לך.

תיקון עוון הקנאה עד הקצה

האמת שכעין זה כבר נמצא בבלי יקר. הוא מפרש שיעקב אבינו אמר לרחל: למה את באה אלי? חייב להיות שיש מסך המבדיל לתפילותייך אשר מנע ממך פרי בטן. הן את רואה שלי יש בנים ולך אין, ובכן, איני רוצה לפגוע בך, איני רוצה לזרות מלח על פצעיך, אבל כיון שמנע ממך פרי בטן, ממך ולא ממני, הקב"ה יודע שיש בך איזה עוון אשר גורם למנוע ממך פרי בטן.

הוא כותב בלשוננו: "ודאי יודע ה' שיש בך איזה עוון אשר גרם למנוע ממך פרי בטן, ואותו עוון יסכך בלי ספק מעבור תפילה. מיד נתנה רחל אל לבה לפשפש במעשיה איזה עוון גרם לה ולא מצאה כי אם מדת הקנאה שהיתה בה, שנאמר 'ותקנא רחל באחותה', וחשבה שעוון זה גרם לה שלא הועילה תפילת יעקב. על כן נתנה אל לבה לשוב בתשובה להטות אל קצה האחרון בדבר שחטאה בו, והוא שמתחילה נתקנאה אפילו באחותה, ואחר כך לא נתקנאה אפילו בשפחתה. על כן אמרה שבזכות שאכניס צרתי לביתי 'ואבנה גם אנכי ממנה'".

רואה כאן קצת חסרון באיזו מדה. הבה נברר את המדה. לכי ועשי סגולה. את יודעת איזו סגולה? תעבדי על עצמך. לא סגולה מבחוץ. הבה נעשה סגולה מבפנים. **בנקודה הכואבת לך ביותר, שם תפעלי. זוהי הסגולה הטובה ביותר, למה? כי זהו הדבר המעכב.**

זה מסתדר כל-כך יפה עם דברי הגמרא **במסכת גיטין** (ז, א) "אם רואה אדם שמוזנותיו מצומצמין - יעשה מהן צדקה". האדם עושה את החשבונות, הוצאות כנגד הכנסות, ורואה שאין התאמה. צריך לצמצם קצת את ההוצאות. ובכן, כדי להיוושע, נתחיל בס"ד לתת צדקה. לאור המצב, הוא חותם על עוד הוראת קבע לאיזה מוסד. מה הפשט? הפשט הוא שהחסרון וחוסר ההתאמה הוא בלב, ואם כן, צריך לעבוד על הלב.

יגיעה שלא במקום הנכון

הרבי מאיזביצא מסביר שזהו יגעת ולא מצאת אל תאמן. אתה רואה אדם שמתייגע באמת. הוא מתפלל, הוא עושה סגולות, הוא אפילו חוזר בתשובה על כל מיני דברים אחרים, אך בסיבת העיכוב אינו מטפל, ולכן אינו מוצא, אומר על זה רבי יצחק: אל תאמן. כי לא התייגע במקום הנכון.

הוא כותב בלשוננו: "זה פירוש יגעיני ולא מצאתי אל תאמן אף שאנו רואין שיגע את עצמו, מכל מקום לא היה במקום הראוי לפניו להתייגע".

אם נדבר בדרך משל על מה שאמרו חז"ל שהמכבד את אשתו זוכה לעשירות, הנה יש לך אדם שאינו עוזר בביתו ומזלזל באשתו, וכיון שרואה שאין לו כדי פרנסתו, הוא מחליט לפשפש במעשיו, וכיון שהוא מפשפש במעשיו ואינו מוצא, הוא גומר אומר לתלות בביטול תורה, ומודיע לאשתו

רבה. עשרים שנה שאין לי ילדים, ואתה בא ואומר לי: דע לך שזה בגלל שחטאת. כל-כך נשברים שלא מצליחים לשמוע אפילו מילה אחת.

אכן האמהות ידעו - אתה יודע כמה גבוהים אנחנו? אתה יודע כמה קדושים אנו? זוהי האמת. **הקב"ה לוקח את היהודי ואומר לו: אני הולך להעלותך למדרגה יותר גבוהה.** אני הולך למנוע ממך דבר שיכריח אותך לחפש, ואם תישאר יהודי סטנדרטי - לא תוכל להגיע לזה. תוסיף איזה דבר מצוה, תתן צדקה, תתפלל שלוש פעמים ביום, תהיה לך אמונה, ועדיין לא אתן לך אות, כי אני הולך להכריחך להיות כזו מרכבה לשכינה. אין לך מושג בכלל. ורגע אחד קודם לכן, תצעק כל-כך מגודל הצער. אני יודע, אף אני אבכה אתך. האדם יגיע לכזו פינה - מה הקב"ה רוצה ממני? מה? כבר עשיתי הכל. כבר חזרתי בתשובה, כבר התפללתי, כבר ויתרתי. והקב"ה אומר: בא ואוביל אותך. אחזיק לך בידך ואוביל אותך. ומזה יוצאים יהודים מזוככים.

תמיד יש את המקום שבו האדם אינו רוצה להסתכל. הוא מסכים לתקן כל דבר, אך במקום זה אינו רוצה להסתכל. אל תדבר על מקום זה שבנפש - הוא אומר. מה צריך לדבר? אבל הקב"ה אומר: הן רצוני לזכך אותך, רצוני להגביהך...

תפילה שיש בה משום תיקון

ובכן, יגעתי ולא מצאתי אל תאמין. זה נכון שיגעתי, זה נכון שלא מצאתי, אבל דפקת במקום הלא נכון. ושוב צריך להדגיש מה שהדגשנו בתחילה שכאשר האדם מתפלל: רבונו של עולם! אני מכיר בדבר, 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל' אמונה ואין עול צדיק וישר הוא'. אני יודע שאתה רוצה ממני להגיע למדרגה הבאה,

מסירות נפשה של רחל

אכן איזו עבודה קשה היתה זו. אנו רואים במעשה הדודאים איזו עבודה היא עשתה. זה מראה לנו **כמה הקב"ה מצפה מיהודי וכמה יהודי יכול להזדכך.** נורא נוראות. כמה פעמים דיברנו על זה **שחז"ל** אומרים **במסכת מגילה** בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה ויצא ממנה שאול. בשכר צניעות? אפוא רואים בה צניעות מיוחדת? מבואר **בספרים** שרחל מעולם לא גילתה ללאה שמסרה לה את הסימנים. היא אמרה לה את הסימנים רק כמשיחה לפי תומה, כי לא רצתה שתבין שיעקב מסרם לה והיא עכשיו מעבירה לה אותם. ולכן אנו רואים שאח"כ התלוננה עליה לאה: למה אתה גוזלת ממני את בעלי? 'ותאמר לה המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני? אכן מזה מוכח שלא מעולם לא ידעה שרחל ויתרה לה.

כשמוסיפים כל מה שהיה, רואים כמה רחל עברה, כמה צריכה היתה לעבוד על מדותיה, ואין אח"כ לא היו לה ילדים, ועוד קיבלה תוכחה על מה שהיא בכלל רוצה להביא ילדים. ממני היא מקבלת את התוכחה? מאחותה שהיא צרתה. והיא הולכת לבעלה ובעלה אומר לה: חטאת - אין לך ילדים. אם חוטאים - אין ילדים. זהו. אחרי כל מה שוויתרה ללאה, ללאה יש ילדים ולה אין.

כל התפילות והסגולות לא יועילו

אילו היינו מאמצים קצת מזה, היינו נושעים בכל מיני ישועות. אך אנו שבורים כל-כך כי איננו חושבים נכון. האמהות ידעו את האמת. אך היום כשאומרים לו לאדם אפילו ברמיזה שהוא צריך לתקן משהו, הוא כל-כך מתרגז - אין לך רחמנות עלי! זהו החיזוק היחיד שאתה יכול לתת לי! תודה

אני שומע את תפילותיך, אני לוקח את הפרוטות שאתה משלשל לצדקת רבי מאיר בעל הנס, אני שומע שאתה רוצה שפלוני ופלוני ילדיך יצליחו בתורה, אבל עדיין אינני יכול לתת לך את זה. למה? כי אשאלך תחילה האם כבר נתברר לך מדוע אתה כל-כך רוצה את מה שאתה מבקש.

בירור רצון האדם לילדים טובים

עוד פעם, אנו אנשים קרוצים מחומר, ובשביל שיאמר האדם שהוא מתכוון 'בלתי לה' לבדו' ואין לו שום נגיעה אישית ואין אצלו חילוק בין בנו לבן ישראל שנמצא בקצה האחר של העולם, הוא צריך להיות במדרגה גבוהה ביותר. אבל יש את המדרגות היותר פשוטות. הוי אומר: ללכת כל-כך רחוק כמו שהרבי מאיזביצא אומר לגבי רחל - הקב"ה רוצה לראות האם מבורר במאה אחוז שאין לך שום נגיעה אישית. אינך רוצה אפילו ליהנות מהנחת. זוהי מדרגה גבוהה מאוד. אך הבה נדבר על המדרגות הפשוטות.

הנה פעמים שיש שמה שאצלך נחשב כהצלחה ברוחניות, אינו בהכרח המדד של הקב"ה. זה די רחוק מהאמת. זה לא רק לא לגמרי מבורר. איזה דבר כל-כך אכפת לך? איזה דבר ממה שבנך עושה כל-כך מפרק אותך וגורם לו לאבד עשתונות? אם תתבונן תראה שהדברים שעושים לך בזיונות, הם אלה שמפרקים אותך, ואילו הדברים שהקב"ה חפץ בהם, כגון דברים שבלב, אלה אינם מעניינים אותך בכלל, מדוע? כי אינם עושים לך בזיונות.

אומר הקב"ה: אולי כדאי שנמתין קצת, והנחת לא תבוא כמו מכונה שמכניסים בה מטבע והנחת מגיעה, ובשעת מעשה תצטרך לעבוד לברר את מדותיך, עד שתגיע למקום שכל מיני דברים של מה

ואתה מוביל אותי לשם כך במסלול מדויק, שהרי אני רואה שאני מתפתל בנפשי, מה שמעיד עלי שאינני ברור עם עצמי ויש לי שם מלחמה פנימית. תראה לי אפוא מה ואיך לתקן. 'הורני ה' דרך'. אני מוכן לתקן. אם אני מרמה את עצמי, עוזר לי להפסיק לרמות את עצמי. כיון שהאדם מסכים להסתכל באופן זה, הוא כבר נמצא על הדרך. הצרה היא כשאין האדם מסכים להסתכל באופן זה.

הנה במעשה של רחל, הנקודה שבנפש היתה כל-כך עמוקה. הן יסוד זה שאנו לומדים עכשיו, יכולים היינו לומר על הרבה דברים אחרים - חסר לך בבטחון, חסר לך בביטול לתכניתו של הקב"ה, וכן הלאה. אך הפרשה מלמדת אותנו יסוד זה בנקודה כל-כך עמוקה. אשה בישראל שרוצה ללדת בנים, ויש לה אחות שמסרה לה הכל. זה גג על גג. אבל הרבי מאיזביצא אומר כל-כך ברור שמה שהקב"ה רוצה הוא שיתברר הדבר.

נחת מהילדים לשם מה?

נביא דוגמא נוספת: האדם מבקש שתהיה לו נחת. מה הוא רוצה? אפשר כבר לחשוב. הוא מוזיל דמעות, כי הוא רוצה נחת. הוא מתפלל ומתחנן לזכות לילדים יראי שמים. מה אני מבקש? אני מבקש כסף? אני מבקש אוכל? בנים הגונים אני מבקש.

אומר לו הרבי מאיזביצא: יש עוד מהלך שאולי לא חשבת עליו. שוב נאמר: פעמים שהאדם כל-כך שבור שאינו מסוגל לשמוע. הוא לא במצב הנכון וברגע הנכון לשמוע את הדיבורים האלה, אבל את האמת הרי צריכים לשמוע כפי שהקדמנו, והאמת היא שהקב"ה אומר: עדיין אינני יכול לתת לך את זה. אל תדאג! כל הנשמות יגיעו לאן שהן צריכות להגיע, 'כי לא ידח ממנו נדח'.

אחותי. אני הולכת לשמוח בשמחתה, ואז אבנה גם אנכי ממנו. **אעבוד על עצמי לשמוח בהצלחת אחותי ולהתפלל עליה ולעזור לה.** למה? לא בתור סגולה חיצונית, אלא **כדי לעבוד עם עצמי להגיע למקום כזה שארגיש שאני נמצאת אך ורק בשביל הקב"ה,** וכל מגמתי אינה אלא שתהיה לו נחת רוח.

אהבה ללא תנאי בשביל התיקון

זוהי אחת מהסיבות שהקב"ה עשה היום דבר פלאי. מדברים עכשיו עם מומחים ושומעים (והדבר כבר מבואר בתורה, כמובא באור החיים **הק'** פרשת תולדות) שנער שמתמודד עם יהדותו ויש שהוא כבר התדרדר לגמרי רח"ל, **האהבה מחזירה אותם ומרפאה את נפשם והאהבה זו צריכה להיות כמה שיותר נטולת נגיעות - אהבה שאינה תלויה בדבר.**

והנה פעמים שאנשים חושבים שבאמת עבירה היא לאהוב יהודי כזה שמחלל שבת ועושה דברים חמורים אחרים, אבל אולי זה בבחינת עבירה לשמה, כי אם זה יביא את התכלית, זה מה שצריך לעשות. באמת הייתי צריך להוכיח עכשיו את הילד, הייתי צריך לומר לו: דע לך שאתה עושה לי עגמת נפש. אבל המומחה אמר לי שאם אומר לו כך, רק אחמיר את המצב. טוב, אם זה יחמיר את המצב, אינני אומר לו כך. אע"פ שצריך, אינני אומר, כי אין ברירה. אני עובד עם עצמי בכל הכח שלא להעיר לו כלום. הוא נכנס הביתה לבוש כפי שהוא לבוש, ואני לא אומר כלום.

אך באמת צריך להגיע אל שורשה של עבודה זו, לא אל חיצוניותה. חיצוניותה היא שבפנים בוער לי כבתחילה, אבל בחוץ אני מציית. מה אני יכול לעשותה? וכי יכול אני שלא לציית?! אתה יודע איפה זה אוחז כבר? אני מוכרח לציית.

בכך לא יעניינו אותך, והבזיונות פחות יעניינו אותך, **ובמקומם התכלית תעניין אותך,** ואז יקרה דבר פלאי, **לא די שאתה תזדכך, אלא הדבר המעכב יסולק, וממילא תתחיל גם לרוות נחת מהילדים.** אך התנאי **קודם למעשה שמצבם לא יכאב לך כל-כך בגלל הבזיונות שהם מסבים לך.**

ותרא כי בנה אינו לבוש ככל הבחורים

אילו היינו נכנסים קצת במשלים שבתוך המשל לראות מאיזה דברים כל-כך אכפת לנו ומאיזה דברים לא כל-כך אכפת לנו, היינו מזדעזעים. אכן הקב"ה רוצה קצת ללוש אותנו. אילו היו אומרים לו לאב: אל תדאג! תוך עשרים וחמש שנה מהיום, בנך יעלה ויפרח לשם ולתפארת ויהיה להקב"ה נחת רוח גדולה ממנו, אבל עכשיו כשעדיין מקשרים אותו אליך, כלומר, כשהוא נקרא בפי כל הבחור של פלוני, וכשאתה צריך למצוא לו שידוך, זה ייראה קצת אחרת - הצבעים יהיו שונים. האב אינו אומר בפה מלא, אבל אחד מהדברים שקיימים אצלו בלב הוא: תודה רבה, אז זה כבר לא יהיה מעניין. כשאני מסיים לחתן את ילדי וכבר לא מדברים לי שידוכים וכבר לא מקשרים את הילדים אלי, את מי זה מעניין. אני צריך שעכשיו לא יהיו לי בזיונות. תראה איך הוא הורס לי את התמונה

והקב"ה אומר: **למה אינך מוזכר את פנימיותך קצת יותר מהר?** אני כן רוצה לתת לך נחת. תתבונן קצת בפסוקים ותראה אולי אפשר לשלב את המקרה שלך בפסוקים. נאמר כך: ותרא רחל כי בנה אינו לבוש ככל הבחורים, ותקנא רחל באחותה, ותבקש מהקב"ה: רבוננו של עולם! מה אתה רוצה ממני? ויאמר לה: למה לא תתקן מה שאת צריכה לתקן ואז אוכל לעזור לך? ותאמר רחל: אני הולכת לעזור את בני

חייב להיות בלחץ מחמתה. אנו חייבים לגדול, איננו יכולים להישאר ילדים קטנים.

אם לא עכשיו אימתי

שמעתי מתלמידו הקרוב של אחד מהגדולים שליט"א שעמדו עליו בני אדם וביזוהו בשער בת רבים עם כרזות ופאסקווילים, שפעם בשעת הכושר שאל אותו: איך הרבי מסתדר עם הרחוב? והשיב לו: יום ההולדת הבא שלי הוא יום ההולדת השמונים שלי, אם לא עכשיו אהיה במקום הזה שהרחוב אינו מדבר אלי - אימתי? האם אתה מצפה ממני שעכשיו בגיל זה עדיין אהיה במקום שיעניין אותי מה פלוני אמר ומה אלמוני אמר?

אכן הקב"ה עוזר לאדם, ואין צורך להמתין לגיל שמונים. אף אותו גדול לא המתין עד לגיל שמונים, אלא שתלמידו שאל אותו אז. כך הוא לגבי כל הבירורים, אם זה בירור של קנאה, אם זה בירור של ערך עצמי, אם זה כל בירור אחר. **האדם צריך לבדוק את המקום שבו הוא מתמודד.** הוא כל-כך רוצה בנים. למה אתה כל-כך רוצה? בכל תחום זה כך. **ברגע שהאדם עושה שם בירור ומתקדם אפילו מעט, הוא יכול לזכות לישועות גדולות.**

בן שמוכתר בכל המעלות

הרבי מאיזביצא מבאר עוד שאותו יסוד נכון גם בצד השני, כמו שאמר רבי יצחק: לא יגעתי ומצאתי אל תאמין. הוא מבאר שאת זאת רואים אצל לאה. כשילדה את יהודה, אמרה 'הפעם אודה את ה'', וחוץ ממה שנטלה יותר מחלקה, היתה שם עוד נקודה שיהודה היה נשמה מיוחדת, באשר כל הגדולות יצאו ממנו, והרגישה לאה שאין הילד שלה. ילד זה אינו שלי. הוא לא בא מהתפילות שלי. הוא משהו יותר גבוה - עפעס העכער'ס.

להגיע לשורשה של עבודה זו פירושו שהאדם מסלק את כל הנגיעות ואומר: המצב מצוין. אין לי שום תרעומת על בני. ואז ממילא נתקן מה שצריך להיתקן, וכיון שזה נתקן, יכול השפע להגיע. זה אותו יסוד. תמיד זה פועל באופן זה. נבהיר שוב: איננו מתיימרים להיות במדרגה שלא תהיה לנו שום נגיעה אישית, אבל **לכל הפחות להתקדם קצת.** לא חייבים להישאר עם אותה דרך ילדותית. אמור לעצמך: אתה יודע מה זה לגדל בן שיעשה נחת רוח להקב"ה? **אפילו אף אחד בעולם לא יראה, אבל הקב"ה יידע שהוא מביא לו נחת רוח.** לא צריך לומר זאת בנוסח שלילי. לא צריך להלחם. אפשר לומר זאת בלשון חיובי. **אתה יודע איזה תכלית נפלאה תצא מכך שהילד יתנהג ביראת שמים אף כי לא בחיי אביו? עזוב את הנחת שלך.**

להשתחרר מהבזיונות

הנה בעוד בענין חשוכי בנים, שיין בעיקר ענין הקנאה, בנחת מהילדים שיין בעיקר ענין הבזיונות, כאמור. ובכן, אפשר לדבר על זה באופן חיובי. במקום לזרות עוד מלח, אפשר לומר כך: וכי אין עדיף להיות משוחרר מהלחץ של הבזיונות?! הקב"ה הרי רוצה להטיב לך. יהיו לך חיים הרבה יותר נעימים. מה אכפת לי ממה שבני אדם אומרים? הכל טוב, הכל מצוין. אז פלוני אמר, אז אלמוני אמר. אינני קשור לכל זה. הכל נפלא. כשהאדם חושב באופן חיובי, זה יכול לעזור לו באופן נפלא.

יבוא אדם ויאמר: טוב, אתה יודע מה? אינני צריך ילדים טובים. לא!!! בוודאי אתה צריך ילדים טובים, בוודאי אתה צריך להמשיך להתפלל על ילדים טובים, אך תן לי לזכור שזה טוב בשבילי, זה נפלא, זה מתוק. **אינני משועבד לסוגיית הבזיונות. אינני חייב להיות משועבד אליה, אינני**

לא וכיו"ב, יהיו עמוק מיני עמוק - יותר עמוק מהכרת האדם. האשה עצמה אינה קולטת כמה זה עמוק. כך הקב"ה ברא את הבריאה. יש אנשים שמודעים לזה, יש שאינם מודעים, ויש כאלה שבכל שנות חייהם אינם קולטים מה צריך לקרות.

עכ"פ התלות של האשה בבעלה היא חזקה ביותר, ולאה אמנו (אשר היתה בעלת רוח הקודש ואין לנו השגה בה) הרגישה צער עמוק - זה לא זה. בעלי צריך את רחל, נו... אתה אומר לי שזה על פי הקבלה, אני יודעת, אבל בשורה התחתונה, הוא צריך את רחל. צערה היה עמוק ביותר. עם כל ילד שנולד לה, היתה לה כעין שאלה כזו - אם נולד שבט, בוודאי צריך שבט זה להיות בישראל, ואם כן, בוודאי יסכים בעלי שאני נצרכת.

הנה מפני מה קראה לאה את בניהם בשמות המורים על מצבה? רבים שואלים את השאלה. זה נראה מוזר. תארו לכם שכל ילד נקרא על שם מצב אחר בשלום הבית. זה מה שהיה פה... אתה נקרא על רגש פלוני שהיה לי, אתה נקרא על רגש אחר שהיה לי... אם מתבוננים, יש כאן נקודה נפלאה. אם למעשה נולד ראובן, הלא זה יכול לקרב אותי אל בעלי - 'כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי'. וכן כשנולד שמעון - 'כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה', וכשנולד לוי - 'הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלושה בנים'.

הוא אומר: לאה הבינה שעבודתה היא להילחם עם ההרגשים שלה, ובמקום לומר: אם אינך רוצה אותי - אקום ואלך לי לנפשי... כך הלב אומר כשהוא מרגיש שאין צריכים אותו - מה, אני צריך סתם להיות פה כמו סרח עודף?! בעצם אתה רוצה את רחל, תהיה עם רחל ושחרר אותי לחופשי... במקום לומר כך, היא אמרה: **עבודתי היא**

פעמים שיש הורים שמתהלכים עם הרגשה כזו. כשמדברים אתם על בניהם שמתגלה כיהלום מזוהר, הם אומרים: אין זה החינוך שלנו. לא יודעים איך הוא יצא ככה. הם מנסים לתלות, אולי בגלל מצוה זו שעשינו, אולי בגלל מצוה פלונית. אך בשורה התחתונה, הם מרגישים שזה לא קשור אליהם. ובכן, הרבי מאיזביצא מדבר על הרגשה זו. הוא כותב בלשונו: "אצל השי"ת הוא הכל במשפט, כי השי"ת העיד עליה כי יגעה את עצמה מאוד בג' בנים הראשונים כמו שכתוב 'כי ראה ה' בעניי' 'כי שמע ה' כי שנואה אנכי'. ונתן לה השי"ת את יהודה כאדם שנותן הכרע לחבירו אם לוקח ממנו הרבה, ותוספתו של הקב"ה הוא מרובה על העיקר, וזה יקרת נפש יהודה אשר גבר באחיו כי כל הגדולות יצאו ממנו, ועל זה אמרה 'הפעם אודה את ה'', כי נפש כזה לא יוולד בכח ובשכר צדקות וישרת האדם, רק מברכת השי"ת, כי כשיבוא מכח האדם, אינו בא רק כפי מעשיו, אבל מה שהשי"ת נותן הכרע מצדו, אז הוא בלי שום גבול, על כן תוספתו מרובה על העיקר".

הרגשת דחייה - תיקון לאה

הוא אומר: אנחנו היינו עסוקים עד כה בגדולתה של רחל, אך אף לאה נמנית על האימהות. כשאנו קולטים עד כמה רגשותיהם של הנשים... הקב"ה ברא דבר עמוק שאין לו סוף. יש שאנו חושבים שזה דבר ילדותי... עוזי כבר!!! חשבת, הרחת, סברת. בדיל ויעבור... לא! זה מגיע כך. הסדר של משפיע ומקבל שתליתו של המקבל היא באופן של גג על גג, הכל כדי שיוכל להיות חיבור ביניהם ויפרו וירבו. אצל כל הדומם, הצומח, החי והמדבר זה כך. אכן כן, ככוונה תחילה עשה כן הקב"ה שההרגשים והספיקות אם הבעל מרוצה או

אורחים קשה ביותר. עומק הדבר הוא שזהו השורש, כי אתה רוצה להביא את השכינה לעולם, ולכן הגם שקשה לך ויש לך בזיונות, אתה הולך ועושה, כי על כן אומרים מן השמים: הנקודה קיימת אצלך ותזכה לבן שיאיר את העולם.

הקב"ה נותן לו מלוא עומסו

הרבי מאיזביצא מסיים: וזהו שאנו מתפללין בתפילת שמו"ע 'וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל למען שמו'. 'וקונה הכל' היינו שהש"ת יש לו עסק עם כל בריותיו, כי לא ברא דבר אחד לבטלה, 'וזוכר חסדי אבות' היינו שהש"ת זוכר הטוב שהיו האבות עושין בכל כוחם ובכל נפשם (במסירות נפש ממש כפי שלמדנו זה עתה) והיו מקרבים כל העולם להש"ת, ולא היו עומדים רגע בלא אהבה ויראה, ואעפ"כ 'ומביא גואל לבני בניהם למען שמו' (כלומר, מעבר ליגיעתם), כי בזכותם אינו כדאי לגלות אורו של מלך המשיח רק למען שמו, והיינו מה דאיתא בגמ' הנותן לעני מלוא עומסו בעוה"ז, הקב"ה נותן לו מלוא עומסו לעוה"ב (אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו - הקב"ה מודד בחפניו ונותן לו - רש"י), והיינו מחמת שהם מייגעים את עצמו בכל כוחם שיתגלה כבוד שמים על ידם, על כן מדת הדין נותנת שהקב"ה ישלם להם כפי כחו יתברך".

ילדים שנולדו אחרי תפילות רבות

היוצא מן הנלמד הוא שכאשר אין האדם מזכך את הנקודה שהוא צריך לזכך, אין השפע מגיע אליו, יהיה מה שיהיה, אבל אם הוא מזכך אותה, אין הוא נושע לפי יגיעתו, אלא הוא מקבל מתנת שמים הרבה מעבר ליגיעתו.

וזהו שיכולים לראות שני מיני ישועות. אתה יכול לראות 'אויסגעבעטנער קינד'

להילחם עם רגשותיי. הקב"ה הוא זה שהניח אותי כאן. זה לא לבן, זה לא אבי, זה לא חורבן שצריך בשבילו פסיכולוג. לא-לא-לא! אני מכיר בצערי, אני מבין את כל הסיפור, אבל אם הקב"ה הניח אותי כאן, אני ממשיכה בכל הכח. נעמיד את השבטים תחת התנאים האלה. כפי שללית כל שבט יש חשבון, כידוע בענין הבכורה שניטלה מראובן וניתנה ליוסף, כך יש חשבון לך שאתה ארגיש את הצער ואלחם עם עצמי ואומר: כך הקב"ה רצה, וזהו השלימות, ובכל בן שנולד לומר: הנה העמדנו עוד נדבר לבית המקדש.

נטלה יותר מחלקה

והעיד הקב"ה שלאה יגעה לזכך את ההרגשים שלה עד הסוף, ואמר: עכשיו אתן לך דבר מה שהוא יותר מחלקך ותראי זאת בנשמתו ובמהותו. תראי על יהודה שאינו שלך, אלה מתנה ממני אלייך. זהו לא יגעתו ומצאתי אל תאמין, כלומר, זה נראה כמצאיה שאינה באה מתוך יגיעה, כי אינה לפי היגיעה כלל, אבל הקב"ה אומר: אל תאמרי שלא יגעת. נכון שכאן לא יגעת... כאן צריך לדייק. זה לא שהוא אומר לה: יגעת שם ואני נתתי לך כאן. יש בני אדם שסבורים כך. כשרואים שפלוגי זכה לבן חכם וצדיק, הם אומרים: הוא זכה לך בגלל איזה דבר אחר שאינו שייך לכאן. איזו הכנסת אורחים שעשה. אך בפנימיות הפירוש הוא כזה: בנקודה שהיית צריכה לתקן, שם יגעת יותר מכפי שבני אדם יודעים, וזהו התולדה.

אכן אם הבאנו את המשל של הכנסת אורחים ובן חכם וצדיק, חייב להיות שהכנסת אורחים היא היסוד של ילדים טובים, שהרי אנו רואים כך מכל הסיפורים, כדוגמת אביו של ה'דברי חיים' זיע"א. הרבה צדיקים נולדו כתוצאה מהכנסת

יותר עיכוב, הוא נעשה כצינור הפתוח, ואז **השפע המגיע אינו קשור כלל לתפילותיו, וממילא יוצא ממנו יהודה הכולל את כל הגדולות**. אתה יכול לראות על הפרי היוצא מהיכן הוא הגיע. הרבי מאיזביצא מסביר שזהו הפירוש לא יגעת. אנשים עומדים ומתפללים: וכי פלוני יגע בחינוך בניו?! הוא לא יודע בכלל לחנך. אומר הקב"ה: הוא לא יגע כאן, כי זה באמת לא מסתדר. אבל **היתה לו יגיעה בנקודה**, ובגלל כן, **התוצאה היא תוצאה שאינה תואמת את היגיעה שהיתה כאן**. לאה אינה יכולה להביא את יהודה, אבל היא יכולה **להתייגע בנקודה כשהיא יולדת את ראובן שמעון לוי ושמעון, ואז הקב"ה נותן לה את יהודה**.

[ילד שנולד על ידי תפילות]. חסר לו מפה, חסר לו משם. 'א אויסגיקוועטשטע' מעשה. מלא בעיות. ואתה יכול לראות מקרה הפוך לחלוטין. ילד שנולד מתפילות רבות והוא גבוה משכמו ומעלה. החילוק בעומק פשוט מאוד. כשהאדם עצמו צריך לגרום לכך שהילד יבוא לעולם, הרי הוא דופק כל-כך חזק עד שזה קורה, אבל יהיה לו חותמו של בשר ודם. הכרחת את זה, גרמת לזה לקרות. אבל **הקב"ה רוצה שזה יקרה באופן אחר, והוא שהאדם באמצעות תפילתו יזכך דבר אחרי דבר, ואז הילד אינו בא על ידו, אלא הוא מקבלו במתנת שמים**.

זה מה שהרבי מאיזביצא מסביר בסוף דבריו, שבין שהאדם מזדכך ואינו מהווה

נדבת הר"ר **משה חיים גרינפעלד** הי"ו
 לרגל אירוסיו בנו החתן **אברהם שלמה** נ"ו
 לזכות החתן **שלמה זלמן** בן **רייזל**
 והכלה **מלכה** בת **שרה**
 נדבת אבי הכלה הר"ר **הערישל לעסין** הי"ו
 לזכות החתן **יעקב** בן **דבורה**
 והכלה **חיה רחל** בת **אמליא פערל**
 נדבת אבי הכלה הר"ר **יואל קיש** הי"ו

יום שני פרשת ויצא ד' כסלו תשפ"ו

הקב"ה מכריח את האדם להגיע אל ההצלחה

מה זה? וכי בשביל זה צריך להביא ילדים? את מקנאה באחותך? אכן לכאורה אין הדבר מתיישב על השכל, כי כשמתבוננים מי באותו דור היה מזוכך בענין הקנאה והגיע למדרגה להצליח לראות בעין טובה את הצלחת זולתו גם כשזה בא על חשבונו כאשר הוא צריך לוותר על הכל בשביל זה? כמה שאנו יודעים, זה היה רחל אמנו.

הוי אומר: אם יש אדם אחד בדור שהגיע לדרגה כזו שאין לנו בה שום השגה, הרי זה רחל אמנו. ללכת לוותר על הזיווג שלה בשביל אחותה... עוזב את כל החלקים האחרים. עכשיו אנו מדברים על עצם ה'פארגינגען'*. איך היא הצליחה לעשות זאת? היא הצליחה משום שהיא היתה מזוככת. היא היתה צדקנית, בעלת רוח הקודש, מרכבה לשכינה. אין לנו שום השגה בגדולתה.

וכיון שמגיעים אל השלב הבא של הסיפור, לאחותה יש עוד ילד ועוד ילד ועוד אחד, ולה אין כלום. שנים רבות חולפות ואין לה אפילו אחד. ועכשיו כשהיא

מה לקנאה אצל רחל אמנו?

בשיעור הקודם למדנו את דבריו הנפלאים של **הרה"ק מאיזביצא** בספרו **מי השילוח**, שרחל אמנו התפללה עבור ילדים, אך 'ויחר אף יעקב ברחל', וטענתנו היתה שרצונה בילדים נובע מהקנאה כמו שנאמר 'ותקנא רחל באחותה', ולכן כמה שתתפלל - לא יועיל לה, עד שלא תתקן את החסרון עצמו. ורחל סברה וקבלה ועשתה מהלך קיצוני כאשר מסרה את שפחתה ליעקב שתוליד ממנו בנים, וזה מה שהועיל לה להיוושע. הרבי מאיזביצא לומד שזה לימוד בשבילנו, שיבין האדם **שאם הוא צריך לתקן משהו, אפילו יתפלל ויתפלל, לא יוכל להיוושע עד שלא יתקן** את הדבר שהקב"ה רוצה שיתקן, והשווה זאת למי שדופק ודופק אך לא על הדלת הנכונה, כי בוודאי לא יוכל להיכנס פנימה.

נשאלת אפוא שאלה גדולה. אנו אומרים שרחל אמנו לא נושעה בבנים משום שענין הקנאה לא היה מתוקן אצלה לגמרי. היא רצתה להביא ילדים משום שקנאה באחותה. ויעקב אבינו הוכיח לה על כך:

א. לעודד הצלחה של הזולת\להסתכל בעין טובה.

פירוש, מה שאתה סובר שאתה תקנתה אותה המדה, צריך אתה להשליך ארצה המחשבה הזאת."

איפכא מסתברא

אכן הדבר בוודאי צריך טעם, איך יתכן? משה רבינו הרי הגיע למדרגה הגבוהה ביותר במדת הענוה, כפי שהקב"ה בעצמו העיד עליו "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", וכאן הקב"ה אומר לו: השליכהו ארצה. מדוע? וכי לא עדיף שיעבוד עכשיו על מדה אחרת שבה אינו מתקן באותה דרגה של מדת הענוה?

הבה נחשוב בדעת בעלי בתים. האדם מתקן עד מאוד באיזה ענין. הוא אמנם יכול לעלות עוד יותר גבוה. מה הביטוי שבני אדם אומרים? - תמיד אפשר לעלות עוד יותר גבוה. זה סוג של ביטוי שאין מתייחסים אליו כאילו הוא נוגע למעשה. אנו יודעים שיש כזה מושג לעלות עוד יותר גבוה, אבל מה צריך עכשיו לעלות יותר גבוה בענין זה? יש עוד תחומים שבהם יש עדיין דרך ארוכה ללכת.

נפנה לאברך בבית הכנסת, עובד ה', ונשאל אותו: מה יותר נכון לפי דעתך, לעבוד בדבר שאתה כבר מצליח בו להגיע מדרגה חמישים ושתיים לדרגה חמישים ושלוש, או לקחת ענין אחר שאינך מצליח בו ולעבוד שם להגיע מדרגה שתיים לדרגה שלוש או מדרגה שלוש לדרגה ארבע? ברור מה תהיה תשובתו. אומר הרבי ר' אלימלך: להקב"ה יש השקפה אחרת ממך בדבר זה ואומר: כן, במקום זה שאתה מצליח, בו תעבוד.

מצוה אחת היא מפתח לכל המצוות

מבאר הרבי ר' אלימלך טעמא דמילתא: "בלתי אפשרי שיזהר אדם בכל המצוות

מבקשת מבעלה להתפלל, בעלה אומר לה: איזו תפילה? מי זקוק בכלל לתפילתך? מה אתך? את מקנאה? משהו לא מובן פה. היא הרי חד בדרא בזה.

במדה שאדם מודד שם מקדמים אותו

אכן התורה מלמדת אותנו בזה דבר נפלא והיסוד נמצא בנועם אלימלך (פרשת בשלה) וזה לשונו: "דרך בני אדם כשאנשים באיזה מדה והוא עומד בה במדרגה אחת, הוא סובר שכבר תיקן כל המדה הזאת והוא שלם במדה זאת". הרגשתו של האדם היא: ברוך השם. ברוך השם שזה אינו הנסיון שלי. הקב"ה עזר לי שדבר זה שלם אצלי. "ולא כן הוא, אלא שצריך לעלות באותה מדה למדרגה גדולה הימנה".

טעות היא הקיימת אצל האדם. בדבר שהוא סבור שהוא מזוכך, הוא חושב שאינו צריך לעבוד בו יותר, ומעתה הוא צריך לעבוד על דברים אחרים. איך האדם אומר? - אני מדי טוב. הבעיה שלי היא שאני אדם טוב מדי, ולכן מאוד נחוץ לי ללמוד לשים גבולות. על זה אני צריך לעבוד, אך על טוב-לב (גוטסקייט)? לא, על זה אינני צריך לעבוד. זה קיים אצלי מאליו. אדם כזה אני. אומר הרבי ר' אלימלך: אתה עושה טעות גדולה. זה שאתה סבור שאתה כבר מתקן במדה זו ואינך צריך לעלות בה יותר, הוא טעות גדולה, כי אדרבא, מן השמים דורשים ממך שתוסיף לעלות במדה זו מדרגה לדרגה.

בזה מפרש הרבי ר' אלימלך לשון הפסוק בפרשת שמות "ויאמר אליו ה' מִן־הַבִּידִךְ" "פירוש, איזה מצוה אתה מחזיק בידך ליהרהר בה טפי (כהא דאיתא בגמרא שבת קיח, ב ששאל אחד לחבירו במה אביך זהיר טפי)? ויאמר מטה, פירוש שאני נזהר במדת הכנעה ושפלות מאוד. מטה, רצה לומר הכנעה ושפלות. ויאמר השליכהו ארצה.

חבל לעצור לפני הסוף

נחזור אל רחל אמנו. רחל אמנו זכתה למדה של ויתור וחוסר קנאה בדרגה שאין לנו השגה בה. הראיה הגדולה ביותר היא מה שמסרה את הסימנים לאחותה. עכשיו כשהקב"ה רוצה להעלות אותה בדרגה נוספת, הוא עושה זאת בתחום זה. במאי את זהירה טפי? שואל אותה הקב"ה. מהו הענין שאת רואה בו הצלחה? בענין זה אנו הולכים להתקדם עוד. ובכן, אם תצליחי לפעול לך בן בתפילתך, את עלולה לאבד את כל הדביקות שלך בה' באותה מדה שאת נמצאת בה כבר כל-כך רחוק. יש לך מושג כמה רחוק כבר הלכת? הלכת כבר כבר דרך מאוד מכובדת. על כן אביא אותך למקום שנצרך בו מסירות נפש יותר עמוקה, ביטול יותר עמוק, וזה מה שיביא אותך אל שלימותך.

הוי אומר: אם אענה לתפילותיי במקום זה שכבר הלכת בו כל-כך רחוק ותחבקי בן מבלי שתעלי לעוד מדרגות בסוגיא זו, יהיה לך הפסד כל-כך גדול. זה לא סתם הפסד, אלא הפסד בדבר שכבר השקעת בו כל-כך. השקעת בו כל-כך הרבה כסף, כל-כך הרבה זמן, כל-כך הרבה כוחות נפש, וכבר הגעת בו כל-כך רחוק. התרצי לוותר על הדרגה הבאה אשר תרומם אותך אל הפסגה?! לא! אל תעשי זאת. אעזור לך שלא לעשות זאת, וכך תדעי שתגיעי עד למעלה ראש.

חוק ולא יעבור בבניית בית כנסת

כל אלה שעוסקים בדרך משל בבניית בית כנסת, מכירים את המושג שכבר גייסו סכומים גדולים של כסף מכל מי שיכלו, וכבר חזרו לאותם אנשים כמה וכמה פעמים, וכבר לוו מכל מי שאפשר וכבר הפכו את העולם, וכבר הגיעו למצב שיש כבר את כל האישורים, את היסודות, את

לקיימם בכל פרטיהם ודקדוקיהם (שהרי האדם מוגבל והתורה אינה מוגבלת), רק כשאדם נזהר במצוה אחת לעשותה בכל פרטיה ודקדוקיה התלויים בה, זה הוא מסייע לו שהשם יתברך יהיה בעזרו לקיים כל המצוות.

ככל שיש לו לאדם יותר שלימות במצוה אחת, כך היא נעשית לו כצינור להמשכת האור אין סוף אליו, ונמצא שעל ידי מצוה זו הוא יכול להתדבק למעלה, ואז ממילא הקב"ה בעזרו. כשהאדם עובד על כל המצוות קצת, אין לו שום מקום שמתוקן בדרגה כזו שיוכל להשיג בו דביקות, וכיון שכן, אינו זוכה לאותה הארה הבאה מאתו יתברך, אשר בבואה האדם יכול להגיע חיש מהר לדרגה המאה והיא מאירה לו בכל הפינות. אומר לו הקב"ה לאדם: תשקיע עוד ועוד במקום זה שאתה מצליח בו, וזה מה שיאיר לך בכל המקומות האחרים.

בזה מפרש הרבי ר' אלימלך מאמר חז"ל כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו: "רמז על מצות תפילין, ותפילה הוא לשון קשר. וזהו דאמרינן בגמרא (ברכות ז, ב) מלמד שהראה לו הקב"ה קשר של תפילין, רצה לומר התדבקות וקישור בעולמות העליונים. וזהו כל הקובע מקום לתפילתו, פירוש, שהוא קובע מקום בשורש העליון לתפילתו, רצה לומר בהתקשרותו והתדבקותו במצוות לקיימם בכל דקדוקיהם אפילו מצוה אחת כמו תפילין כנ"ל, אזי אלוקי אברהם בעזרו שיקיים כל המצוות".

ומוסיף: "וזה שאמר הכתוב 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'", רמז גם כן כנ"ל שעל ידי מצות ציצית שתקיימו כתקנה, תזכו שייסייע אתכם השם יתברך לקיים את כל מצוותיו".

אותו במצוקתו, מרגישים בצערו, ואחת מהמחשבות החולפות להם בראשם היא: דווקא הוא?! הלא זה חילול השם! הוא היחיד מכל בני משפחתו שלקח את עצמו בידיים במסירות נפש ממש, ודווקא הוא מתייסר? דווקא הוא אינו מצליח למצוא שידוכים לבניו?

אנשים טוענים שהסיבה היא שאינו יציב. פעם הוא היה כך והיום הוא כך, ועוד זאת בניו לא כל-כך משתפים אתו פעולה. בקיצור, כל מיני דברים אמיתיים. אבל הרבי ר' אלימלך אומר והרבי מאיזביצא אומר שזה פועל קצת אחרת. מי שלא עבד כלל על הקנאה שלו... הנה יש כאן אחד שאע"פ שיש לו פי שנים, עינו צרה בחבירו שיש לו חצי. יש לו פי ארבע מחבירו ואעפ"כ אינו יכול לסבול שיש לו. הוא מקיים בעצמו אני ואפסי עוד... כשאדם כזה מתפלל לבנים, הקב"ה אומר: מה אועיל בזה שלא אתן לו בנים? הוא בין כה וכה לא יבין לעולם שהוא צריך לעקור את הקנאה מלבו. אני יכול לתת לו בנים. זה בסדר גמור. התפלל, עשה סגולות, תוליד בנים, בהמשך כבר נעבוד אתך.

אכן כשאתה בא לומר לאדם כזה שאין תפילותיו מתקבלות כי יש לו קנאה, הוא לא מבין כלל באיזו פלנטה אתה נמצא. הוא לא מכיר בכלל את השפה. בוודאי הקב"ה לא ימנע ממנו פרי בטן, כי לא תהיה בזה שום תועלת. הדבר מוכח מהפרשה. אי אפשר להתחמק מזה. זה מה שכתוב בפסוקים.

רק עם רחל אפשר היה לדבר

הנה נדבר בלי דברי הרבי ר' אלימלך ובלי דברי הרבי מאיזביצא. נפתח את החומש ונחוד חידה: על איזה אדם כתוב בתורה שהיה לקוי בקנאה? התשובה: רחל

הקירות ואת התקרה, וכבר אפשר להתפלל בפנים, אבל זה לא יפה. חיפויי התקרה עדיין חסרים, הארון קודש עדיין לא קיים. פרזודור בית הכנסת עדיין נראה כאתר בנייה, וכן הלאה. בשביל לעשות את כל הגימורים האלה, זקוקים לעוד שבע מאות חמישים אלף דולר מינימום. אך כבר כלו כל הקיצין. הנה כידוע יש שתי דרכים בזה. הדרך האחת היא שבע"ה לכשירחיב גשלים את הכל, ועדיין מחכים. ברוך ה', כבר עברו עשר שנים עשרים שנה, ועדיין כל בתי הכנסת שנקטו בגישה זו מחכים.

הדרך האחרת היא זו שבא אדם 'אכזר' אשר כולם כועסים עליו ואומר: לא נכנסים לבית הכנסת עד שהוא לא גמור. לא בראש השנה ולא בשבת ולא בשלישי למילה. אפס. אף אחד אינו מכניס את האף פנימה עד שהמרצפת האחרונה איננה מונחת במקומה. כולם צועקים עליו, אך הוא אינה זו מעמדתו. אכן אז זה מאוד כואב, אבל אחרי שמתאמצים מעבר לכוחות כי אין ברירה, זוכים להיכנס לבית כנסת שלם ומפואר, ואז כולם באים להודות לו ואומרים לו: כמה חכם היית. עשרות בתי כנסת, בארץ ובתפוצות, יכולים להעיד על זה, לכאן ולכאן. זוהי המציאות. אף אחד עוד לא הצליח להתחכם על חוק זה של הבריאה.

הקב"ה עובד רק עם מי שמבין

הקב"ה עושה אותו דבר עם האדם. האדם כל-כך עבד עם עצמו. הוא בכלל לא כפי שהיה פעם. אתה זוכר אותו איך הוא היה נראה בעבר? הוא אדם אחר לגמרי. אתה צריך לראות אותו. שם שמים שגור על פיו. אם הוא נכשל, הוא חוזר וקם וממשיך לעבוד את ה'. הוא באמת האדם מוזכר. הדרך שהוא הלך, היא דרך מפליאה. ועכשיו הוא מתמודד עם איזה דבר קשה, והרואים

עצמן ותבין שאפשר לדבר אתך, וכיון שאפשר לדבר אתך, בא נעבוד עוד קצת לזכך את העניין. חבל לוותר על זה. אתה עומד כבר בשלב האחרון. כיון שתעשה אותו, הבנין יושלם ויוכלו לגור בו. אחרת, המרצפות לא קיימות והמנורות תלויות בצורה פרובוזרית וחשמל צריך לקחת מבנין אחר. חבל. אם בנית בנין, אינך רוצה שהוא יושלם? אתה צודק **שהשלב האחרון הוא השלב המכאיב ביותר.** לא אמרתי שלא. אתה טוען: כבר התאמצתי והתאמצתי וכבר הלכתי כל-כך רחוק. אתה צודק, אבל תחשוב על הבנין, תבין שאם לא תשלים אותו, לא תוכל ליהנות ממנו.

שיהיה עם מה לבוא לשמים

יש לנו כאן עוד פירוש בנהמא דכיסופא. תחשבו על נוות הבית שאפתה חלות לשבת הראשונה שחתנה החדש הגיע לסעוד אצלם את סעודת השבת. הבצק התפיח והחלות יצאו די טעימות, אבל בטעות היא כיבתה את התנור עשר דקות לפני הזמן הרצוי והצבע חיוור מדי. בארמית זה נקרא נהמא דכיסופא. החלות האלה גורמות לה להתבייש, עד שהיא מרגישה צורך להתנצל. מדוע הן גורמות לה להתבייש? כי היא אומרת לעצמה: אילו הייתי מחכה עוד עשר דקות. רק עשר דקות. אתם יודעים כמה כוחות השקעתי בחלות האלה? - עשר הדקות עשו את ההבדל.

הקב"ה דואג לנו שיהיה לנו עם מה לבוא לשמים. הנה עם מה בא האדם למעלה? אין הוא בא עם דברים שהוא יכול להראות לאחרים, ואף לא בהצלחות רוחניות. כל הדברים האלה אינם עובר לסוחר למעלה בשמים. ובכן, האם אתה רוצה שתבוא למעלה בשמים ויחסר לך מהעיקר? ראיתם פעם אורגן שחסר לו קליד או כמה קלידים? אתה יכול לנגן עליו, אבל

אמנו. 'ותקנא רחל באחותה'. אמור לי! אתה מבין מה שקורה פה? זה פחד פחדים. מכל אלה שנזכרים בתורה, היא זו שהיתה לקויה במדה זו. הקנאה היתה חולשתה. האמנם יתכן להעלות כן על הדעת?! אכן לכשתפתח את הספר נועם אלימלך, הכל יתיישב לך. **המילים 'ותקנא רחל באחותה' הן מילות הערכה שאין כדוגמתן. יש אדם אחד שאפשר לדבר אתו על הנושא. הוא היחיד שיבין במה מדובר ויתקן.**

ואם אתה רוצה ראייה לכך, עיין בפסוק הבא. האם אתה מכיר אשה כזו שמקנאה בצרתה ומחמת כן היא לוקחת את שפחתה ומוסרת אותה לבעלה באמרה: שתבוא עוד אחת ותיקח את בעלי ותוליד ממנו ילדים. לא סתם עוד אחת, אלא שפחת הבית. אכן שני הפסוקים שופכים אור זה על זה. אין צריך אפוא לספרים שיסבירו זאת, אלא שהרבי ר' אלימלך מסביר זאת באותיות כדי שנבין מדוע זה כך.

עוד קצת מאמץ והגעת ליעד

אך מה שנחוץ לנו הוא ליישר את הסתכלותנו, שנבין שאנו טועים ומתקדמים בבת אחת, והקב"ה אומר לו לאדם: אחזיק לך בידך, וכל פעם שתעשה משהו שלא כפי מדרגתך, לא ארשה לך, זאת על אף שתתפלל ותבכה. אתה יודע למה? כי אני יכול לדבר אתך ואני כל-כך אוהב אותך. אין בכלל מושג. אתה יודע כמה רחוק כבר הלכת? האם אתה רוצה להיפטר מן העולם כשאתה מטומטם? האם אתה רוצה שנצטרך להשוות אותך לפלוני אלמוני ולומר בשונה ממנו שהיה טיפש גמור, הוא לא היה כל-כך טיפש. חבל! תראה כמה רחוק כבר הלכת. תראה מה נחשב אצלך היום לעיקר ומה נחשב אצלך לטפל. תראה איזה דברים היו מפריעים לך פעם ואיזה דברים מפריעים לך היום. **הסתכל קצת על**

לאדם כסף בצד וכל שעה שהוא צריך הוא מוציא, אלא **הוא צריך בכל עת לפנות אל הקב"ה ולבקש, וברגע האחרון, אז הקב"ה נותן לו**. רגע אחד לפני, אין לו עדיין, ועדיין אינו רואה שום דרך, וכיון שמגיע שעת האפס, פתאום זה מגיע אליו בדרך כלשהי. זוהי תכניתו של הקב"ה. אתה רצית תכנית אחרת, בסדר, נוציא לך את הכסף מהצד השני. אבל האדם ברוגז. הוא מרגיש מרומה. כבר חשבתי, כבר עשיתי, כבר סובבתי, והכל ירד לטמיון. פשיטת רגל. בושות ובזיונות. החנות נסגרה ותכולתה נמכרה בחצי מחיר. עזוב את הכסף. הבושה בלתי ניתנת להכלה.

למה? למה הבושה כל-כך גדולה? ניסית לפתוח חנות וזה לא הצליח. מה הבושה הגדולה? - אתה שואל מה הבושה הגדולה? כי כל יום שני אני חושב שאני יודע לעשות משהו ואני בטוח שהפעם אעשה ואצליח, ואני מקבל עוד סטירה ועוד סטירה. כל פעם מחדש. למה הקב"ה נלחם אתי? האם אני באמת האדם הגרוע ביותר? האם אני החלש ביותר מבין כל בני כיתתי שהקב"ה החליט להפנות את פניו רק אלי ולמנוע ממני כל אפשרות להצליח?

רצון ה' במקום הרצון העצמי

הסיבה שהאדם מרגיש זאת היא כי מחשבתו הראשונה היא רצונו העצמי, והשניה היא: תן לי לראות האם הקב"ה מתאים את עצמו לרצוני. אני רוצה כך וכך, הקב"ה מימש ואיזה לא. אמנם כן, כמה מהרצונות שלי הוא מימש. רבונו של עולם! אין לי טענות. אתה יודע למה אין לי טענות? כי בחלק מהדברים עזרתי לי, ואני מאמין שגם בדברים האחרים תעזור לי. רבונו של עולם! אתה עושה את עבודתך מצוין, תמשיך ככה.

כל הזמן נפלטים תווים. אי אפשר לנגן ככה ניגון. אבל לא היה לי את הכסף? - היית צריך להתאמץ עוד קצת. אם כבר הגעת כמעט עד הסוף, למה לא סיימת אותו?

מקור הרוגז כשהכסף מתחמק

כשהאדם קולט זאת, הוא יכול לעלות אל הדרגה הבאה, **שכאשר הוא רואה באופן ברור שהקב"ה מדבר אתו, אינו כועס, כי הוא מבין שזה ביטוי של קרבה והערכה**. הנה מפני מה האדם כל-כך נפגע כשהוא משקיע את כל כולו ובסוף הדבר מתחמק לו מבין האצבעות? פעמים שזה קורה בענין כספי. האדם עובד כל-כך קשה להרוויח את מעט הפרוטות השחוקות שלו. הוא מתרוצץ ומזיע, ועד שהוא מחזיק כבר את הכסף ביד, נופלת עליו הוצאה חריגה ואין לו ברירה אלא להיפרד מהכסף. מדוע זה כל-כך כואב לו? כי הוא רוטן בלבו: למה מגיעה לי עכשיו סטירה? מדוע אינני יכול ליהנות קצת מהכסף?

הגר"ח שמואלביץ זצ"ל אמר: יש מי שנתקף בכאב שיניים ומתברר לו שעליו לתקן את שיניו תמורת סכום לא מבוטל. הוא הולך ופותח את קופת החסכון שלו ורואה שיש לו שם את הסכום הנצרך. מה הוא עושה? הוא מוציא את הכסף ומודה לה: תודה לך שנתת לי הכסף בשביל תיקון השיניים. אך האמת היא שגם הכאב וגם ההודאה שורשם בטעות, כי במן כתוב **'ולא העדיף המרבה'**, הרי שאין כזה דבר בעולם שיהיה לו לאדם שום דבר מיותר, ולכן אם האדם חוסך לעצמו עוד ועוד כסף, אומרים מן השמים: ניתן לו כאבי שיניים וכך הכסף ייפרד ממנו ולא יהיה לו מותר.

האדם הרי צריך כל הזמן לשאת את עיניו אל השמים ולבטוח בה', ומפני כך סידר הקב"ה את העולם באופן של 'אתה נותן להם את אכלם בעתו', היינו שאין לו

מדרגה לדרגה, הכל כדי שיגיע לאן שהוא צריך להגיע, והוא אכן נעשה מרכבה לשכינה ועכשיו יכולים לומר אלוקי יעקב, ועכשיו הוא נעשה מדת התפארת והעמיד י"ב שבטים, אשר חלקם צריכים לצאת מלאה וחלקם מרחל ויוסף צריך להיות הבכור. הכל מסתדר לך.

אתה יודע למה הכל מסתדר לך? כי כשאתה מעמיד לפניך את התכנית שהקב"ה רוצה שיקרה עם הבריאה, ואתה רואה איך הקב"ה עושה זאת, אינך רואה שמשוואה אינו מסתדר. הכל מסתדר לך באופן נפלא, כי אתה רואה את יעקב עולה מדרגה לדרגה. אבל כשאתה נמצא בפנים ואינך מתחיל לקלוט מה קורה, ואתה סך הכל רוצה להצליח...

הכל מסתבך בשביל התכלית

קחו את יעקב אבינו. ברור שאין לנו השגה באבות הקדושים, אבל אם היינו חוזרים אל ההתחלה, מה הוא רצה סך הכל? הוא הלא היה איש תם יושב אוהלים. כל מה שהוא רצה זה לשבת וללמוד, לשאת אשה ולהעמיד י"ב שבטים. הוא ידע ברוח קדשו שעליו להעמיד י"ב שבטים. רצונו היה לזכות לך ולמלא בזה את שליחותו בעולם. זה הכל. מדוע צריך הכל להסתבך? מדוע אינני יכול לשבת וללמוד ובאותה שעה להעמיד י"ב שבטים? יש לך מושג איזה נחת רוח יהיה מזה להקב"ה?

התשובה היא: 'רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו', 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקי' - אל תקרי סברו אלא 'שברו'. פירושו של דבר שכל עבודתו של יעקב אבינו היתה להזדכך - להישאר נאמן בגלותו. זו היתה עבודתו. לא כפי שאתה מסתכל על זה שעבודתו היתה להעמיד י"ב שבטים.

למען האמת זה עובד בדיוק הפוך. תחשוב תחילה מה התכנית של הבריאה, ואז יתכן שתראה שאף אחד אינו נלחם בך. אתה באמצע הצלחה ומן השמים עוזרים לך להוסיף להצליח. אולי תסתכל מהכיוון הזה ולא תהיה בעל יסורים כה גדול. תראה את התמונה אחרת לגמרי.

בפנים לא רואים את התכנית

הסתכל על האבות והאמהות. אנחנו לומדים על אודותן כעבור כמה אלפי שנים ואנו רואים סיפור נפלא. הסיפור בפרשה שלנו התחיל בכך שעשיו רצה להרוג את יעקב. למה? סתם, כי הוא גנב ממנו את הברכות, ואז יעקב נאלץ לברוח לחרן, ושם הוא גם מצא את זיווגו, והיה לו גם סוג כזה של 'שווער' שלא כל-כך נעים לחיות אתו, בקיצור, למה צריך להיכנס יותר מדי לפרטים? והם לא הסתדרו בענייני הכספים. לא משהו מיוחד. הרבה אנשים אינם מסתדרים עם ה'שווער' שלהם בענייני כספים. אולי אצלו זה היה קצת יותר מהרגיל. בסדר. כן, בדרך גם דלק אחריו אליפו ולקח ממנו את כל מה שהיה לו. בקיצור, קרא את הפרשה ותראה הרבה דברים יפים. לכן רדף אחריו ורחל נפטרה לו על אם הדרך.

אתה מתחיל לקלוט כמה סטירות, כמה פרשיות, כמה עליות ומורדות? אתה יודע למה אינך רואה את זה ככה? אינך רואה את זה ככה כי היום אתה כבר יודע מה היתה התכלית של יעקב. אין לך שאלות היום. אתה מדבר בכזו התלהבות על הנסיונות של יעקב אבינו. אח יקר! כשהוא התמודד עם הנסיונות, זה לא היה כל-כך מלבב. המצב היה נראה קצת אחרת. אכן היום כל-כך ברור לך מה היתה התכלית, אתה מבין היטב שהקב"ה העלה אותו

**אומר? מאחר שאתה מצליח, הבה נתקדם
אתך עוד יותר, הכל כדי שתוכל לקנותם
ויהיה לך עם מה להגיע לעולם האמת.**

האדם אומר כך: מה יש לי להראות?
'שטעלע' - אין לי, הילדים - קיוויתי שיהיו
חכמים וצדיקים. אני לא רוצה לומר, אני
מודה להקב"ה על הכל, אבל זה לא מה
שחשבתי. אני רואה את פלוני, אני זוכר
אותו מהישיבה, הוא לא היה מוצלח גדול,
ותראה איזה ילדים נפלאים יש לו, ואילו אני
אין לי מה להראות.

אינך מסתכל בכלל היכן שצריך
להסתכל. את מי כל הדברים האלה
מעניינים בכלל? **מה שמעניין הוא דבר
אחד בלבד, מה קורה אצלך בלב? עוד
נסיון ועוד נסיון, עוד זיכרון ועוד זיכרון,
עוד פעם תיקון מדת הקנאה ועוד פעם
תיקון מדת הקנאה.** אפילו לא תזכור את
זה. **לעולם לא תזכור את המקום שבו
היתה הנקודה שבגללה באת לעולם.**

הצלחה נמדדת רק על פי הלב

צריך להבין שזה נכון אפילו כשזה בא
על חשבון דברים אחרים. הבה נבהיר: אם
דוד המלך אומר 'רוצה ה' את יראיו את
המיחלים לחסדו', פירושו של דבר שהקב"ה
אומר: **יתכן שנצטרך להקריב קרבן רוחני
כדי שאתה תזדכך.** במילים אחרות: יש
שהאדם מתרעם בלבו: אני צריך להתמודד
עם הנסיון הזה, אבל למה בני צריך לסבול?
בכל מיני אופנים אנשים אומרים זאת.
האדם אומר כך: אני צריך להתמודד עם
שלום הבית. בסדר, קשה לי, אני באמצע
מציאת דרך, אבל מסכנים הילדים שלי. וכך
הוא לגבי כל נסיון. קחו למשל נסיון רפואי.
הילד שוכב בבית החולים ומתפתל
מיסורים, והאב קופץ מיסורים רק מעצם
ראותו את בנו כל-כך מתייסר, ואומר

אלה תולדות יעקב

אמור מעתה: אם אנו רוצים לדעת מה
הן תולדות יעקב, התשובה היא: **עיקר
תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים,**
ובמקום לומר ראובן שמעון לוי יהודה וכו'
- לא! זהו דבר צדדי. זה שהוא הביא את
יוסף הצדיק לעולם, הוא ג"כ דבר צדדי. כל
הסיפור הזה אינו נוגע. אם אתה רוצה
לספר את שלשלת הדורות - בשמחה. אבל
אם אתה רוצה לדעת מה הן באמת תולדות
יעקב, בא ותשמע. כאשר אמו אומרת לו
לשקר, והוא מעוד לא הוציא שקר מפיו,
אבל כיון שהיא אומרת לו שכעת הקב"ה
רוצה שישקר, הוא משקר. כאשר היה לבדו
ביער, הוא נדר לאמור: רבונו של עולם!
תהיה אתי 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו
לך'. כאשר לבן רימה אותו... כזה צער! כזה
צער! פששש... ראשית אוני, כזה צער היה
לו כפי שביאר **ה'אור החיים' הק',** כשנודע
לו שהיא לאה וחשב שהיא רחל. **פרשיות
על גבי פרשיות.** פעם אחר פעם רוצים
להרוג אותו והוא נשאר נאמן לה'. **אלה הן
תולדותיו של יעקב. לשם הוא הגיע.**

ואם תשאל מה הן תולדות רחל,
תולדותיה של רחל הן מה שמסרה את
הסימנים ללאה, ומה שהכניסה את שפחתה
לבעלה. בשביל להיוושע בבנים, היא זיככה
את עצמה ממדת הקנאה עד הקצה
האחרון. זוהי פרשת השבוע. זהו הפירוש
הפשוט בפסוקי התורה.

מוצלח גדול בלי שטעלע

ובכן, כשאתה אברך יקר נמצא במעברים
קשים, מדוע אינך קולט שאתה ג"כ יהודי?
הן בנם של אברהם יצחק ויעקב אתה,
ומעשה אבות סימן לבנים, **וכשאתה עובר
במעברים האלה, תולדותיך הולכות ונבנות,
והמקומות שהקב"ה מנסה אותך בהם, הם
המקומות שאתה מצליח בהם,** והקב"ה

לא! ממש לא. אף בתמונה זו חצי מצליח וחצי אינו מצליח. **אצל האב, ההצלחה נפלאה.** הוא ברוך ה' **כורת ברית כמו שצריך עם הקב"ה. הוא מתפלל ללא הרף, ונלחם עם עצמו להיות נאמן לו,** וכשהוא נופל, מיד הוא קם, והחצי השני - בסדר, עובדים למצוא לו שידוך. זה אותו דבר. אך מה? מבחינתך כשפלוגי פורח ואתה בפנימיותך מתרסק והולך - זה לא כל-כך נורא, אבל כשפלוגי מתייסר ואתה הולך ומתעלה - זה אסון. שלא נדע מצער - אתה אומר.

אך הקב"ה אומר: 'לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו'. אתה שואל אותי? **אני רואה הצלחה יותר גדולה בתמונה השניה.** אל תדאג! נחתן את הבחור. נגיע לזה. אבל למה אתה מגדיר זאת באופן לא נכון? זה מה שהקב"ה אומר. הוא שואל: למה אינך לומד את התמונה באופן הנכון? **אם אתה יודע למה אתה כאן ולכן אתה צריך להגיע, אתה מבין שהתמונה היא תמונה של הצלחה.** זה אמנם דורש מחיר, אבל אם תמשיך בדרך זו, אף יוסף ייוולד. אל תדאג. אם מזדככים - יוסף נולד. לאברהם אבינו היו עשרה נסיונות ואח"כ היו לו בנים ועשירות. אבל לא זו היתה התכלית. התכלית לא היתה שיהיו לו בנים ועשירות. **התכלית היתה שיגיע לאותן דרגות שהגיע אליהן.**

העסקן עוזר רק למי שמוכן להיעזר

לסיום, אפשר לראות מהרבה דברים הקיימים בעולם איך הקב"ה מתנהג אתנו. תחשבו על אדם שאינו זקוק לכסף, אך מבקש מאנשים שיתנו לו. יש לו מספיק אך הוא רוצה עוד. הוא פונה לאביו. אביו שואל אותו מדוע הוא צריך כסף ויש לו מספיק, והוא ממציא לו איזה שקר להראות לו

לעצמו: תינוק של בית רבן! אני צריך להזדכך, אני מבין, אבל מסכן הילד, למה הוא צריך לסבול? אני מבין שזה העבירות שלי, אבל מסכן הילד.

ובכן, חוץ משאר כל החשבונות שתמיד קיימים, **החשבון שנוגע אליך הוא שבשביל הקב"ה הזיכרון הפנימי שלך נחשב כהצלחה הרבה יותר גדולה** משהילד לא היה מתייסר. הוי אומר: מבחינתך, אם הילד מתארס עם בת טובים בגיל שמונה עשרה וחצי וזוכה לחבוק בן ללא המתנה, זה נחשב כהצלחה. קידוש ה'. אך עליך להבין ששני דברים מתרחשים עכשיו. דבר אחד אברך שמצליח, דבר שני, אב שאינו מצליח. להיפך, הוא באמצע לתעות, כי הוא שרוי בגאווה. מדוע אפוא אתה רואה את התמונה כאילו היא כל-כך יפה? היא בכלל לא יפה כל-כך. חצי אחד מצליח, חצי אחד אינו מצליח.

האדם שומע ומזדעזע - מדוע אתה אומר שאינני עובד עם עצמי? אני דווקא כן מנסה לעבוד עם עצמי? האם אתה מודע לכך שהודיתי להקב"ה על כל החסד שהוא עושה עמי? - אך הדבר פשוט שאין זה ממש כך.

תמונה של הצלחה

הנה מדוע במקרה ההפוך אינך רואה את התמונה כך? הבן עדיין לא מצא את זיווגו, ויש כבר שנים מתחתיו שתקועים בגללו, ואתה נלחם עם עצמך שלא להישבר ברוחך - רבונו של על עולם! עוזר לי לחשוב את הדברים הנכונים, רבונו של עלולם! זה העולם שלך, 'ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי'. אתה קם ושוב עושה את הדבר הנכון ושוב נותן הודאה. האם אתה יכול לתת לי הגדרה לתמונה זו? - מה צריך הגדרות לתמונה כזו? מתפלא האדם, הלא זה פשוט שהיא תמונה של פשיטת רגל. אך

העסקן כבר עשה את זה מאה פעמים ויודע כבר מה עובד ומה לא. אם העסקן רואה שהלה מרים ידיים ושומע בקולו... הוא אומר לו: יותר אינך לוקח שום הלוואה. לא משנה מה קורה. אינך לווה אפילו פרוטה אחת. והלה משיב: בסדר גמור. יהיו לי בושות, יהיו לי בזיונות, אני אינני לווה כלום... הוא יעזור לו ויעזור לו ויראו תוצאות מרנינות לב.

אבל אם העסקן רואה שהוא אומר לו דבר אחד, והלה מהנהן בראשו, אך למעשה הוא עושה כפי שהוא בעצמו מבין, אזי הוא אומר לו: לך-לך לחיים ולשלום. הלה מתחיל לבכות - יש לי משפחה עם ילדים. והעסקן אומר לו: אני מבין היטב שיש לך משפחה וילדים, אני מאוד מרחם עליך, אך מה אעשה שאינני יכול לעזור לך? אינני יכול לעזור לך כשאתה ממשיך להעמיק את החור כפי הבנתך.

הדבר נכון בתחום הכספים, הדבר נכון בתחום הרפואי. היצמד אלי ואעזור לך. אם כל יום אני שומע ממשהו אחר שמאחורי הגב שלי אתה הולך ומדבר עם מישהו אחר, ואתה בעצם נוסע על שני מסלולים בעת ובעונה אחת ואינך מקשיב בקולי, אינני יכול לעבוד אתך.

לא צריך להקל על הקב"ה

מדוע אפוא חושב האדם שאצל הקב"ה זה שונה? האדם רוצה להיוושע, והקב"ה אומר: בסדר, עליך להתכופף קצת, קצת הכנעה, קצת לזכך מדה פלונית. היצמד אלי. אך האדם אינו מסכים. הוא ממשיך לצעוק אל ה' - רבונו של עולם! משפחה עם ילדים. והקב"ה אומר: **אני רוצה לעזור לך, אבל תן לי שאוכל לעזור לך.** אם תתן לי לעזור לך, נעשה יחד דרך יפה, דרך מאוד יפה, בלי קשר לגודל הסיבוך. הכסף

שהוא צריך נואשות עוד כסף. הוא אומר לעצמו: לאבי יש כסף ולא יקרה כלום אם קצת יעבור אלי. אכן, אם אביו מריח זאת, הוא משלחו מפניו בתופים ובמחולות.

ובכן, מדוע אתה חושב שמול הקב"ה אתה כן יכול לשחק את המשחק הזה? הקב"ה יודע שיש לך עכשיו מה שאתה צריך, אבל אתה רוצה לשים בצד לכשתצטרך. זה עובד אותו דבר. הסדר הקיים בעולם, מסביר דברים פשוטים רבים.

הוא הדבר לענייננו. הרבי מאיזביצא אומר **שכאשר האדם מתפלל ומתפלל, אם אינו מתקן מה שהוא צריך לתקן, תפילותיו לא יועילו.** דבר עם כל עסקן ושאל אותו את השאלה ותראה מה הוא עונה. משהו הסתבך בענייני כספים. חובות, פרשיות... מסובך לגמרי... הוא רץ אל העסקנים שיצילוהו ממאסר וירגיעו את כל המשקיעים. מדובר על כסף גדול מאוד.

הנה הרבה אנשים כאלה מגיעים אל העסקן. יאמר לך העסקן שיש חילוק בין האנשים, יש את אלה שהוא רוצה לעזור להם ויש את אלה שאינו רוצה לעזור להם. הדבר אינו תלוי בגודל הסכום, אלא בנכונותו של האדם לשתף פעולה. העסקן אומר למי שפונה אליו: אני יכול לעזור לך רק אם אתה עושה בדיוק מה שאני אומר לך. אל תקלקל לי - אומר העסקן. הוא קורא לאדם ואומר לו כך: כדי שאוכל לעזור לך, אני צריך ממך כמה דברים. ראשית, את כל הנושים שולחים למקום אחד. שלא יהיה כזה דבר שאני אומר דבר אחד ואתה אומר דבר אחר. אינני יכול לקחת אחריות על מה שאתה אומר. שנית, אני צריך תמונה ברורה. אני רוצה לקבל את רשימת כל השמות וגישה פתוחה לכל חשבונות הבנק. שלישי, תכניע את עצמך לכל מה שאני אומר לך.

אז לא תגיע לשום מקום... הוא מתפלל, הוא עושה סגולות, הוא משתולל, הוא צועק, הוא בוכה, הוא מודה. שום דבר לא יעזור לך. **אם אתה מוכן לתקן - יש עם מי לעבוד, וכיון שיש עם מי לעבוד, לא משנה כלל בכמה כסף מדובר וכמה גדולה היא הבעיה.**

לא להישבר מדלתות סגורות

זהו היסוד שאנו צריכים להתרגל אליו, אך נקודת השיעור היא: **אל תישבר ברוחך מזה שאין הקב"ה נותן לך להתקדם בכל הפינות.** אם אתה מוצא כל דלת סגורה, אין זה סיבה להישבר. אם אשאיר לך הדלת פתוחה, וכל אימת שתצטרך לכסף, תוכל להכנס ולקחת, לא נגיע אתך לשום מקום. מה תעשה אז אחרי מאה ועשרים? בוודאי סגרתי לך כל דלת.

האדם כל-כך נפגע. שוב נפלתי. שוב ניסיתי ושוב נפלתי. ברור שזה כך. אבל כל-כך התפללתי - טוען האדם. והקב"ה אומר: הפלא ופלא. לכן לא נעניתי לך, כי התפללת, **ומעתה רק אעזור לך לעלות אל המדרגה הבאה. תכלית הבריאה היא זו - קרבת אלוקים.** אם כואב לך, זה רק משום שאתה עסוק ברצונך העצמי. **כיון שתרגיע קצת את רצונך, תראה שזה חטיבה אחת של קרבת אלוקים.**

עבודת החיים!

אינו הנושא. אם הוא רב או מעט. זה לא הנושא. בכל בעיה זה כך.

אדם אחד נכנס פעם אל החוזה מלובלין זיע"א ואמר לו: אני די מרוצה ממה שהקב"ה עושה אתי, אבל אני יכול להקל עליו, כי תמיד הקב"ה נותן לי סכום כסף ביום שישי לקנות את צרכי השבת, אבל ביום שישי המחירים גבוהים. לו אם יתן לי ביום ראשון, לא יצטרך לתת לי סכום כזה גדול, כי אז המחירים נמוכים ואפשר לקנות אותם מוצרים בסכום יותר קטן.

כך אנו נראים. הנה אם רוצים להסביר באותיות את הטפשות של אדם זה, ההסבר הוא כזה: וכי חילוק יש אצל הקב"ה בין כסף רב למעט? אין אצלו שום חילוק. הנקודה היא אחת. כיון שהקב"ה רוצה שתהיה בעל בטחון, לכן הוא לא נותן לך את הכסף עד יום שישי. ואף שאז הוא צריך לתת לך יותר כסף, מה זה משנה? יש מספיק כסף. אם אני מביא לך את הכסף ביום ראשון - אין לך בטחון. אם אני מביאו לך ביום שישי - יש לך בטחון, נו, וכי ספק יש לך מתי אתננו לך? בוודאי אתננו לך רק ביום שישי. כמה שתנסה להתחכם על הדפוס הזה, אני אמשך לתת לך הכסף אך ורק ביום שישי.

כך הוא הדבר בכל צרה. האדם מציג להקב"ה שיעשנו בצורה יותר קלה. מדוע זה צריך להיות כל-כך מסובך? - כן, אבל

מדור אור החיים

נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו לזכות ברכה וישועה

ערש"ק פרשת ויצא ח' כסלו תש"פ

חובת הידיעה בעת הנסיון שאין הקב"ה בא לרחק אלא לקרב

לאדם איזה חסרון, יש שהוא מרגיש שהקב"ה שכח ממנו או ריחקו והשליכו מפניו. האדם אומר: "הרי חז"ל אמרו הרואה יסורים באים עליו ישפשש במעשיו. אם כן בוודאי זה מוכיח שעשיתי עוולה, ואם מדובר בצרה גדולה, הרי שעשיתי עוולה גדולה, ואם אני רואה שאיני מתחמק ממנה על אף כל מה שעשיתי, כנראה העוולה גדולה כל-כך שאין הקב"ה רוצה להסתכל עלי, ובוודאי אין הקב"ה מתעניין בי ואין מצבי נוגעת לו". אומר לו האוה"ח הק': "דע לך שהמחשבות האלה ודומיהן נובעות מטעות, כי עוד לפני שהתפללת ועוד לפני שאי מי התפלל עליך, הקב"ה כבר זוכר אותך ומכיר את מצבך".

הרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר זיע"א אמר (חשבה לטובה): **האדם צריך להתחזק עם הידיעה שאין רוצים מן השמים לרחק שום יהודי.** מהיכי תיתי? הרי הם בני אברהם יצחק ויעקב ורוצים לקרבם! לא כמי שחושב שבעת נפילתו מרחקים אותו. **אדרבה! הקב"ה אוהב אותך ומחכה שתשוב אליו.**

מעשה אבות ואמהות סימן לבנים

הנה רחל אמנו יכולה היתה לחשוב את הגרוע ביותר. אנו לא יודעים בימינו מה

ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה

וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֲלֶיהָ אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּפְתָּח אֶת רֶחֱמָהּ (ל, כב). האוה"ח הק' עמד על כפל הלשון ויזכור וישמע, וכתב ליישב על-פי יסוד נפלא, וזה לשונו: **מגיד הכתוב כי הגם שעלה זכרונה לפניו, עוד הוצרכה לתפילה כאומרו וישמע אליה וגו'.**

יסוד הדבר הוא שכאשר הקב"ה רוצה לשלוח ישועה לאדם, זה נעשה על-ידי שני חלקים. האחד הוא שזכרנו עולה לפניו לטובה, היינו שהוא מרגיש בצערו כדאיתא **במשנה** (סנהדרין פ"ו מ"ה): "בשעה שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת? כביכול קלני מראשי קלני מזרועי". אך בזה לא די, אלא האדם צריך להתפלל וכשהקב"ה שומע את תפילתו, אז באה הישועה.

וממשיך האוה"ח הק': **עוד יודיע הכתוב כי ה' זוכר את חסידיו מבלי שיצטעקו אליו. לזה אמר ויזכור וגו', ואחר כך וישמע וגו', לומר שקודם שהתפללה, עלה זכרונה לפניו יתברך.**

זכור אזכרנו עוד

הנה פירוש זה השני בוודאי אינו סותר את הראשון אלא משלימו, וכפי שנבאר: כשיש לו

יכול אפילו לעשות חשבון הנפש. דבר ראשון צריך האדם לדעת - **"יש חשבון, זה לטובה, ואני מאמין בהקב"ה שהוא יודע מה הוא עושה.** אני בן אברהם יצחק ויעקב, וכשם שניסה את האבות והאמהות, כך הוא מנסה אותי, **ואני מודה לו על זה שהוא מנסה אותי, אני מודה לו על הקרבה."**

הרמב"ן כתב שחיבתו של אברהם לא היתה בגלל שקיים את כל התורה כולה, שהרי בכל הדורות היו אנשים שקיימו את כל התורה כולה ובמה נתייחד הוא, אלא חיבתו היתה לפני המקום לפי שעמד בעשרה נסיונות. הקרבה של אברהם נבעה רק מהעמידה בנסיונותיו. הקב"ה לא נתן לו בנים עד מאה שנה, **והוא עמד בנסיונו, על-ידי שהאמין בהקב"ה שיש חשבון בדבר ואין חשבון זה ידוע לו.**

צדיקים חשוכי בנים

ראו נא כמה צדיקים לא זכו לבנים בגלל שזו היתה שלמות נשמתם. כך איתא **בספרים** שיש שזוהי שלמות הנשמה. יתכן שיש צער, אבל זה לא ריחוק. צריך להבין שמדובר בשני דברים שונים. יש שנשמת האדם נשלמת דווקא באופן שאינה מביאה עוד תולדות בעולם. איננו יודעים חשבונות שמים, אבל זה לא ריחוק. הגעו עצמכם! כל הצדיקים שנסתלקו מן העולם בלי בנים, היעלה על הדעת שהיה זה ריחוק מחמת עונש?! צריך לדעת שיש חשבונות על חשבונות ואינם ידועים לנו.

לאחרונה ראיתי מכתב מיהודי שכבר עברו שנים רבות מחתונתו וטרם זכה לבנים, ושם שאל: "איך יתכן שאין הקב"ה אומר לאדם מה הוא צריך לתקן?". ובכן, מאמינים אנו תמיד שא-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא. יש מושג של צער, אבל צריך לזכור תמיד שזה אינו מוכרח להיות

המשמעות של שתי נשים צרות זו לזו, אשר האחת יולדת בן אחר בן והשניה אפס. הדוגמא הקרובה ביותר בימינו היא של שתי אחיות או שתי אחיות תאומות, אך כשמדובר בשתי נשים לאותו בעל, בוודאי מדובר בצער עמוק בהרבה. והרי כאן היו גם וגם, גם שתי אחיות וגם שתי נשים לבעל אחד, ובעוד לאה ילדה יותר מחלקה בין הנשים, רחל היתה חשוכת בנים. בוודאי היתה רחל יכולה להרגיש: "כזו עוולה גדולה עשיתי?! מרשעת גדולה כל-כך אני?! איזה דבר יכול הייתי לעשות שבגללו אני מקבלת כזו מכה. הקב"ה לא מסתכל עלי כלל. לאה יולדת עוד אחד ועוד אחד, ואני כאילו איני קיימת".

על זה אמר הרה"ק מאלכסנדר שכל יהודי יכול להסתכל על עצמו ולומר: הקב"ה אהב את האמהות או לא? הקב"ה אהב את האבות או לא? הקב"ה בוודאי אהב אותם, ואעפ"כ נתן להם נסיונות, והנסיונות אינם מורים על ריחוק. טעות היא לחשוב שהם מורים על ריחוק. עוד לפני שהתפללת, **בעצם זה שיש אחד מבני אברהם יצחק ויעקב שמתמודד עם איזה חסרון, הקב"ה יודע ומרגיש בצער וקרוב אליו.** ומה שהוא מתמהמה להשלים את חסרונו, יש לכך סיבה. לפעמים הסיבה היא מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, ולפעמים הסיבה היא מפני שכך נשמתו משתלמת. אבל הקרבה שהיתה להקב"ה עם האבות והאמהות נבעה מכך שהאמינו בהקב"ה שיודע מה הוא עושה.

הרגשת אשמה מפריע לבטחון

אכן האדם אינו יכול לתת אמון בהקב"ה שהוא יודע מה הוא עושה ולבטוח בו כאשר הוא סבור שהוא הביא זאת על עצמו - "אני אשם, אני עשיתי עוול והבאתי זאת על עצמי". **כשהאדם שרוי בעצבות הוא אינו**

פעולה כדי להנשא אלא מסר הכל להשגחה באמרו מה שיהיה יהיה. ואפילו לאחר שהביא לו אליעזר בשליחות אברהם את רבקה לאשה ונשא אותה, לא התפלל שיוולדו לו בנים, כי אמר: "אם אין בנים נולדים לי בדרך הטבע, למה אתפלל על כך, המחויב אני להביא עלי את הצרה בידיים?". מה עשה אברהם כדי להראות לו שאינו נוהג נכון? הוא הלך והתחתן עם קטורה והביא את בני קטורה לעולם - זמור, יקשן וכו'. ואז ראה יצחק ותהה מה יש לו לאבי מהבאת בנים כאלה לעולם? והבין שהוא עושה כן מפני שזהו רצון ה'. עכשיו הקב"ה רוצה שיביא לעולם בנים כאלה. הלך יצחק והתפלל והביא את יעקב ועשו לעולם. זהו ויוסף אברהם. לאחר שיצחק נשא את רבקה לאשה, הוסיף אברהם ולקח את קטורה שהיא הגר, והכל כדי להראות לו שאין לו להתערב בחשבונות של מקום - בהדי כבשי דרחמנא למה לך.

עכ"פ יסוד הדבר הוא שהגם שהאדם מאמין שהקב"ה זוכר אותו ומרגיש בצערו עוד לפני שהתפלל אליו, הוא צריך להתפלל אליו, כי הקב"ה רוצה שיעסוק בהשתדלות של תפילה שהיא ההשתדלות האמיתית, ואחרי שיתפלל, יאמר: "מה שה' עושה, הכל לטובה", שהרי אינו יודע חשבונות שמים.

כשאנו מסתכלים על האבות הקדושים, אנו יכולים להוציא את הכלל הזה: **עקרות והולדת בנים בלתי ראויים אינם מורים על ריחוק**. לולא דברי האוה"ח הק', לא היינו סבורים לקחת חיזוק מהאבות הקדושים שהשגתם היתה גדולה מהשגתנו מאה מונים ויותר. אך האוה"ח הק' אומר לנו שהתורה מספרת על כל זה כדי להתחזק - יודיע הכתוב כי זוכר ה' את חסידיו לפני שיצחקו אליו. **שתדע עד כמה הקב"ה אוהב**

סטירה, כי חשבונות רבים אחרים יש. ואף אם נניח שזה הגיע מחמת עבירה, עדיין לא נכון להסתכל על זה כעל ריחוק. וזה מה שהאוה"ח הק' אומר בפירוש הראשון. **תמיד הקב"ה מכיר בצער האדם ומרגיש בו, כי כך הקב"ה אוהב את בני אברהם יצחק ויעקב בכל מצב שהם נמצאים**. זהו החשבון הראשון שצריך לדעת, ולכן נאמר ויזכור אלוקים את רחל. הקב"ה אתך בכל עת.

תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים

אכן אם ינצל האדם את התקופות הקשות האלה להתחזק באמונה, יראה שיקבל הרבה מעבר לתולדות גשמיים - "תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". כשהאדם אומר במצבים כאלה - **"אני יודע שהקב"ה עושה זאת והוא מכיר בצערי והוא יודע מה הוא עושה והוא בוודאי מטיב לי"**, הוא פועל יותר מכל להשלמת נפשו. וזה עוד לפני התפילה. ואח"כ מגיע חלק התפילה. האדם מחויב להתפלל הגם שהקב"ה יודע הכל, כי הקב"ה רוצה שהנברא יפנה אליו ויביא את השפע לעולם על-ידי התפילה. וזהו הפירוש הראשון של האוה"ח הק'.

ויוסף אברהם ויקח אשה

מהר"ש קלוגר זצ"ל כותב דבר נפלא בביאור הפסוק (סוף פרשת חיי שרה) "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה". הוא מחשב שבאותה עת שרה לא היתה כבר בחיים, ולפי זה הוא שואל מה זה ויוסף, שמשמע שהוסיף אשה על אשתו. מבאר הגר"ש והוא פלא שיצחק לא רצה לשאת אשה כי ידע ברוח קדשו שייצא ממנו עשו, בדומה לחזקיהו שלא עסק בפריה ורביה משום שצפה שייצאו ממנו מנשה ורבשקה. לכן לא עשה יצחק שום

אותך, שתדע עד כמה הוא מכיר בצערך, שתדע שיחד עם כן אתה צריך להמשיך לעסוק בתפילה מתוך אמונה ובטחון, ותדע שאינך יודע חשבונות שמים, אבל על ריחוק אינו מורה בשום אופן, וכשתדע זאת, תוכל להתקרב אל ה'. הרי תכלית הנסיון אינה להרחיק את האדם מה', אלא לקרבו אליו יותר ויותר.

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת ויצא י"ז כסלו תשפ"ד

תשלים עם זה שאחרים לא יעריכו את החלטותיך בעבודת ה'

עוול. אמר לו יעקב: בא תְּרָאָה לי מה אינו שלי? הבנים, הבנות, הצאן, מה אינו שלי? ולבן אינו עונה לו לענין. הוא אומר לו כך: אני שומע מה שאתה אומר, אבל הבנים בני והבנות בנותי והצאן צאני. לכל היותר אפשר לעשות בינינו ברית, אבל בעצם הכל שלי.

אמר הגרי"ז מבריסק זצ"ל בשם מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל שכאן יש לנו דוגמא להתנהגות האומות עם בני ישראל בגלותם. לא משנה מה תענה, לא משנה באיזו טענה תצטדק, אחרי שתסביר את דבריך יאמרו אלו: סיימת? מצויין. הבנות בנותי והבנות בנותי והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא. אמר ה'חפץ חיים' שמה שמונה בזה הוא: אין לכם זכות קיום, ולכן כל תשובה שתטענו לא מעלה ולא מורידה.

הגוי לעולם לא יבין אותך

והנה חוץ מזה שמדובר במציאות הנראית לעין, אפשר להבין גם הסיבה לכך. אומות העולם הן צד הטומאה אשר נלחם בכל יהודי באופן פרטי ובאומה הישראלית באופן כללי. הוא נלחם עם כל דבר טוב שהיהודי עושה. והנה אחת מהדרכים

הבנים בני והבנות בנותי

כשלבן דלק אחר יעקב שברח ממנו והשיגו, התחיל ביניהם ויכוח. לבן האשים את יעקב: למה נחבאת לברוח ותגנב אותי וכו'? ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן תגזול את בנותיך מעמי וכו' ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי? יעקב אמר ללבן: זה עשרים שנה שאני עובד אותך בנאמנות מופלגת ואינני עושה לך שום עוול על אף כל מה שרימית אותי ותחלף את משכורתי עשרת מונים. הלכתי אתך ישר, וכל מה שנמצא אצלי, נמצא אצלי חרף כל החליפין שעשית, ושלי הוא בדין, ולגבי הבנים והבנות שאתה טוען שהם שלך, הלא עבדתי בשבילם ארבע עשרה שנה והרווחתי אותם בדין. אינני מבין מה טענותיך. אינני שומע בדבריך אף לא מילה אחת שיש בה צדק. השיב לבן ליעקב: הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא. זו תשובתי. תשובה פשוטה וחלקה.

אין לך זכות קיום

אכן הדבר צריך ביאור, מה משיב לבן ליעקב? הוא בא בטענה ליעקב שעשה לו

אין לצפות למשוב חיובי

כמדומה שאין מי שיכול להתחמק מנסיון זה, לא פעם בחיים, אלא פעמים רבות. נסיון נפרד הוא שנכרך בכל המצבים שפוקדים את האדם. האדם מתמודד עם מצבים ופרשיות, וחלק מהקושי הוא שהוא מרגיש שיש מי שאינו מבין אותו. פעמים שהלה אדם חשוב ופעמים שהלה אדם קל שאינו מחזיק מהעבודת ה' שלו, ופעמים שהוא בעל הבית פשוט אך יש לו שיטות ומנסה להטעים לו מהן. הוא קורא לו לצד ולוחש לו באזנו: סבורני שאינך נוהג נכונה. ובכן, האדם צורך יש לו למצוא חן. אולי אינו צריך שיתנו לו כבוד מלכים, אבל הוא רוצה שיעריכוהו בתור בן אדם, וקשה לו מאוד כשיש מישהו בבית הכנסת שאינו גורס אותו או ששם עליו פס - אתה לא. קשה לו מאוד. הוא מבקש לפייסו ולהוכיח לו את צדקת דרכו. קטטות ומריבות הן נושא אחר.

איננו מדברים עכשיו על מחלוקת. אנו מדברים על מי שעשה בחירה בחייו ועשה צעד מסוים שהרגיש שהוא הצעד הנכון בשבילו. הוא עמד בפני צומת דרכים והרגיש שאחת מהן מרחקת אותו מה' והשניה מקרבת אותו ובחר בשניה, ויש לו כאב ויסורים מזה שהוא יודע שיהיו כאלה מקרב המשפחה או מקרב בני קהילתו שיסברו שנפל מהירח ולא יתנו לו משוב (פידבק) חיובי. אמנם כן, האדם עלול לטעות, ואם פיקח הוא, הרי הוא מקשיב למה שאנשים אומרים אף שאינם צודקים. הוא אומר לעצמו: אולי הם צודקים במקצת? אכן את זאת תמיד צריך לזכור. אף שברור לי שאני צודק במה שעשיתי, אולי לא הייתי צריך לעשותו באופן שעשיתי, אלא באופן קצת שונה. כשיוצאים מהדלת, אפשר לטרוק אותה בחוזקה, ואפשר לסגור אותה בעדינות. מי

להילחם עם האדם היא להראות לו שאינו צודק. לא משנה אם הוא באמת צודק או לא. זה כבר נושא אחר. הנושא העיקרי שלוקחים את האדם ושוברים אותו. באים אליו ואומרים לו: דע לך שאתה גנב. הוא נבהל - בחיי לא נגעתי במה שאינו שלי. אבל דבריו אינם מעניינים את אף אחד. דע לך שאתה איש העולם התחתון, דע לך שמדויתך מושחתות, דע לך שאתה מתנהג בחוסר דרך ארץ, דע לך שאתה אכזר. זה שאומר לו את זה הוא אכזר כפול אלף, אבל זה לא מעלה ולא מוריד. אין זה חלק מהסוגיא. הסוגיא היא **שהלה עומד מעליו ומנסה לשבור אותו בעלילות שווא ומדוחים**.

והנה בטבעו של אדם כשמתקיפים אותו בהאשמות ומטחים בו דברים קשים - להצטדק. יש לו צורך נפשי שהלה יכיר שאין זה נכון. אתה טועה, זה לא היה אני, או: לא רציתי לעשות את זה, זה נעשה על-ידי בשגגה. יש לו צורך נפשי שהלה יכיר שאינו משוגע. אומרת לו התורה: יש לי 'נייעס' בשבילך. **אותו כח הטומאה** תפקיד יש לו, ומתוקף תפקידו, **לעולם לא יסכים למה שאתה עושה, ולעולם לא תוכל לקבל את החיות מכך שהוא מבין אותך**. כאדם יש לך צורך עמוק שפלוני יבין אותך. אך הקליפה לא תספק לך את זה, ולטובתך הוא. **הגוי לעולם לא יאמר לך שהוא מבין אותך**. ומה תעשה אז? **תגיע למצב שבו לא תצטרך שהלה יכיר בך ולא תצטרך שהלה יצדיק אותך**, למה? כי **תדע בכוז בהירות שאתה צודק באופן שבו אתה עובד את בוראך**, שפלוני יאמר מה שיאמר ויחשוב מה שיחשוב, **אני מספיק חזק עם האמת שלי ועם התענוגים שיש לי מהקב"ה שלא מעניין אותי אם פלוני מבין אותי או לא והאם הוא חושב שאני צדיק או גנב**.

שפלוני ימשיך לזמר הבנים בני והבנות בנותי, **קל לו בהרבה**. האדם עושה מה שנכון לו, פעמים שהוא יודע בבירור שזה נכון לו, ופעמים שהוא צריך להתייעץ ולהתפלל הרבה לסלק את הנגיעות כדי שלא יפעל ח"ו מתוך כעס ורוגז, אבל **אחרי שהוא מגיע להחלטה שזהו הנכון בשבילו, הוא עושה אותו** ואומר: **פלוני ימשיך לומר מה שאומר ואני אמשך בדרך העולה בית א-ל מבלי להישבר**.

שום נזק לא ייצא מזה

מה שמעניין הוא שמיד לאחר שלבן אמר: הבנים בני והבנות בנותי וכו' חזר ואמר: לכה נכרתה ברית אני ואתה. לכאורה אינו מובן. זה עתה אמרת שאינך מסכים אתי ושאיני גנב ותוך כדי דיבור אתה אומר: טוב, נעשה סדר, איני הולך להפריע לך, איני הולך להזיקך, בא ונכרות ברית וניפרד כידידים.

רואים אנו מזה דבר נפלא. **פלוני אינו יכול להזיקך בזה שאין מעשיך מוצאים חן בעיניו**. לא יקרה כלום. **הדבר היחיד הוא שאינו מבין אותך**. זה ותו לא. האדם נתפס בפחד שאם אין מעשיו מוצאים חן בעיני אחרים, ייצא עליו שם רע ולא יוכל לקבל עבודה או שידוך, ולפי האמת לא יכול לצאת מזה שום נזק. **הדבר היחיד שנדמה אולי כהפסד, זה מה שהללו אינם מסתכלים עליו בהערכה**. זה הכל. זה מתחיל בזה ונגמר בזה.

עוד ציין **בהעמק דבר** לכך שיעקב עשה הכל כדי שלבן לא ישם לב שהוא בורח, ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא, אבל זה לא עזר לו ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב. אך מה? לבן לא יכול היה להזיק לו או לעצור בעדו. מדוע? כי הקב"ה לא נתן לו רשות.

שאומר שהייתי חייב לעשותו ככה? אכן **ראוי לו לאדם שיטה אוזן לדברים הנאמרים לו**, אך באותה מדה **אינו צריך לצפות לקבל תהילה ואף לא הסכמה והבנה**. והסיבה שהקב"ה עשה כך היא **שהאדם יצטרך לסמוך אך ורק עליו יתברך**. כאן אף אחד אינו מבין אותי, אבל אתה מבין אותי רבוננו של עולם.

אין צורך לשכנע את הזולת

באברבנאל כתב לדייך בפסוקים שכאשר לבן התרעם על יעקב, צעק עליו בתוקף גדול: מה עשית ותגנוב את לבבי וכו', וכשיעקב ענה, הוא לא הרים את קולו, אלא דיבר בהכנעה: כי יראתי כי אמרתי פן תגזול את בנותיך וכו'. ואף מה שנאמר ויחר ליעקב, לא היה זה אלא בתוך לבו, אבל בחוץ המשיך לדבר בקול מתחנן: מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי. וסיבת הדבר, כי **כשהאדם רוצה לקבל את אישורו של בר פלוגתיה, הטון שלו עולה, אבל כשהוא יודע שהוא לא הולך לקבל ממנו אישור, הוא יכול להמשיך ולפרוס את משנתו בשלוות הנפש**.

האדם צריך לדעת את זה. לא כל אחד צריך שהאחרים יסכימו לשיתנו באותה מדה, אבל **מי שיש לו את הצורך במדה ניכרת, צריך להגיע להכרה שאלה שאינם מחזיקים משיטתו, לעולם לא יחזיקו ממנה**. תשלים עם זה שעד מאה ועשרים שנה הם לא יתנו לך את אישורם. לא משנה מה תעשה, לא משנה כמה תחייך אליהם, ולא משנה כמה יראו בסוף שעשית את הצעד הנכון. **זה לא ישתנה**. קח את זה בחשבון. **זה יכול לתת לאדם הקלה גדולה**. האדם עומד ומצפה - אולי עכשיו הוא סוף סוף יסכים לי. לא! הוא לא הולך להסכים.

זה אמנם קשה מאוד, אבל **כשהאדם מוריד את הציפייה שלו, ויודע מראש**

אתו איש חוץ מהבורא. ב. שיכוון רק פירוש המילות. ג. שלא יצפה לתשבחות. אם מתקיימים כך שלושה התנאים - אתה יכול לקבל את התפקיד. אם אתה מחכה לתודות - זו בעיה.

לא רק לגבי בעל התפילה כך הוא, אלא ששם הדבר מצוי שהאדם מצפה לתודות. **מי שמצפה לתודות, אינו יכול להילחם עם כח הטומאה, כי אומות העולם לעולם לא ישתנו ולעולם לא יסכימו אתו,** ואומות העולם זה לא רק אומות העולם, אלא זה כח הקליפה והטומאה. **אתה זקוק שיהיה לך הכוח לעשות מבלי לצפות להסכמה מאחרים** כחלק מהתקדמותך בעבודת ה'. **אתה זקוק שיהיה לך לכל הפחות משהו שאינו מחזיק ממך.** יותר נכון: לא מספיק שיהיה סתם אחד שאינו מחזיק ממך. צריך שיהיה אחד שאומר לך בפה מלא שאינו מחזיק ממך. כשהיה לך אחד כזה, תבין שהסיפור מתאים עם הכללים. כשלומדים פרשת ויצא, רואים שזה חלק מהסיפור. יעקב חשב שהוא כבר סיים עם לבן ויותר לא יראה אותו, אך לבן היה צריך לדלוק אחריו כדי לומר לו: רק תדע שאתה גנב. זה הכל. אתה יכול להמשיך בדרכיך. זה היה צריך לקרות בשביל השלמת הסיפור. עכשיו שיש לך משהו שאומר לך שאתה גנב, אתה יכול להמשיך ולהתקדם, ויבוא יעקב שלם.

צריך לזכור זאת. **יש שאתה רואה שפלוני זועף עליך.** הוא עומד בצד ועיניו יורקות גיצים. **עליך להבין אז שהכל טוב,** הכל מצוין, הכל מסודר להפליא. **יש דבר אחד בלבד שמתרחש עכשיו. יש כאן יהודי שתפקידו לזעוף עליך.** זה התפקיד שלו בהצגה, לעמוד בצד ולהראות לך שאינו מעריך אותך. הרי זקוקים לאחד שימלא את התפקיד הזה. **אל תחשוב שאם הוא זועף, הוא ידבר עליך סרה ותינוק מזה.** לא-לא. **זה רק החלק הזה ואין זה צריך להפריע לך מעבודת ה' שלך.**

זהו אחד מטעמי האיסור של לא תחנם. האדם חושב שיוכל להתחכם ולעשות שלום עם הגוי וכך הגוי יעריכנו. אתה יכול לכבדו בתור בן אדם, כפי שרבי יוחנן היה מברך כל אחד בברכת צפרא טבא, אבל אל תצפה לקבל ממנו משוב.

האדם הזועף במילוי תפקיד חשוב

הרה"ק רבי חי יצחק מרחמסטריווקא זיע"א בצעירותו כשביקשו ממנו לשמש כבעל תפילה בימים הקדושים אצל חותנו הרה"ק מסקווירא זיע"א, שאל את פי אביו הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זיע"א, ואביו השיב לו: כדי להיות בעל תפילה צריך שיתקיימו בו באדם שלושה תנאים. א. **שיראה את עצמו עומד לבדו ביער ואין**

ליל שישי פרשת ויצא י"ז כסלו תשפ"ד

הצלחת האדם תלויה במדת מסירותו ונאמנותו בעבודתו

ויפרוץ האיש מאוד מאוד

ידוע לשון הרמב"ם סוף הלכות שכירות: "כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר עני ולא יעכבנו, כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה, אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן, שהרי הקפידו על ברכה רביעית של ברכת המזון שלא יברך אותה, וכן חייב לעבוד בכל כוחו, שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כוחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה, שנאמר ויפרוץ האיש מאוד מאוד".

חידוש של הרמב"ם. הרמב"ם מבאר שסיבת ויפרוץ האיש מאוד מאוד היא מפני שעבד בכל כוחו, ולדעתו **התורה מלמדת את האדם שאם יעבוד כמו שצריך ויזהר שלא לגזול מלאכת בעה"ב - יגיע אליו שפע רב**. ואין זה באופן סגולי, אלא כך הוא היסוד באופן כללי וצריך לחזור עליו שוב ושוב, שכאשר האדם ממלא את תפקידו בעוה"ז כמו שצריך, הקב"ה שולח לו את צרכיו, ואחד מהאופנים שהקב"ה מראה לו לאדם שאינו ממלא את תפקידו הוא כשאין שולח לו השפע, ואז הוא צריך לבדוק מה קורה אתו, ויש שיעלה בחכתו שהוא צריך לקום ולעשות מה שהרגיש תמיד שהוא צריך לעשות אלא שנמנע מחמת עצלות, ויש שיגיע למסקנא שהוא באמת עושה מה שהוא צריך לעשות אך לא מספיק בריצינות. ובוודאי זה כולל שהוא צריך לראות שהוא באמת לומד ומתפלל כמו שצריך, כי כל אחד מהדברים המוטלים על

האדם, אם אינו נעשה כדבעי, יש בכוחו לעצור לו את השפע, אך לענייננו עבודת האדם לפרנסתו היא חלק גדול מזה, והאדם צריך להחזיר בלבו שאינו עובד בשביל פלוני אלא בשביל הבורא.

אנו חיים בדור שאוהב נוחות

האמת שזה אחד מהנסיונות הקשים ביותר בדורנו, וזה נובע הן מחוסר אמונה הן מחוסר ענוה. יש לו לאדם בעל הבית והלה אומר לו לעשות כך ולעשות כך, והוא כל-כך כאוב וכל-כך ברוגז, ואפשר להבין אותו. אפשר לחשוב, כמה אתה משלם לי כבר? וגם מה שאתה משלם לי, אתה נותן לי תמיד באיחור, וחוץ מזה לא מקובל לבקש היום דברים כאלה... בכלל, בימינו אין בני אדם רוצים לעבוד קשה. בימינו האדם רוצה לשבת במשרד ממוזג ולעבוד בנוחות. אין הוא רוצה לעבור כל הזמן מענין לענין ולהזיע. ולמעשה, הקב"ה תכנן את הבריאה שתתקיים באופן אחר. היא מתקיימת באופן שאנשים עובדים בה לעבדה ולשמרה. 'אדם לעמל יולד'. האדם עובד למען השי"ת ולא בשביל בעל הבית.

האדם צריך שיהיה לו עול על כתפיו והוא צריך לנצל את כוחותיו. אך האדם מתעצל. הוא משתמש רק במעט מזעיר מכוחותיו, ותוך כדי כך הוא שותה קפה, אוכל מזונות ומשוחח עם חברים. והתנהגות זו אינה מטיבה לא לו ולא לעולם. הוא מתרגל לחיות בתוך מרחקת של קצת שקר, קצת גניבה, קצת עצלות וקצת פריקת עול.

האמת היא שהרמב"ם אומר זאת בהלכות שכירות כי זה נוגע גם לזהירות בממון הזולת, אבל על זה היה אפשר לדון ולומר שאולי בזמנינו אף בעה"ב לא התכוון שהשכיר יעבוד כל-כך קשה, אלא יעבוד כמקובל בדורנו. **אך אם אנו רוצים ללכת עם האמת, האמת היא שהאדם צריך שתהיה לו שאיפה לנצל את זמנו עד תום למען השי"ת.**

ידוע שמי שאוהב ללמוד, אם יש לו רק שעה ביום שהוא יכול ללמוד, הוא מנצל כל רגע ורגע ממנה, אבל אם כל היום פנוי לו ללימוד התורה, יש שהוא לא מנסה לנצל את הזמן כמו שצריך, כי הוא לא מרגיש לחוץ. הוא רוצה גם ללמוד כל היום וגם לשבת במנוחה, ואחת מהדרכים להכריע בין שני הרצונות הוא להפריח איזו שאלה באויר וללכת לבדוק מי שואל אותה. א מחייה! הוא מתחיל לפתוח ספרים ולשאול את כל מי שנמצא בטווח ראייתו: מה אתה אומר על השאלה? שאלה טובה, נכון? הוא דן בכל הצדדים ומעביר ככה כמה שעות. האדם אינו רוצה לעבוד קשה. **אכן האדם צריך לקבל החלטה: לפחות שעה אחת אני רוצה לעבוד קשה, כי רק כך אוכל לקבל את השפע המוכן לי.**

לבן ניסה להתחנף ליעקב

בפסוקים נאמר: ויאמר אליו לבן אם נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני ה' בגללך, ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה, ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתך ואת אשר היה מקנך אתי, כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב ויברך ה' אותך לרגלי ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי. מבאר הגאון **רבי שמשון רפאל הירש** זצ"ל: לבן ראה שיעקב עובד כמו שצריך ורצה להשאירו אצלו, ואם עד כה רימה אותו עם רחל ולאה כדי שיצטרך לעבוד אצלו ארבע

ברור שאין האדם רוצה להיות עבד. אכן יש עבדות אחת בלבד שהיא נעימה, והיא העבדות לה'. איך מרגיש האדם בסוף היום אם התרוצץ ממצוה למצוה ומחברותא לחברותא? הוא אומר: ברוך ה', היה לי יום מלא וגדוש. הוא מרגיש כל-כך מסופק וכל-כך מאושר, ואף שהוא נופל באפיסת הכוחות, הוא יודע שהשקיע את כל כוחותיו בעבודת ה'.

משום מה כשזה מגיע אל עבודת הפרנסה, האדם טועה לחשוב שזה לא קשור לקב"ה אלא לבעה"ב, והרי הוא אומר: עם בעה"ב יש לי חשבון ישן, אם נקז את מה שאני עושה לו במה שהוא עשה לי, סביר להניח שהוא יישאר לי חייב. לא נכון! **חבל! ככה אינך מקבל את השפע שלך.** ברור שכאשר אתה מרגיש עבד לבעה"ב, אף מה שאתה צריך לעשות קשה לך לעשות. אבל הקב"ה אומר: אין הכי נמי. אתה לא צריך להיות עבד לבעה"ב, כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים.

מתחילים לשנות את התפיסה

על האדם להחליף את תפיסתו בענין זה, ולא בבת אחת, כי אנו חיים בתרבות של העולם המערבי המחפש נוחות בכל עת, אבל הוא יכול להתחיל בשעה אחת. **אני מקבל עלי להשתדל לעבוד בשעה הראשונה בכל הנאמנות והרצינות,** ולאט לאט אתקדם והוסיף עוד. כשהאדם עושה כך, מתקיים בו ללא כל ספק ויפרוץ האיש מאוד מאוד. לרמב"ם היה ברור שזוהי התוצאה. יש שיבוא אדם ויפלפל בדברי הרמב"ם וישאל: האם זה אחד מהדברים שנאמר עליהם שהמקיימים אוכל פירותיהם בעוה"ז? ויקשה מהרמב"ם עצמו בפירוש המשניות ריש מסכת פאה שלא כתב כן. אך הרמב"ם אומר דבר פשוט: הקב"ה שולח את השפע למי שעושה מה שמוטל עליו.

להישאר במקום עבודתו. מגיע בעה"ב ואומר לו: הישאר כאן ואעשה לך העלאה במשכורת. מה הקשר? אל תבלבל לי את המוח! האדם צריך להחזיק את הראש שלו ישר ולא לתת לבלבל אותו. בעה"ב אומר לו: היית העובד המסור ביותר. מה אעשה בלעדיך? הישיבה תקרוס. דע לך שבלעדיך הישיבה תיסגר. זה ממש אותו מהלך שלבן השתמש בו. מהלך של חנופה. אנו צריכים אותך כאן, מאוד מעריכים אותך כאן, עליך הכל עומד כאן. אל תיפול ברשתו. היצמד לאמת ואמור לעצמך: בתקופה שעברה היה תפקידי לעבוד כאן, ולקראת התקופה הבאה אני מקבל תפקיד אחר. אין עכשיו מקום להרגשים ולדמעות בצל. צריך לעשות מה שצריך לעשות, ואם יש דבר שמצריך שאלת חכם, עושים שאלת חכם. קח בחשבון שבעוד שנה ממילא תצטרך לקום וללכת. לא תהיה לך ברירה כי תרגיש אז שבאו מים עד נפש, ואם כן מה אתה צריך להמתין? תעשה עכשיו מה שנכון לגביך, ויתקיים בך ויפרוץ האיש מאוד מאוד.

בצאתנו מן הפרשה עלינו לזכור שיש לנו סביבנו די והותר מתלמידיו של עשו ושל לבן, ואין לנו אלא להחזיק את הראש ישר ולזכור שאנו עובדים את ה' ואיננו עובדים לעבדים.

עשרה שנה, כעת היה צריך למצוא סיבה אחרת. אמר לבן ליעקב: ניחשתי שהברכה בנכסיי הגיעה על-ידי היראת שמים שלך - ובכך ביקש לקנות אותו בחנופה. אך ראה שאין יעקב קונה את זה, לכן החליף מיד את טעמו ואמר: נקבה שכרך עלי ואתנה. כך היא תמיד השיטה. אם מהלך א' לא עובד, עוברים למהלך ב'.

ומה השיב לו יעקב? - אתה ידעת את אשר עבדתך וגו'. אינני זקוק לניחושים שלך. **אני ואתה יודעים היטב מה שקרה פה. הייתי חרוץ, הייתי נאמן, עשיתי מה שהיה מוטל עלי לעשות, וכפי שאז הייתי חרוץ, כך עכשיו אני רוצה להתחיל לעשות לביתי באותה מדה של חריצות, ובכן, מתי אעשה גם אנכי לביתי? הגיע הזמן שאשקיע את כוחותיי בתפקיד הבא שלי בחיים. אתה חשבת שאני עובד בשבילך. אך לא! לא עבדתי בשבילך, אלא הבנתי שזהו תפקידי ומילאתי אותו מתוך תחושת שליחות, ועכשיו אני מבין שאני צריך לעבור לתפקיד אחר, ואם כן לא תצליח לשדל אותי במיני מתיקה להישאר כאן.**

בפה חנף ישחית רעהו

יש שהאדם מרגיש שמצד תכונות נפשו הוא צריך להתקדם הלאה. לא טוב לו

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוי' במקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	רחוב זית רענן
	מקוה באיאן	רחוב מלכי ישראל
בית שמש	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמז ב טל: 053-0944-317
בני ברק	קיוסק שע"י מקוה פופנהיים	רחוב נהרדעא 18
	ביהמ"ד הגדול וויזשניץ	רחוב רבי יהושע 18
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
אשדוד	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיוכן ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
חيفا	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
פתח תקוה	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
קרית גת	בית המדרש בעלזא	רחוב הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	חנות הופמאן	רחוב מיכאל 10
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
מודיעין עילית	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
צפת	בית מדרש באיאן	גרין פארק
	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
	מקוה צאנז	052-7670873
נתניה	תל אביב	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוי' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	חדש!! בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמוח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען **א חלק אין די הוצאות**, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482